

EEN PRETTIG VERBLIJF IN HET WATER

Een kwalitatief onderzoek naar de betekenissen die kinderen en ouders geven aan zwemmen en de consequenties hiervan voor (het onderhouden van) de zwemvaardigheid van kinderen.

Auteur

F.H. van den Nieuwenhoff (Floor)

EEN PRETTIG VERBLIJF IN HET WATER

Een kwalitatief onderzoek naar de betekenissen die kinderen en ouders geven aan zwemmen en de consequenties hiervan voor (het onderhouden van) de zwemvaardigheid van kinderen.

Titelbladzijde

Auteur

F.H. van den Nieuwenhoff (Floor)

Studentnummer

5538653

Email

f.h.van.den.nieuwenhoff@students.uu.nl

Begeleiding

Drs. M.F.T. Dortants

Dr. N. van Amsterdam (tweede lezer)

Onderwijsinstelling

Universiteit Utrecht

Departement Bestuurs- en Organiseringswetenschap (USBO)

Master Sportbeleid en Sportmanagement

Tilburg,

29 JUNI 2016

Universiteit Utrecht

knzb

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
Samenvatting	6
1 Zwemmen in het water	7
1.1 Nederland, een zwemland?!	7
1.2 Context	8
1.3 Doel van het onderzoek	13
1.4 Centrale onderzoeksvraag	13
1.5 Operationalisering belangrijkste begrippen	14
1.6 Relevantie van het onderzoek	15
1.7 Leeswijzer	16
2 Theoretische lens	17
2.1 Betekenisgeving volgens de theorie van Weick	17
2.2 Maatschappelijke discourses in de (zwem-)sport	19
3 Methodologie	23
3.1 Onderzoeksmethoden	24
3.2 Respondenten	26
3.3 Data-analyse	26
3.4 Borging van het onderzoek	27
3.5 Rol en positionering van de onderzoeker	28
4 Zwemmen is voor mij ... (<i>resultaten van kinderen</i>)	29
4.1 Duiken, glijden en rond dartelen in het zwembad	29
4.2 Zwemmen als plezierige activiteit	32
4.3 Zwemmen als sport	33
4.4 Zwemmen als vaardigheid	35
5 Zijn onze kinderen nog echte waterratten? (<i>resultaten van ouders</i>)	39
5.1 Zwemmen als plezierige activiteit	39
5.2 Zwemmen als sport	39
5.3 Zwemmen als vaardigheid	40
6.1 Goed ouderschap: kinderen leren zwemmen vanuit veiligheidsprincipe	47
6.2 Zwemmen moet gewoon leuk zijn	49
6.3 Zwemmen als sport is gezond en goed voor het lichaam	50
6.4 Wat betekent dit voor (het onderhouden van) de zwemvaardigheid?	51
7 Zwemmen moet plezierig zijn! (<i>conclusies</i>)	53
7.1 Sensemaking en discourses als concepten	53
7.2 Beantwoording centrale hoofdvraag	53
7.2.1 Overeenkomende en tegenstrijdige betekenissen	54
7.2.2 Consequenties voor (het onderhouden van) de zwemvaardigheid van kinderen	55
8.1 Implicaties van dit onderzoek	57
8.2 Aanbevelingen	58
9 Literatuurlijst	60
Bijlage 1 Eisen zwemdiploma's in Nederland	64
Bijlage 2 Opzet topiclijst semi-gestructureerde interviews	67

Voorwoord

Voor u ligt mijn afstudeerscriptie '*Een prettig verblijf in het water*' ter afronding van de Master Sportbeleid & Sportmanagement aan de Universiteit Utrecht. Met heel veel plezier kijk ik terug op mijn master aan de USBO én mijn stage bij De Koninklijke Nederlandse Zwembond (KNZB).

Bij de KNZB heb ik afgelopen twee jaar veel geleerd. Ik hield mij bezig met twee hele leuke projecten, namelijk SuperSpetters, de zwemlesmethode van de KNZB en diverse beleidstaken met betrekking tot het uitvoeren van verschillende interne en externe onderzoeken.

Mijn keuze om onderzoek te doen naar het thema 'zwemvaardigheid van kinderen', komt voort uit mijn stage werkzaamheden bij de KNZB. De zwemlesmethode SuperSpetters is een aantal jaar geleden door de bond ontwikkeld omdat zij het niveau van zwemvaardigheid erg belangrijk achten. Een veilig verblijf in, op en rondom het water staat hierbij centraal. Gedurende mijn stageperiode kwamen er vragen naar boven als 'wat is zwemvaardigheid?', 'wanneer is iemand zwemvaardig?' en 'kan iemand na de zwemles nog steeds (goed) zwemmen?'. Door deze vragen was mijn interesse gewekt om daar een scriptie aan te wijden. Dit werd direct omarmd door de KNZB.

Naast dat ik deze scriptie heb geschreven heb ik ook veel geleerd over de zwemwereld, de werking van een sportbond en heb ik mij kunnen ontwikkelen als persoon. Graag wil ik daarom mijn begeleidsters vanuit de KNZB, *Alice Schols en Annemieke Beute*, bedanken voor alle inhoudelijke hulp en coaching die zij me hebben gegeven. Dankzij hen, maar ook door de andere collega's van de KNZB, heb ik een hele leuke en leerzame stagetijd gehad.

Mijn enthousiasme voor het onderwerp zorgde ervoor dat het me bleef motiveren om aan deze scriptie te werken. Daarbij ben ik er van overtuigd dat de uitkomsten van het onderzoek kunnen bijdragen aan de speerpunten van de KNZB en de bredere zwembranche. Leren zwemmen is namelijk de basis voor een leven lang zwemplezier, maar het onderhouden van deze vaardigheden is net zo belangrijk!

Tevens wil ik graag mijn scriptiebegeleidster vanuit de Universiteit Utrecht, *Marianne Dortants*, bedanken voor alle feedback, tips, kritische noten en goede inzichten die zij mij heeft gegeven. Daarnaast bedank ik alle respondenten die mee hebben gewerkt aan dit onderzoek. Tot slot breng ik een woord van dank uit aan mijn vriend, vrienden en familie die mij tijdens mijn studie hebben gesteund.

Nu komt na zeven jaar studeren een einde en mag ik nu écht gaan werken in de sport. Ik heb er heel veel zin in!

Samenvatting

Jaarlijks zijn er 3,5 miljoen mensen in Nederland die zwemmen, variërend van leszwemmen tot vrij zwemmen en van wedstrijdswim tot recreatief zwemmen. Van die 3,5 miljoen zwemmers zijn er ruim 2,5 miljoen mensen die meer dan 12 keer per jaar een zwemactiviteit ondernemen. Je zou denken dat al deze mensen kunnen zwemmen en zwemvaardig zijn. Toch blijkt uit cijfers van Sociaal Cultureel Planbureau dat kinderen tegenwoordig steeds minder goed kunnen zwemmen, ook al hebben zij een zwemdiploma. Een van de oorzaken hiervan is dat kinderen steeds minder vaak een zwembad bezoeken. Uit cijfers blijkt dat de afgelopen 25 jaar een daling van 11 miljoen zwembadbezoeken heeft plaatsgevonden. Daarnaast neemt ook het niveau van zwemvaardig (het behalen van een C-diploma) af. In 2014 behaalt 41% van de kinderen in Nederland het C-diploma. Dit terwijl het percentage een aantal jaar geleden nog op 49% lag. Er kan zich afgevraagd worden waarom het aantal zwembadbezoeken en het niveau van zwemvaardig in de Nederlandse samenleving daalt.

Het doel van dit onderzoek is te begrijpen wat de onderliggende betekenissen zijn die kinderen na het behalen van hun zwemdiploma's geven aan zwemmen. Daarnaast worden betekenissen van ouders ook achterhaald, om te kijken hoe zij betekenis geven aan het zwemgedrag van hun kind(eren).

Centraal staat de vraag: *Welke betekenissen geven ouders en kinderen aan zwemmen en wat zijn de consequenties hiervan voor al dan niet onderhouden van de zwemvaardigheid bij kinderen tussen de 10 en 12 jaar?*

Aan dit onderzoek hebben 45 kinderen en 6 ouders deelgenomen. Middels de 'draw, tell and write-method' bij kinderen en semi-gestructureerde interview bij ouders zijn betekenissen achterhaald. De werkelijkheid is sociaal geconstrueerd en betekenissen komen voort uit achtergronden, ervaringen en kenmerken van het individu. Uitkomsten van dit onderzoek dragen bij aan het debat over zwemmen, zwemvaardigheid en het al dan niet onderhouden van zwemvaardigheid. Daarnaast laten de resultaten van dit onderzoek ons beter begrijpen waarom de zwemvaardigheid van kinderen én het aantal zwembadbezoeken is afgenomen de laatste jaren.

Kijkend naar de vergaarde data in dit onderzoek blijkt dat *betekenissen* bij kinderen en ouders gestuurd worden door heersende verwachtingen (*discoursen*) die door de samenleving als waarheid worden aangenomen. Het zijn hele dominante verwachtingen in onze maatschappij. Onderzoek toont aan dat zwemmen wordt geconstrueerd op een aantal verschillende manieren. Binnen iedere manier heersen (andere) dominante discoursen, die sturing geven aan het handelen van een individu. Continu komt een individu in situaties terecht, waarin zij zichzelf moeten plaatsen en waar je als mens betekenis aan wilt geven. Binnen het frame van zwemmen wordt door zowel ouders als kinderen na het behalen van een zwemdiploma - door het ondergaan van nieuwe ervaringen - nieuwe betekenissen toegekend aan zwemmen. De overgang van de ene betekenisconstructie naar de andere betekenisconstructie brengt echter wel consequenties voor het onderhouden van de zwemvaardigheid met zich mee.

De onderzoeker biedt met de resultaten van dit onderzoek handvaten om middels het (door ontwikkelen van) programma's in te spelen op de doelgroep kinderen tussen de 7-12 jaar, waarbij er meer aandacht is voor het belang van het onderhouden van de zwemvaardigheden.

1 Zwemmen in het water

Onderzoek naar betekenisconstructies van kinderen en ouders met betrekking tot zwemmen en (het onderhouden van) de zwemvaardigheid wordt in dit hoofdstuk in een kader geplaatst. Als het over het zwemgedrag en zwemniveau van kinderen gaat, wordt er al snel gesproken over vaardigheden die een kind wel of niet heeft om een veilig verblijf in en rondom het water te hebben. Zwemvaardigheid is een thema dat velen aanspreekt: overheid, scholen, gemeenten maar ook organisaties uit de zwembranche én ouders. Er is belang voor goed beleid rondom dit thema omdat uit cijfers blijkt dat de zwemvaardigheid van kinderen afneemt. Tevens brengt zwemmen ten opzichte van andere sporten en sportieve activiteiten veel meer risico's met zich mee (o.a. verdrinking), waardoor verantwoordelijkheid ook een belangrijk thema is. Na het schetsen van de aanleiding van dit onderzoek wordt de centrale vraagstelling gepresenteerd. Het hoofdstuk wordt afgesloten met een verantwoording van de belangrijkste begrippen, wetenschappelijke en maatschappelijke relevantie en tot slot een leeswijzer.

1.1 Nederland, een zwemland?!

“Kinderen kunnen steeds minder goed zwemmen” (Tweede Kamer debat)

...“Vanuit signalen van de Reddingsbrigades is het mij bekend dat kinderen steeds minder goed kunnen zwemmen, ook al hebben zij een zwemdiploma. Een van de oorzaken hiervan is dat kinderen steeds minder vaak gaan zwemmen”.¹

Deze uitspraak van Edith Schippers (Minister van het Ministerie Volksgezondheid, Welzijn en Sport) tijdens een debat in de Tweede Kamer (op 17 november 2015) over de afnemende zwemvaardigheid van kinderen, laat zien dat het thema zwemvaardigheid niet alleen gaat om eigen verantwoordelijkheid van de burger, maar ook om verantwoordelijkheid die de overheid naar zich toe trekt.

Jaarlijks zijn er 3,5 miljoen mensen in Nederland die zwemmen, variërend van leswemmen tot vrij zwemmen en van wedstrijdswemmen tot recreatief zwemmen (GfK, 2015). Van deze 3,5 miljoen zwemmers, zwemmen ruim 2,5 miljoen mensen meer dan 12 keer per jaar. Deze populariteit komt omdat Nederland een waterrijk land is. Denk maar aan alle meren, rivieren, kanalen, grachten, stranden en zwembaden. Water is ook leuk om in te sporten en te spelen, denk aan recreatief zwemmen, wedstrijdswemmen, waterpolo, open water zwemmen, zeilen, (wind-)surfen, duiken, kanoën en andere watersporten.

De Koninklijke Nederlandse Zwembond (KNZB) zet zich samen met haar verenigingen in voor de toekomst van de zwemsport in Nederland om de continuïteit van de zwemsporten en verenigingen (wedstrijdswemmen, waterpolo, synchroon zwemmen, schoonspringen en open waterzwemmen) te waarborgen. Het doel van de KNZB is *‘iedere zwemmer vinden en een leven lang boeien, binden, activeren en behouden in de zwemsport’*². Daarnaast draagt de zwembond bij aan een tweede doel, namelijk *‘het bevorderen van de zwemvaardigheid om veilig in en rondom het water te vertoeven’*.

¹ [https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/kamerstukken/2014/09/08/beantwoording-kamervragen-over-bericht-dat-de-nederlandse-reddingsbrigade-een-ongekend-drukke-tijd-heeft.pdf](https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/kamerstukken/2014/09/08/beantwoording-kamervragen-over-bericht-dat-de-nederlandse-reddingsbrigade-een-ongekend-drukke-tijd-heeft/beantwoording-kamervragen-over-bericht-dat-de-nederlandse-reddingsbrigade-een-ongekend-drukke-tijd-heeft.pdf). : geraadpleegd op 10 februari 2016)

² http://www.knzb.nl/knzb/missie_en_doelstellingen/

Een leven lang boeien, binden, activeren en het bijdragen aan het bevorderen van de zwemvaardigheid begint bij de jeugd die leert zwemmen bij een zwemschool, zwembad of zwemvereniging. Bij het leren zwemmen horen bepaalde vaardigheden zodat een kind zwemvaardig en zwemveilig wordt om de kans op verdrinking tegen te gaan. Het risico op verdrinking, verantwoordelijkheden van verschillende actoren, maar ook de gezondheidsaspecten die veelal toegekend worden aan zwemmen, zorgen ervoor dat zwemmen bepaalde verwachtingen (*discoursen*) in de samenleving met zich met brengen. In het volgende hoofdstuk wordt dieper ingegaan op dominante discoursen die heersen binnen de (zwem-)sport.

Daling in zwemdiploma's en zwembad bezoeken

Uit onderzoek blijkt dat de zwemvaardigheid van kinderen afneemt. Cijfers over het aantal uitgegeven zwemdiploma's laten dat zien. In 2012 haalden 175.973 kinderen van 5 jaar (97%) het zwemdiploma A. Hiervan ging 85% door voor het B-diploma en zwom 40% af voor het C-diploma. Twee jaar eerder, in 2010, lag het percentage kinderen dat af heeft gezwommen voor het C-diploma nog op 49%. Nog recentere cijfers uit 2014 duiden de daling in zwemvaardigheid van kinderen nog meer aan: 169.417 kinderen halen het A-diploma (92%), 87% hiervan gaat door voor het B-diploma en slechts 41% rond het hele Zwem-ABC af met het C-diploma (KNZB, 2014). Het is aannemelijk om aan het C-diploma het niveau van zwemvaardig toe te kennen omdat verschillende instanties in de zwembranche (o.a. KNZB en NPZ|NRZ) hier voor pleiten. Maar in dit onderzoek wordt ook meegenomen of ouders en kinderen andere betekenissen aan 'zwemvaardig zijn' geven.

Naast dat het aantal zwemdiploma's onder kinderen daalt, blijkt nu ook uit onderzoek van de Reddingsbrigade en het Mulier Instituut '*Zwemmen in Nederland*' dat kinderen met zwemdiploma('s) minder zwemvaardig zijn en daardoor minder goed kunnen zwemmen. Een oorzaak hiervan kan zijn dat er tegenwoordig minder vaak gezwommen wordt. Cijfers van CBS (2012) laten zien dat de Nederlandse zwembaden in 1988 nog 82 miljoen zwembadbezoeken per jaar telden, maar dat is gedaald naar 71 miljoen bezoeken in 2012³.

Zorgen in de zwembranche

Stijging in het aantal kinderen dat steeds minder goed kan zwemmen (met en zonder diploma's) in combinatie met de dalende bezoeken in zwembaden, leidt er toe dat de zwembranche zich zorgen gaat maken. Instanties als het NPZ, Reddingsbrigade Nederland en KNZB zijn er voorstander van dat iedereen, na het behalen van een of meerdere zwemdiploma's regelmatig zijn/haar vaardigheden blijft onderhouden. De zwemvaardigheid van een kind kan volgens hen afnemen, indien zij na het behalen van het zwemdiploma niet regelmatig de zwemvaardigheid blijven onderhouden (Van der Werff & Breedveld, 2013). Zwemmen is daarnaast een inspannende bezigheid die conditie vereist. Indien deze conditie niet aanwezig is of achteruit gaat, kan het beschikken over technische basiszwemvaardigheid onvoldoende blijken om veilig te kunnen zwemmen (Van der Werff & Breedveld, 2013).

1.2 Context

Zwemmen en het belang van zwemvaardigheid kan vanuit verschillende contexten worden toegelicht. In deze paragraaf worden de verschillende contexten beschreven. De *maatschappelijke context* laat zien welke plaats zwemmen en zwemvaardigheid inneemt in de Nederlandse samenleving.

³ <http://statline.cbs.nl/Statweb/publication/?DM=SLNL&PA=7193SKCR&D1=a&D2=a&HDR=T&STB=G1&VW=T>

Vervolgens licht de *bestuurlijke context* toe welke verantwoordelijkheden de overheid maar ook ouders hebben ten aanzien van de zwemvaardigheid van kinderen. Tot slot licht de *organisatorische context* het veranderde organisatorische veld toe met daarbij de rollen en positionering van verschillende organisaties in de branche.

Maatschappelijke context

Laatste decennia vindt er een verschuiving in de sport plaats van expressief, waar sport als doel centraal staat, naar instrumenteel waar sport als middel de norm wordt (Van Bottenburg, 2013; Boessenkool, Lucassen, Waardenburg, 2011). Aan zwemmen, wordt net als in andere sporten verwacht dat zij een maatschappelijke waarden (o.a. gezondheidsbevordering en sociale integratie) met zich mee brengen (Boessenkool et al., 2011). Naast deze verwachtingen die aansturen op *instrumentalisering*, zijn er ook maatschappelijke trends/ontwikkelingen die invloed hebben op het organiseren van sport. Schnabel (2004, p. 48) beschrijft vijf maatschappelijke ontwikkelingen die in onze huidige samenleving terug te zien zijn: *individualisering*, *intensivering*, *informatisering*, *internationalisering* en *informalisering*. Deze maatschappelijke processen zijn volgens Schnabel (2004) onomkeerbaar en uiten zich in het individu en de samenleving. Hieronder worden aantal maatschappelijke ontwikkelingen nader uitgelegd:

- Uit cijfers van het Sociaal Cultureel Planbureau (2014) blijkt dat mensen steeds vaker alleen sporten of in zelf georganiseerde groepjes. Burgers beslissen steeds vaker over hun eigen leven, maar willen tegelijkertijd participeren in de samenleving. *Individualisering* refereert naar de steeds meer onafhankelijke keuzes van een individu waarbij zij zelf bepalen hoe het leven invulling krijgt (Schnabel, 2004). Dat sporters steeds vaker zelf een groepje om zich heen vormen, blijkt uit de type sporten die zij beoefenen. Hardlopen, fietssport en wandelsport zijn sporten die men bij uitstek kan doen op het moment dat het uitkomt en worden momenteel het meest beoefend (Tiessen-Raaphorst, 2014). Ook zwemmen blijkt tot een van de meest verbreide sportieve activiteiten in Nederland te behoren (Van der Werff & Breedveld, 2013). Nederland kent bijna 3,5 miljoen mensen die jaarlijks zwemmen (GfK, 2015). In 2014 heeft 77% van de kinderen in de leeftijd tussen 5 en 12 jaar aan minimaal één zwemactiviteit deelgenomen (GfK, 2015). Dit varieert in activiteiten als vrij zwemmen (inclusief kinderfeestjes), leswemmen, Zwem4daagse, maar ook schoolzwemkampioenschappen of wedstrijd sporten. Het overgrote deel van deze kinderen heeft één of meerdere zwemdiploma's, blijkt uit eerder genoemde cijfers (paragraaf 1.1). Toch wordt er geconcludeerd dat steeds meer kinderen minder goed kunnen zwemmen, ook al hebben zij een zwemdiploma:

“Kinderen die op hun zesde hun A-diploma behalen komen vervolgens bijna niet meer in het zwembad. En als ze dan op hun twaalfde met vriendjes gaan zwemmen, houdt het zwembadpersoneel het hart vast”, zegt Wisse in een interview in de Volkskrant.⁴

Er kan zich in dit onderzoek afgevraagd worden welke betekenissen kinderen geven aan zwemmen en hoe deze betekenisconstructie plaatsvindt.

- Door de *internationalisering* en *informatisering* wordt de wereld kleiner en is iedereen op de hoogte van wat er in de wereld gebeurt (Schnabel, 2004). *Internationalisering* heeft er tevens voor gezorgd dat grenzen vervagen. Zo leven er in Nederland verschillende etnische

⁴ <http://www.volkskrant.nl/archief/zwemveilig-ben-je-nog-niet-met-een-diploma~a1080062/>

groepen. Er wordt gesproken over *multi-culturalisering* omdat immigranten naar Nederland komen maar ook Nederlanders naar het buitenland vertrekken. Wagg refereert met etniciteit naar “*a way of life of cultural traditions*” (Wagg, 2009: p.185). Etniciteit is nauw verweven met identiteit. Identiteit refereert naar “*the understanding who we are and how we fit in to the world*” (Wagg, 2009: p.120) en representeert de link tussen ons en de samenleving als een conceptuele tool waar men betekenis geeft aan sociale, culturele, economische en politieke veranderingen (Woodward, 1997, geciteerd in: Wagg, 2009). Uit veiligheidsbesef dat al generaties wordt doorgegeven, sturen Nederlanders hun kind(eren) op zwemles. Zwemles is onderdeel geworden van de Nederlandse cultuur (Van der Werff & Breedveld, 2013). Maar wat voor invloed heeft *multi-culturalisering* én de toestroom van vluchtelingen in deze tijd op de zwemvaardigheid van kinderen die in Nederland wonen?

Uit onderzoek van Van der Werff en Breedveld (2013) blijkt dat kinderen uit gezinnen met een lage sociaaleconomische status en allochtonen minder goed kunnen zwemmen. De geringe zwemvaardigheid van allochtone kinderen ligt, zo wordt verondersteld, onder meer in verschillen in culturele (sport-) socialisatiepatronen en inkomensposities (Crum, 2002). Hun zwemvaardigheid blijft achter op die van autochtone kinderen. Allochtone ouders zijn niet opgegroeid met de traditie hun kinderen op zwemles te doen (Van der Werff en Breedveld, 2013). Omdat allochtone ouders vaak zelf niet kunnen zwemmen of watervrees hebben, heerst in hun cultuur minder de gewoonte om met hun kinderen te spelen in het water (Crum, 2002). Verder bestaat de indruk dat allochtone ouders, uit onwetendheid en onbekendheid, het belang van zwemvaardigheid onvoldoende inzien (Crum, 2002). Ondanks dat de zwemvaardigheid van allochtone kinderen en kinderen uit wijken met sociaaleconomische lage status achterblijven op de zwemvaardigheid van andere kinderen, wil dit niet per definitie zeggen dat deze twee groepen mensen niet (minder vaak) naar het zwembad toe gaan. Er kan zich afgevraagd worden hoe de zwemvaardigheid van allochtonen zich verhoudt tot het aantal zwembadbezoek. In dit onderzoek wordt achterhaald of de identiteit (o.a. etniciteit, gender en maatschappelijke ontwikkelingen) een rol speelt en van invloed is op betekenisconstructie van kinderen en ouders als het gaat om zwemmen.

Actoren

Als het gaat om sportkeuze, sportgedrag maar ook het wel of niet op zwemles doen van kinderen, zijn er verschillende actoren die invloed uitoefenen. Ouders hebben de verantwoordelijkheid om kinderen op zwemles te doen. Maar naast dat ouders een actor zijn die de verantwoordelijkheid hebben om een kind wel of niet te leren zwemmen, zijn er ook andere actoren die in het sportgedrag van kinderen een rol spelen. Hieronder worden alle actoren nader toegelicht:

- a) *Ouders*. Volgens verschillende onderzoekers spelen ouders een grote rol als het gaat over de invloed op sportkeuze van het kind (Bois, Sarrazin, Brustad, Trouilloud & Curry 2004; Seabra, Mendonça, Thomis, Peters, & Maia, 2007; Frelieir & Jansen, 2007; Woolger & Power, 1993). Dit kan op een directe of indirecte manier worden uitgeoefend. Veelal uit onderzoeken (Bois et al., 2004; Seabra et al., 2007; Frelieir & Jansen, 2007; Woolger & Power, 1993) blijkt dat de sportkeuze van ouders een stimulerende werking hebben op hun kind(eren). De sport die door de ouders wordt beoefend, wordt vaak later ook door hun kind(eren) beoefend. Ouders kunnen hun kinderen enthousiast maken voor sport of zelfs verplichten om een sport te gaan doen (Frelieir & Jansen, 2007). Tevens kunnen ouders ook goede voorbeelden, ofwel

rolmodellen, zijn voor hun kinderen (Bois et al, 2004; Woolger & Power, 1993; Seabra et al, 2007; Frelier & Jansen, 2007) en wordt er verondersteld dat ouders met een sportieve en gezonde levensstijl vaker gezonde actieve kinderen hebben.

Onderzoeken (Moran & Stanley, 2005; Morrongiello, Sandomierski, & Spence, 2013; Moran & Stanley, 2006) wijzen uit dat ouderlijk toezicht op kinderen vaak onvoldoende is. Bewustwording van het belang van ouderlijk toezicht is noodzakelijk om verdrinking bij kinderen te voorkomen (Moran en Stanley, 2005). Volgens Moran en Stanley (2005) schatten ouders vaak verkeerd in hoe groot het risico op verdrinken is. Ouders gaan er van uit dat na het behalen van een certificaat of diploma hun kind een ervaren zwemmer is (Morrongiello, et. al, 2013). Voorlichting zou volgens Van der Werff en Breedveld (2013) de meest effectieve manier zijn om, met name migranten en toeristen, over de gevaren van water te waarschuwen en verdrinkingen te voorkomen (Terzidis et al., 2007 geciteerd in: Van der Werff en Breedveld, 2013). Tevens speelt het onderhouden van de vaardigheid een belangrijke rol om verdrinkingen tegen te gaan (Moran en Stanley, 2005). Het voorlichten van ouders en kinderen kan namelijk leiden tot gedragsverandering (Towner et al., 2001 geciteerd in: Van der Werff en Breedveld, 2013). Op ervaringen van ouders en kinderen die wel eens een situatie met (bijna) verdrinking tot afloop hebben meegemaakt, wordt gereflecteerd en er wordt gezorgd voor een betekenisconstructie van zwemmen en het belang van een veilig verblijf in en rondom het water.

- b) *Trainers/instructeurs*. Trainers hebben veel invloed op het motivatieklimaat waarin een kind komt bij een bepaalde sport. Het gaat om de motivatie die een kind ontwikkelt in de leeftijd tussen 7 en 11 jaar (Keegan et al., 2009). De manier van lesgeven zorgt er voornamelijk voor dat de wijze waarop trainers lesgeven en beoordelen, bijdraagt aan de motivatie van een kind.
- c) *School*. Kinderen brengen een groot gedeelte van hun tijd op school door. De basisschool is vaak de eerste plek waar kinderen in aanraking komen met sporten middels gym- en/of zwemles. Hierdoor is het niet verwonderlijk dat dit een geschikte plek is om sportbeoefening te stimuleren (Frelier & Jansen, 2007). Daarnaast hebben school en sport een gezamenlijk pedagogische taak; het kind in de bewegingscultuur en wel zodanig dat het kind daarbinnen de eigen mogelijkheden ontdekt (Buisman, 1996).
- d) *Vrienden (leeftijdgenoten) en broers en zussen*. Zij spelen ook een rol in het motivatieklimaat van een kind om te gaan sporten (Cumming, Smith, Smoll, 2009; Keegan, Harwood, Spray, Lavalley, 2009; Vazou, Ntoumanis, Duda, 2005). Dit kan gaan om groepsgevoel, vriendschap, acceptatie, betrokkenheid en verbondenheid (Ullrich-Frenz & Smith, 2006; Keegan et al., 2009). En oudere broers en zussen kunnen net als ouders ook als rolmodel fungeren (Frelier & Jansen, 2007). Maar uit onderzoeken van Mulvihill, Rivers, & Aggleton (2000) en Buisman (1995) komt naar voren dat naast de invloed van vrienden er meerdere factoren zijn die de betrokkenheid van kinderen in de lichamelijke activiteit beïnvloeden, namelijk plezier hebben, leren en verbeteren van (motorisch-technische) vaardigheden.

Bestuurlijke context

Zwemmen bevindt zich in een bestuurlijke context. Het zijn verschillende organisaties in de branche die zich hard maken voor zwemmen en de zwemsport. Regelgeving en verandering in beleid zorgen

er voor dat processen en verantwoordelijkheden veranderen.

Zwemscholen, (gemeentelijke) zwembaden en zwemverenigingen die zwemles aanbieden bevinden zich vaak in een institutionele omgeving met inter-organisatorische samenwerkingen en hebben hun eigen regulerende en normerende werking gekregen. Er kan verondersteld worden dat er een *institutie* bestaat waar zwembelangen worden gewaarborgd. Scott (2014) beschrijft dat *instituties* uit regulerende, normatieve en cultureel-cognitieve elementen bestaan die samen met de bijbehorende activiteiten en middelen voorzien in maatschappelijke stabiliteit en betekenis. De regulerende, normerende en cultureel-cognitieve elementen zijn de bouwstenen voor institutionele structuren (Scott, 2014). Volgens Scott geven deze structuren richting, maar beperken ook het gedrag en handelen binnen een institutie. Deze drie elementen worden ook gefaciliteerd in de institutionele omgeving waar de zwemsporten én het belang van zwemvaardigheid zich in bevinden.

Institutionele druk op 'het leren zwemmen van kinderen' werd tot 1985 uitgeoefend door de overheid, door het verplicht stellen van schoolzwemmen (Van der Werff & Breedveld, 2013). Zwemmen zou volgens de Nederlandse overheid om redenen als gezondheid, reinheid, vaardigheid, hulpbetoon, zelfverdediging en op hygiënische, sociale en pedagogische gronden van hoge waarden zijn, waardoor dit in het programma van het onderwijs opgenomen moest worden (Van der Werff & Breedveld, 2013). Echter kwam in 1985 de ommekeer en veranderde er veel in de institutionele omgeving. De overheid schafte schoolzwemmen af en ouders kregen zelf meer de verantwoordelijkheid om hun kind(eren) te leren zwemmen.

Recentelijk komt het thema weer terug op de politieke agenda. Op dinsdag 17 november 2015 heeft Minister Schippers een Voortgangsbrief Sport verstuurd naar de Tweede Kamer, waarin zij onder andere ingaat op de motie aangaande zwemveiligheid van Michiel van Nispen (SP) van 27 oktober 2014. In de voortgangsbrief zegt de minister het volgende:

'Ik onderstreep, mede namens de Staatssecretaris van OCW, het belang dat de partijen in de zwembranche hun krachten in dit plan hebben verenigd om de zwemveiligheid en -vaardigheid in Nederland met kennis en nadere afspraken te vergroten'⁵.

De Nederlandse politiek pakt het thema 'zwemvaardigheid' weer op en er moet weer beleid worden gemaakt om zwemvaardigheid te bevorderen.

Organisatorische context

Zwemmen bevindt zich naast een bestuurlijke en maatschappelijke context ook in een organisatorische context. De organisatorische context schetst hoe én door wie zwemmen is georganiseerd in Nederland.

Terug naar eind negentiende eeuw, toen sportieve vermaken zijn getransformeerd tot sport. Dit ging middels een proces van *sportificering* waar reglementering, standaardisering en organisatievorming centraal stonden (Van Bottenburg, 2013). Daarnaast ontwikkelde er zich in deze periode een vorm van universaliteit, waar binnen iedere tak van sport de structuur hetzelfde eruit zag: een internationaal overkoepelende organisatie wereldwijd en een overkoepelende organisatie per werelddeel, een nationale sportbond en daaronder verenigingen (Van Bottenburg, 2013). Ook zwemmen werd als sportief vermaak ondergebracht als sport onder de Nederlandse Zwembond (NZB). Met de oprichting

⁵ http://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2015Z21697&did=2015D44165

van de Amsterdamse Zwemclub (1870) en de Nederlandse Zwembond (1888) werd zwemmen meer als sport in competitieverband beoefend. De Nederlandse Zwembond maakt zich van begin af aan sterk voor verbreding van de zwemsport in Nederland (Van der Werff & Breedveld, 2013), daarom werd in dezelfde periode van sportificering in 1892 ook het diploma 'Geoefend Zwemmer' door de bond ingesteld. Zwemles werd gezien als een onmisbaar en nuttig onderdeel van de opvoeding: het vermindert het risico op verdrinking én zwemmen is een plezierige sportieve activiteit (Van der Werff & Breedveld, 2013).

Vroeger werd door één instantie zwemdiploma's uitgegeven in Nederland. Tegenwoordig worden er jaarlijks ongeveer 400.000 diploma's uitgegeven door verschillende instanties (Van der Werff & Breedveld, 2013). *Commercialisering* in de sportwereld is hier een oorzaak van. Commercialisering wordt door Kleingeld (2009) omschreven als een proces waarbij de sport doordrongen wordt in het bedrijfsleven. Hierdoor zijn organisaties in de sportwereld hun activiteiten op zakelijke grondslag gaan organiseren. De commerciële sport die ontstaat zorgt er voor dat verandering in de structuur van sport heeft plaatsgevonden (Coakley & Pike, 2009). Waar vroeger zwemdiploma's werden uitgegeven door een organisatie, kent Nederland tegenwoordig veel verschillende instanties met een eigen diplomalijn, zoals NPZ | NRZ met het Zwem-ABC, ENVOZ met het ENVOZ Zwem-ABC, de KNZB met KNZB zwemdiploma (SuperSpetters) en Optisport met het Zed en Sop Zwem-ABC. Allen met een eigen visie en eigen eindtermen voor zwemvaardigheid die ouders over de streep moeten trekken om bij een bepaald instituut zwemlessen af te nemen. Maar ondanks dat alle partijen hun eigen streefdoelen hebben bepaald, onderstrepen zij allemaal het van belang van het regelmatig onderhouden van de zwemvaardigheden na het behalen van het zwemdiploma (Van der Werff & Breedveld, 2013).

1.3 Doel van het onderzoek

Het doel van dit onderzoek is te begrijpen wat de onderliggende betekenissen zijn die kinderen na het behalen van hun zwemdiploma's geven aan zwemmen. Daarnaast worden betekenissen van ouders achterhaald om te kijken hoe zij betekenis geven aan het zwemgedrag van hun kind(eren). Theoretische en empirische kennis wordt vergaard middels het identificeren van (gedeelde) ideeën, uitspraken of onderliggende aannames van kinderen en ouders.

Inzicht in deze betekenisgeving van kinderen over zwemmen is nodig om voor de KNZB beleid te maken en/of een product te ontwikkelen dat bij draagt aan een betere zwemvaardigheid bij kinderen, om daarmee verdrinking en andere onveilige situaties in en rondom het water tegen te gaan. Daarnaast draagt dit onderzoek bij aan het debat in de politiek over het beleid maken voor zwemvaardigheid (en het onderhouden daarvan) bij kinderen.

1.4 Centrale onderzoeksvraag

De vraagstelling die centraal staat in dit onderzoek luidt al volgt:

“Welke betekenissen geven kinderen en ouders aan zwemmen en wat zijn de consequenties hiervan voor het al dan niet onderhouden van de zwemvaardigheid bij kinderen tussen de 10 en 12 jaar?”

Om de centrale vraagstelling te kunnen beantwoorden worden de volgende deelvragen onderzocht:

Theoretische deelvragen:

- Hoe worden betekenissen geconstrueerd volgens de theorie van Weick?
- Wat zijn dominante discourses als het gaat om zwemmen?
- Hoe geven deze concepten sturing aan het gedrag en handelen van een individu?

Empirische deelvragen:

- Welke overeenkomende en tegenstrijdige betekenissen geven kinderen tussen 10 en 12 jaar en ouders aan zwemmen?
- Wat zijn de consequenties van deze betekenisconstructie over zwemmen voor het onderhouden van de zwemvaardigheid?

1.5 Operationalisering belangrijkste begrippen

Voor een beter begrip van bovenstaande vraagstelling worden hieronder de belangrijkste begrippen nader verklaard:

Betekeningen: Het proces van betekenisgeving bestaat uit het construeren en kenmerken van de waarnemingen (Weick, 1995). Actoren geven betekenis aan wat zij meemaken op basis van wat zij in het verleden hebben meegemaakt (Weick, 1995). Weick's theorie van *sensemaking* wordt gebruikt om te achterhalen hoe een individu zijn of haar werkelijkheid construeert, waarom dat gebeurt en wat de gevolgen hiervan zijn. Binnen dit onderzoek vormen kinderen en ouders de actoren die zelf hun betekenissen construeren. In hoofdstuk 2 wordt er dieper ingegaan op het concept van betekenisgeving en wat hiervoor de invloeden en gevolgen zijn voor dit onderzoek.

Discourses: Volgens Foucault (1977) en Edwards & Skinner (2009) bepaalt een discours het gedrag, denken en gevoel van mensen, wat leidt tot het algemene heersend beeld. Hierbij gaat het om regels, houding, acties en taal die gebruikt kunnen worden om betekenis en kennis te construeren (Foucault, 1977). Hierbij spelen volgens Foucault (1977) macht, kennis en taal drie componenten die verbonden zijn aan elkaar. Daarnaast suggereren Edwards & Skinner (2009) dat er meerdere discourses gelijktijdig kunnen heersen binnen een bepaalde context, die elkaar ook nog eens kunnen tegenspreken. Er wordt gekeken in dit onderzoek hoe kinderen en ouders geleid worden door bepaalde verwachtingen (*discourses*), van wat normaal en vanzelfsprekend gevonden wordt vanuit de samenleving. In hoofdstuk 2 wordt er dieper ingegaan op het concept van *discourses* en wat hiervoor de invloeden en gevolgen zijn voor dit onderzoek.

Kinderen: Een kind is een mens jonger dan achttien jaar. In dit onderzoek wordt er over kinderen gesproken in de leeftijdsgroep 10-12 jaar omdat zij naar alle waarschijnlijkheid één of meerdere zwemdiploma('s) hebben behaald, en daarmee de onderzoekspopulatie vormen. Verdere verantwoording van deze onderzoeksdoelgroep wordt in hoofdstuk 3 nader toegelicht.

Zwemvaardigheid: Een vaardigheid is een competentie, aangewend om een probleem op te lossen. Een vaardigheid wordt doorgaans gebruikt om die handelingen te vatten die men met precisie en gemak (routineus) kan uitvoeren zonder dat er nog cognitieve componenten aan te pas komen⁶. In Nederland geven verschillende instanties zwemdiploma's uit, zoals NPZ | NRZ, ENVOZ, KNZB en Optisport. Eindtermen van iedere diplomalijn verschillen enigszins, waardoor er geen eenduidige definitie van *zwemvaardigheid* te stellen is. Maar daarentegen is vanuit de Zwembranche wel te

---

⁶ <http://www.woorden.org/woord/vaardigheid>

stellen dat kinderen pas zwemvaardig en zwemveilig zijn, wanneer ze het KNZB zwemdiploma (SuperSpetters) of de zwemdiploma's A, B én C hebben behaald. Zwemdiploma's A en B zijn daarbij tussenstappen tot een niveau van zwemvaardig en een veilig verblijf in het water (het C-diploma).

In het algemeen wordt *zwemvaardigheid* beschreven als het technisch goed uitvoeren van de zwemslagen: borstcrawl, rugcrawl, enkelvoudige rugslag en schoolslag. Met *zwemveiligheid* worden competenties om jezelf te kunnen redden in het water getoetst. Dit zijn survival elementen, zoals door het gat zwemmen, watertrappen, help-houding en het zelfstandig op de kant klimmen⁷. In bijlage 1 worden de eindtermen van verschillende diploma's nader toegelicht. Het verschil in diploma's wordt echter niet meegenomen in dit onderzoek.

1.6 Relevantie van het onderzoek

Dit onderzoek kent twee relevanties: (1) wetenschappelijke relevantie en (2) maatschappelijke relevantie. De *wetenschappelijke relevantie* komt voort uit de empirische data die door de theorie zowel bekrachtigt als ontkracht kan worden. Uitkomsten van dit onderzoek kunnen bijvoorbeeld inzichten geven in gaten in de literatuur. Daarnaast kent dit onderzoek een *maatschappelijke relevantie*, namelijk de veiligheid van de burger die centraal staat. Hieronder worden beide relevanties nader toegelicht.

Wetenschappelijke relevantie

Met dit onderzoek beoogt de onderzoeker de literatuur en theorievorming enerzijds en de complexe praktijk van *sensemaking* als het gaat om zwemmen en de consequenties voor de zwemvaardigheid van kinderen anderzijds, dichter bij elkaar te brengen. Tevens wordt er gekeken door welke discoursen ouders en kinderen worden geleid in de context van zwemmen.

In de literatuur is nauwelijks informatie te vinden over de betekenissen die kinderen geven aan zwemmen en zwemvaardigheid. Veelal zijn er onderzoeken gedaan naar de betekenissen die ouders geven ten aanzien van verdrinking en de vaardigheden die nodig zijn om verdrinking te tegen te gaan (Moran & Stanley, 2005; Morrongiello, Sandomierski & Spence, 2013; Moran & Stanley, 2006). Uit deze onderzoeken blijkt dat ouderlijk toezicht op kinderen vaak onvoldoende is. Bewustwording van het belang van ouderlijk toezicht is noodzakelijk om verdrinking bij kinderen te voorkomen (Moran & Stanley, 2005). Volgens Moran en Stanley (2005) schatten ouders vaak verkeerd in hoe groot het risico op verdrinken is. Daarnaast tonen verschillende onderzoeken (Van der Werff & Breedveld, 2013; Fraser-Thomas & Côté, 2007) aan dat zwemmen een gezonde sport is, als het gaat om blessurepreventie of revalidatie. In dit onderzoek worden betekenissen achterhaald hoe kinderen en ouders zwemmen construeren. Hierbij wordt gekeken hoe zijn gestuurd worden door dominante discoursen en hoe het resultaten uit eerder onderzoek tegensprekt of juist bevestigt.

Maatschappelijke relevantie

Naast dit wetenschappelijke doel wordt ook een maatschappelijk doel nagestreefd. Het vraagstuk is maatschappelijk relevant omdat er middels dit onderzoek getracht wordt een beter begrip te creëren welke betekenissen kinderen en ouders geven aan zwemmen. Ook laten de uitkomsten van dit onderzoek zien wat voor consequenties het heeft voor de zwemvaardigheid en zwemveiligheid van kinderen tussen 10-12 jaar. Met de resultaten van dit onderzoek krijgt de KNZB beter inzicht in betekenissen die kinderen en ouders toeschrijven aan zwemmen. Verder worden zij van informatie voorzien over de interpretaties, belevingswereld en interesses van kinderen en ouders op het gebied

---

⁷ <http://www.npz.nl>

zwemmen. Door uiteindelijk concrete aanbevelingen aan de KNZB voor te leggen, kunnen zij hun beleid en aanbod beter afstemmen op deze doelgroepen.

Deze bevindingen zijn tevens relevant voor andere instanties in de zwembranche. Zwemveiligheid, zwemvaardigheid zijn thema's die beleidsmaker in de (lokale) overheid, commerciële zwemscholen, zwembaden en verenigingen een rol spelen. Daarnaast spreken de resultaten van het onderzoek ook ouders aan. Omdat, sinds de afschaffing van het schoolzwemmen, de verantwoordelijkheid van het leren zwemmen steeds meer bij hen is komen te liggen.

1.7 Leeswijzer

De opbouw van dit onderzoek is als volgt: In het volgende hoofdstuk wordt het theoretisch kader van dit onderzoek toegelicht. Concepten als *betekenisgeving* en *discoursen* staan hier centraal. Vervolgens in hoofdstuk 3 worden de onderzoeksmethoden van dit onderzoek nader toegelicht. Verschillende methoden worden in dit onderzoek uitgevoerd, namelijk de *draw, tell and write-method* en semi-gestructureerde interviews. De resultaten worden in hoofdstuk 4 en 5 gepresenteerd, waarna in hoofdstuk 6 de theorie en praktijk aan elkaar worden getoetst. Empirische voorbeelden worden aan inzichten uit de theorie gekoppeld en er wordt gekeken of de empirie nieuwe inzichten in de bestaande literatuur oplevert. Daarna wordt in hoofdstuk 7 antwoord gegeven op de centrale vraag en bijbehorende deelvragen en wordt dit onderzoek afgesloten in hoofdstuk 8 met aanbevelingen aan de KNZB.

2 Theoretische lens

In dit hoofdstuk wordt het conceptuele kader geschetst. Als eerste wordt er ingegaan op het concept *sensemaking* vanuit de theorie van Weick. Vervolgens wordt het concept *discoursen* onder de loep genomen. Gedurende het onderzoek wordt gekeken hoe empirische resultaten te verklaren zijn aan de hand van deze theoretische concepten.

Interpretatieve benadering

Als onderzoeker zijn er verschillende methoden om onderzoek te doen, namelijk middels een kwalitatieve en kwantitatieve methoden (Boeije, 2005). Om de centrale onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden is de methode van kwalitatief onderzoek de meest geschikte methode. Achterhaald wordt hoe betekenissen, motivaties, opvattingen en interpretaties verklaard worden die ouders en kinderen geven aan zwemmen en de daarbij horende consequenties voor de zwemvaardigheid.

Dit onderzoek wordt vanuit een interpretatieve bril uitgevoerd. Volgens de interpretatieve benadering is de werkelijkheid sociaal geconstrueerd door betekenissen en interpretaties (Edwards & Skinner, 2009). Deze betekenissen komen voort uit de achtergronden, ervaringen, interacties en kenmerken van het individu. Daardoor kunnen betekenissen van persoon tot persoon verschillen. Betekenisgeving is daarnaast ook contextafhankelijk en gebaseerd op identiteitsconstructies (Weick, 1995). Deze interpretatieve benadering past daarom goed bij de theoretische lens van *sensemaking* van Weick. Betekenisgeving is een relationeel proces en het individu is zelf de '*sensemaker*' (Weick, 1995).

In dit onderzoek wordt de interpretatieve benadering gebruikt om de werkelijkheid als sociale constructie te benaderen en wordt er rekening gehouden met de gedeelde en tegenstrijdige betekenissen die ouders en kinderen toekennen aan zwemmen en wat daarvan de consequenties zijn voor de zwemvaardigheid van kinderen tussen 10-12 jaar. In paragraaf 2.1 wordt het proces van betekenisgeving nader besproken.

2.1 Betekenisgeving volgens de theorie van Weick

Sensemaking is het interpreteren, begrijpen en creëren van betekenissen aan hetgeen individuen doen, vaak retrospectief door middel van gebruikte beeldspraak (Rouleau, 2005; Weick, 1995; Weick, Sutcliff & Obstfeld, 2005 geciteerd in Van 't Verlaat, 2010). De theorie van Weick (1995) over *sensemaking* neemt in dit onderzoek een belangrijke positie in. Met betekenisgeving laat Weick (1995) zien hoe de werkelijkheid geconstrueerd wordt door een individu. Individen geven, op basis van wat zij in het verleden hebben meegemaakt, betekenis aan situaties en gebeurtenissen. Mensen pikken bepaalde signalen (*cues*) op of juist niet, afhankelijk van de context (*frame*) waarin zij zich bevinden. In dit onderzoek wordt achterhaald welke *cues* in het *frame* van zwemmen worden opgepikt en bijdragen aan de betekenisconstructie van zwemmen. Weick beschrijft dat '*sensemaking is about authoring as well as reading*' (Weick, 1995: p.7). Hiermee bedoelt hij dat betekenisgeving niet alleen gaat om het interpreteren van de omgeving (*reading*), maar ook om het handelen naar aanleiding van de interpretatie (*authoring*). Gekeken wordt hoe *cues* door kinderen en ouders worden geïnterpreteerd en er wordt achterhaald of er gehandeld wordt naar aanleiding van deze interpretaties.

Weick (1995) stelt dat er zeven kenmerken van betekenisconstructie zijn. Als eerste noemt hij dat '*sensemaking is grounded in identity construction*' (Weick, 1995: p18). Hiermee bedoelt hij dat

sensemaking begint met een *sensemaker*. Er moet iemand zijn met een identiteit, die ergens betekenis aan geeft. Bij het construeren van betekenissen geven mensen aan wie zij zelf zijn. Betekenisconstructie is daarmee een persoonlijk construct, op micro-niveau, waarmee de betekenisgever iets over zichzelf zegt en daarmee een *identiteit* heeft (Weick, 1995). Kijkend naar maatschappelijke trends als *internationalisering, informatisering en individualisering* (Schnabel, 2004) spelen zij een rol als het gaat over persoonlijk construct en de identiteit van een individu. Deze aspecten zijn alvorens besproken in paragraaf 1.2.

Daarnaast stelt Weick: **'sensemaking is retrospective'** (Weick, 1995: p.24). Met *retrospective* refereert Weick op het terugblikken van het handelen van een individu. Een soort reflecteren. Het gebeurt nadat een actie heeft plaatsgevonden, waarbij men achteraf betekenis geeft aan een ervaring. Zodra een actie heeft plaatsgevonden bevindt het zich in het verleden en kan een individu hier pas op terugblikken (Weick, 1995). Ervaringen uit het verleden zoals de zwemlesperiode, maar ook bezoeken aan het zwembad met familie, vrienden en kinderfeestjes zijn gebeurtenissen waar door zowel kinderen als ouders op terug gekeken kan worden. Onveilige situaties en gebeurtenissen als (bijna) verdrinkingsgevallen, zorgen er ook voor dat individuen eigen betekenissen toekennen als het gaat om zwemmen en zwemvaardigheid. In dit onderzoek wordt gekeken of ervaringen en gebeurtenissen uit het verleden van invloed zijn op de betekenisconstructie.

Als derde stelt Weick (1995: p.30) dat betekenisgeving **'is enactive of sensible environment'**. Betekenisgeving staat niet los van de omgeving (*environment*), maar komt tot gang door interactie met de omgeving. Het gaat hierbij niet alleen om het interpreteren van de omgeving, maar ook het handelen naar aanleiding van de interpretaties. Op die manier reageren actoren niet alleen, maar produceren ze ook. Gedurende dit onderzoek wordt achterhaald of het interpreteren van de omgeving maar ook handelen naar deze interpretaties een rol speelt als het gaat om betekenisconstructies. Gekeken wordt welke betekenissen kinderen en ouders geven aan bezoeken aan het zwembad, maar ook verblijven in de buurt van de zee, meer, sloot en kanaal waar enige mate van zwemvaardigheid en -veiligheid een rol speelt (of niet).

Jaarlijks worden er nog gemiddeld 284 mensen uit een levensbedreigende situatie gered en verdrinken er rond de 98 mensen (Van der Werff en Breedveld, 2013). Berichtgeving in de media over deze verdrinkingsgevallen of eigen ervaringen met (bijna) verdrinking bij kennissen of familie kunnen ook betekenisvol zijn.

Tevens suggereert Weick dat betekenisgeving een **'social'** kenmerk met zich meebrengt (Weick, 1995, p.38). Interacties tussen individuen zorgen ervoor dat interpretaties worden geconstrueerd en gereconstrueerd (Weick, 1995). Betekenisgeving is geen individuele analyse, maar gaat om sociale interacties met anderen en wordt daarom gekenmerkt wordt als *social*. De betekenissen die individuen ergens aan toekennen worden beïnvloed door de sociale omgeving. In dit onderzoek wordt rekening gehouden met het sociale kenmerk van betekenisgeving. De actoren (eerder al uitgelegd in paragraaf 1.2) die van invloed kunnen zijn op de betekenisgeving van kinderen, zijn: ouders, vriendjes/vriendinnetjes, broers en zussen, trainers/instructeurs en scholen (Carr & Weigand, 2001; Frelief & Jansen, 2007; Seabra, et al., 2007; Woolger & Power, 2000).

Als vijfde aspect noemt Weick betekenisgeving een continu proces, dat wordt beïnvloed door ervaringen en interacties: **'sensemaking is ongoing'** (Weick, 1995: p43). Starbuck refereert naar *'an ongoing flow of actions'* (Starbuck, 1983 geciteerd in: Weick, 1995: p45). Continu komt een individu in situaties terecht, waarin zij zichzelf moeten plaatsen en waar je als mens betekenis aan wilt geven.

Tevens kenmerkt hij betekenisgeving als **'focused on and by extracted cues'** (Weick, 1995: p.49). Individuen worden geconfronteerd met enorm veel signalen in hun omgeving, teveel om allemaal waar te nemen. Er wordt eigenlijk maar een selectie van signalen door de mens opgepikt en dat heeft alles te maken met de context. De context bepaalt wat de signalen zijn, welke een individu oppikt, maar ook hoe deze signalen moeten worden geïnterpreteerd. Denk hierbij aan de sociale context die bepalend kan zijn van een activiteit. Betekenisgeving als het gaat om zwemmen, wordt gedurende het hele leven van een individu gevormd. Continu kom je als individu in situaties terecht, waarbij men cues oppikt en daarmee betekenis geeft aan een situatie. Welk signaal wordt opgepikt en welke betekenis men er op dat moment aan geeft, heeft alles te maken met de context. Gekeken wordt welke cues er in het frame van zwemmen worden opgepikt.

Tot slot is Weick van mening dat het proces van betekenisgeving **'is driven by plausibility rather than accuracy'** (Weick, 1995: p.55). Betekenisgeving bestaat meer uit plausibiliteit dan nauwkeurigheid. Volgens Weick (1995) zijn mensen geïnteresseerd in een logisch en aannemelijk beeld van een situatie of gebeurtenis en niet echt in een nauwkeurige analyse ervan. In dit onderzoek wordt dit kenmerk van betekenisconstructie meegenomen. Gekeken wordt of ouders keuzes maken uit plausibiliteit in plaats van nauwkeurigheid als het gaat om zwemmen en het onderhouden van vaardigheden.

2.2 Maatschappelijke discourses in de (zwem-)sport

Waar *sensemaking* wordt bekeken vanuit micro-perspectief, zijn er *discourses* die een individu bepaalde overtuiging en sturing geven op macro-perspectief. Discourses zijn overtuigingen die in gesproken en geschreven taal een afspiegeling vormen van sociale constructies (Cherryholmes, 1988). Foucault suggereert dat discourses *'different ways of structuring areas of knowledge and social practice'* zijn (Edward en Skinner, 2009 p.236). Volgens Foucault (1977) nemen discourses productieve en disciplinerende macht met zich mee. Zo beschrijft hij discourses als *'sets of truths that are (re)produced through power relations and social practices operating in institutions (e.g. schools)'* (Foucault, 1973 geciteerd in McEvelly, Verheul, Atencio & Jess, 2012: p.281). Overtuigingen en betekenissen worden door machtstechnieken en sociale praktijken als *'disciplining and surveillance'* geproduceerd en bepalen het handelen van een individu. Vaak zijn discourses regulerend, vanzelfsprekend en bepalend voor gedrag, denken en gevoel in een bepaalde context (Edwards & Skinner, 2009). Toch zijn er veel meer auteurs die een eigen definitie aan *discourses* toeschrijven, waarbij zij veelal refereren naar een systeem om op een disciplinerende manier een object te construeren en waar het vormen van sociale relaties centraal staan (Parker, 1992; Shapiro, 1987; Fairclough, 1996 geciteerd in Edwards & Skinner, 2009, p.236). Maar een complete definitie wordt door Edwards & Skinner gegeven. Zij vatten alle aspecten samen en definiëren een discours als *'the attitudes, rules, "ways of being", actions and language used to construct a particular knowledge. Language, power, and knowledge are joined. Discourse ultimately serves to control not just what but how subjects are constructed. There is no just one discourse but a polyvalence of discourses that are simultaneously occurring and sometimes even contradicting each other'* (Edwards & Skinner, 2009: p.235).

In dit onderzoek zijn de definities van Foucault (1977) en Edwards & Skinner (2009) leidend. Volgens Foucault (1977) en Edwards & Skinner (2009) bepaalt een discours het gedrag, denken en gevoel van mensen, wat leidt tot het algemene beeld over zwemmen en zwemvaardigheid. Hierbij gaat het om regels, houding, acties en taal die gebruikt kunnen worden om betekenis en kennis te construeren. Daarnaast suggereren Edwards & Skinner (2009) dat er meerdere discourses gelijktijdig

kunnen heersen binnen een bepaalde context, die elkaar ook nog eens kunnen tegenspreken. In dit onderzoek wordt gekeken welke discoursen leidend zijn voor het gedrag en handelen van kinderen en ouders als het gaat om zwemmen en zwemvaardigheid.

Verwachtingen van de rol van sport in onze samenleving.

Volgens Fraser-Thomas & Côté (2007) bevordert sport (1) de gezondheid van een individu. Daarnaast heeft het (2) positieve effecten op de ontwikkeling van motorische vaardigheden, (3) het stimuleren van sociale contacten, (4) het bieden van ontspanning en plezier en (5) leidt tot acceptatie van gezamenlijke normen en waarden. Deze vanzelfsprekendheden nemen we in onze samenleving als waarheid aan. We zouden kunnen zeggen dat deze verwachtingen gezien worden als *discoursen*. Deze discoursen structureren het handelen van een individu in de samenleving. Hieronder worden deze dominante verwachtingen nader uitgelicht en wordt er tevens gekeken hoe dit geïnterpreteerd kan worden naar de (zwem-)sport.

1. Goed ouderschap: een veiligheid- en pedagogisch discours

'Goed ouderschap' wordt in de Nederlandse samenleving gezien als een vorm van competentie, wat verwijst naar een vaardigheid om iets te doen (Ramaekers & Suissa, 2013). Volgens Ramaekers & Suissa (2013) is iemand competent als hij of zij de vaardigheid heeft verworven om verstandig te kunnen kiezen en handelen als het gaat om ouderschap. Het functioneren van ouders kent drie kernfuncties; interpreteren, respecteren en regisseren, waarbij deze drie kernfuncties van invloed zijn op de ontwikkeling van het kind op verschillende domeinen; lichamelijke-, psychologische- en sociale ontwikkeling (Conley-Jung & Olkin, 2001). Hierbij is opvoeden volgens Conley-Jung & Olkin (2001) het voortdurend interpreteren van gedrag op basis van ouderlijke cognities, vaardigheden, kennis en emoties. Een ouder moet anticiperen op een steeds wisselende opvoedingssituatie en moet daarbij een strategie ontwikkelen.

In Nederland wordt van iedere ouder verwacht dat zij hun kind(eren) op zwemles doen. Zwemles is ingebed in de Nederlandse cultuur, waar zij hun kinderen leren zwemmen uit veiligheidsprincipes. Bij zwemmen horen bepaalde vaardigheden zodat kinderen veilig in het water kunnen spelen en de kans op verdrinking te minimaliseren. Daarnaast moet de omgeving waar de zwemactiviteit plaatsvindt van veiligheid voorzien zijn (denk aan o.a. toezicht, geen gladde tegels en diverse regels). Hierdoor komt het *veiligheidsdiscours* om de hoek kijken. Het veiligheidsdiscours speelt niet alleen in de zwemsport maar in de hele samenleving een rol. Het bevorderen van de veiligheid van de burger is namelijk een kerntaak van de overheid. Veiligheid wordt naast rechtvaardigheid, efficiency, welvaart en vrijheid als een van de vijf doelen van beleid genoemd (Stone, 2002). Stone suggereert dat beleid gericht op veiligheid (de kans op) nare gebeurtenissen moet tegengaan: "*In all policy discourse, names and labels are used to create associations that lend legitimacy and attract supporters to a course of action*" (Stone, 2002: p.14). Legitimering en ondersteuning vanuit de samenleving spelen in alle *beleidsdiscoursen* een rol. De onbetwistbaarheid van een discours komt tot stand als het gaat om de zelfredzaamheid van de burger. Volgens het rapport 'Burgers over risico's en verantwoordelijkheden' van Bemer, Mulder, en Verhue (2012) willen burgers de vrijheid hebben om zelf risico's te nemen en een bepaalde verantwoordelijkheid te nemen. Een manier waarop de overheid de burger volgens dit rapport op deze gedeelde verantwoordelijkheid kan wijzen, is het verstrekken van informatie over de veiligheid (Bemer et al., 2012).

Uit onderzoek van Smith (2004) blijkt dat ouders interacties van hun kinderen voortdurend in de gaten (moeten) houden om het risico en behoud op veiligheid te bewaken. Volgens haar worden thema's als veiligheid en risico's steeds meer besproken door ouders, opvoeders, beleidsmakers, politici en

de media. Verschillende onderzoeken tonen aan dat veiligheid en risico's worden aangevoerd door sociale constructies die maatschappelijke waarden weerspiegelen (Giddens 1991; Gill 2007; Salt maart 2010; Tovey 2007; Wyver et al 2010 in Smith, 2014). Binnen discoursen over veiligheid van kinderen, zijn het ouders die in staat zijn om rationele en samenhangende beslissingen te nemen over activiteiten van hun kind(eren) die wel of geen veiligheidsrisico's met zich meebrengen.

Toezicht van ouders of leraren kunnen gelinkt worden aan '*surveillance*' dat Foucault gebruikt als een van de manieren om veiligheid van kinderen te bewaken. "*Surveillance is the act of a person physically watching, looking at or on an individual. Surveillance is also the threat of observing or being observed*" (Foucault, 1977; Gore 1995, 1998 geciteerd in: Smith, 2014: p.532). Het gaat hierbij om het observeren of in de gaten houden van kinderen zodat zij zich als 'de norm' gedragen. De norm is de verwachting die opgelegd wordt en hetgeen dat gezien wordt al 'normaal' of 'vanzelfsprekend'. En dat wordt in het zwembad aangeduid als 'het houden aan de regels' (o.a. pas met een zwemdiploma in het diepe, niet rennen in het zwembad en bandjes om als je nog geen zwemdiploma hebt), waarbij veiligheidsrisico's gereduceerd worden. Door de toename in vrijetijdsbesteding op, in en rondom het water, wordt aan de zwemvaardigheid van kinderen hogere eisen gesteld. Ze moeten in staat zijn zichzelf te redden als ze onverwacht in het water vallen. Kinderen moeten ook veilig kunnen spelen in zwembaden met golfslag of beekjes met sterke stroming en mee kunnen doen aan allerlei watersporten zoals wedstrijdzwemmen, roeien zeilen en waterskiën. Er wordt gekeken of er een dominant veiligheidsdiscours heerst als er door kinderen en ouders gesproken wordt over zwemmen en zwemvaardigheid. Daarnaast wordt ook getoetst of *surveillance* door ouders en instructeurs/leraren een rol spelen.

Maar naast het *veiligheidsdiscours*, zijn er ook verwachtingen van sport die betrekking hebben op de sociale ontwikkeling en motorische ontwikkelingen van een kind. Brustad, Babkes en Smith (2001) veronderstellen dat een positieve sportervaring in de kinderjaren de intrinsieke motivatie stimuleert, waardoor de kans wordt vergroot dat gedurende de rest van het leven aan sportactiviteiten wordt deelgenomen. Volgens Lu en Montague (2015) is de meest invloedrijke periode om kinderen met lichamelijke activiteiten in aanraking te laten komen, de vroege jeugd. Zwemmen wordt geconstrueerd als een sport die door veel verschillende mensen kan worden beoefend, zowel voor jong als oud (Hover & de Jong, 2011). Volgens het Nationaal Platform Zwembaden en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2005) is zwemmen een essentieel onderdeel van de opvoeding (mentale en fysieke ontwikkeling van kinderen). Door kinderen op vroege leeftijd al de vaardigheden van het zwemmen aan te leren, draagt dit bij aan de motorische ontwikkelingen van een kind (VWS, 2005). Er kan gesproken worden van een *pedagogisch discours* dat door de overheid wordt verbonden aan zwemmen. Zwemmen krijgt middels het toekennen van de waarde 'goed voor de ontwikkeling van kinderen' een bepaalde attitude opgelegd door de overheid en burgers. Het wordt geconstrueerd als instrument om deze ontwikkelingen te laten plaatsvinden en een disciplinerende werking wordt uitgevoerd door de overheid. In dit onderzoek wordt achterhaald of een positieve of negatieve ervaring met zwemmen uit het verleden bijdraagt aan de betekenisgeving van zwemmen op dit moment. En daarnaast wordt er gekeken of het pedagogische discours te herleiden is uit de uitspraken die ouders (en kinderen) doen als het gaat om zwemmen en zwemvaardigheid.

Daarbij kan ook gesteld worden als onderdeel van het pedagogische discours, dat er nog een dominante verwachting heerst in de Nederlandse samenleving. Namelijk '*na het behalen van het zwemdiploma mag een sport gekozen worden*'⁸. Deze uitspraak en de uitspraak '*na het behalen van*

---

⁸ <http://www.sportknowhow.nl/nieuws-en-achtergronden/vraag-en-antwoord/item/98730/>

een diploma ben je veilig' wordt vaak geroepen door ouders van wie het kind op zwemles zit. Het belang van het onderhouden zwemvaardigheden wordt door ouders onderschat. Achterhaald wordt of deze heersende verwachtingen en vanzelfsprekendheden terug komen uit de data-verzameling bij ouders en kinderen. De veronderstelling dat na de zwemles een 'echte' sport gekozen zou mogen worden, zijn relevant voor het al dan niet onderhouden van de zwemvaardigheid bij kinderen.

2. Het gezondheid discours

Dat de (zwem-)sport nog meer discoursen met zich mee brengt, blijkt wel uit deze krantenkop: "*Sport: goed voor lichaam én geest*"⁹. Sport wordt (vaak) gezien als een goede manier om gezondheid te verbeteren. Sport wordt gezien als middel om (overheids-)doelen te behalen. Het heersende idee, het *discours*, is dat sporten een positief effect heeft op de gezondheid. Kijkend naar de definitie van een *discours* kan gesteld worden dat sport een bepaalde attitude, regel en '*way of being*' met zich mee brengt (Edwards & Skinner, 2009), namelijk dat het de gezondheid van burgers bevordert. De macht komt hierbij tot uiting door dominante ideeën van media, autoriteiten en overheids campagnes. Media maar ook overheids campagnes besteden veel aandacht aan het probleem van overgewicht en obesitas en zetten sport en bewegen in als middel om de algemene gezondheid te bevorderen. Denk bijvoorbeeld aan landelijke deelprogramma's als Nationale sportweek, '30 minuten bewegen' en lokale Sportimpuls interventies om de Nederlandse bevolking aan het bewegen te krijgen. Door dit *discours* wordt er van iedereen verwacht dat hij of zij zich op die manier gedraagt. Individuen gaan, als gevolg van de machtswerking van het discours, sporten en bewegen zien als 'goed' en niet-sporten of bewegen als 'minder goed'. Kinderen met overgewicht of obesitas worden gezien als iemand die van deze 'norm' afwijkt, en worden opgemerkt als 'abnormaal'. Discoursen creëren dus een bepaald beeld, een perceptie van de sociale werkelijkheid die ook invloed heeft op de betekenissen die mensen ergens aan geven (Foucault, 1977). Aan zwemmen worden vaak waarden als gezondheid en lichamelijke conditie toegeschreven (Van der Sluis & Jiskoot, 1984; Gambriil & Baym 1988; Wilke, 1992 geciteerd in: Buisman, 1995). Het verschijnen in zwemkleding kan voor sommige kinderen als niet prettig worden ervaren. *Docile bodies*, waar Foucault (1991) naar refereert, gaat over de disciplinerende rol van mensen en de ruimte waarin de activiteit plaatsvindt. Markula & Pringle veronderstellen dat een zwembad of strand een plek is waar alles van een individu gezien en beoordeeld wordt door anderen: '*a swimming pool lays itself out as a large field of visibility*' (Markula & Pringle, 2006: p.79). Een kind met overgewicht of obesitas voelt zich een *space invader* in het zwembad (Puwar, 2004). Het kind zal zich namelijk oncomfortabel voelen in zwemkleding, waardoor er een zekere mate van uitsluiting heerst. De uitsluiting van kinderen met overgewicht in de sport is deels te wijten aan de '*nature of the body*' (Puwar, 2004). Puwar doelt hiermee op de 'natuurlijke' ongelijkheid van het lichaam en de uitsluiting die plaatsvindt in de sport. De Westerse samenleving heeft de ideale atleet gedefinieerd als een blanke, slanke, middenklasse, heteroseksuele en *able-bodied* man of vrouw (Anderson, 2009). Daar zou iemand met overgewicht of obesitas niet tussen horen. Zij zouden de '*bodies out of place*' zijn, die nooit aan de somatische norm zullen voldoen (Puwar, 2004). Een individu wordt in het zwembad dus blootgesteld aan constante, soms onzichtbare, observaties die een disciplinaire werking kunnen hebben. De heersende norm zorgt ervoor dat kinderen die buiten deze norm vallen en dus 'anders' zijn, worden opgemerkt. Kinderen die aan de norm voldoen, vallen niet op en worden daardoor minder gecontroleerd. Het 'andere' lichaam is door de afwijking van de heersende norm zichtbaar en staat daardoor onder continue controle (Puwar, 2004). Dit wordt meegenomen in het onderzoek omdat overgewicht en het niet prettig voelen in een bepaald lichaam redenen kunnen zijn waardoor kinderen andere betekenissen geven aan zwemmen.

⁹ <http://www.volkskrant.nl/wetenschap/sport-goed-voor-lichaam-en-geest~a973631/>

De keuze aan welke sportieve activiteit je als kind gaat meedoen, kan ook een rol spelen als het gaat om gezondheid. Hierboven werd gesuggereerd dat kinderen met overgewicht zich niet prettig voelen in het water en in zwemkleding omdat ze hun lichaam bloot geven, kan genuanceerd worden.

'Zwemmen is een geschikte sport om gewicht te verliezen. Vooral voor mensen met overgewicht is zwemmen een gezonde en verstandige manier om af te vallen. Het lichaamsgewicht wordt als het ware gedragen door het water. Gewrichten en de wervelkolom worden hierdoor minder belast'¹⁰.

Deze interpretatie van zwemmen laat zien dat er ook redenen zijn waarom kinderen met overgewicht juist wel deelnemen aan een zwemactiviteit. Dit omdat zwemmen een sport is dat minder blessuregevoelig is. Maffulli, Longo, Spiezia en Denaro (2010) veronderstellen dat een juiste keuze voor een sportactiviteit en goede begeleiding van ouders en trainers, het risico op letsel kan minimaliseren.

Samenvattend: verbandlegging betekenisvorming en discoursen

De maatschappelijke en individuele betekenisgeving is complex en gelaagd. Weick's theorie van *sensemaking* gaat uit van zeven kenmerken, die het gedrag van individuen sturen: *identity construction, retrospective, environment, social, ongoing, extracted cues* en *driven by plausibility*. Daarentegen zijn er ook op macro-niveau heersende ideeën die het gedrag van mensen sturen: *discoursen*. Na verschillende definities van discoursen te hebben bestudeerd, wordt er in dit onderzoek uitgegaan van de definitie van Foucault en Edwards & Skinner. Een discours bepaalt je gedrag, denken en gevoel. Discoursen zijn uitspraken, verwachtingen die door de samenleving als waarheid worden aangenomen. Het is een construct van een 'waarheid' die niet gemakkelijk kritisch wordt bevraagd omdat het hele dominante verwachtingen zijn in onze maatschappij. Er zijn verschillende maatschappelijke discoursen of opvattingen die een rol spelen in de interpretaties en betekenissen binnen de zwemsport. Belangrijk tijdens dit onderzoek is te achterhalen welke maatschappelijke discoursen er bij kinderen en ouders heersen die sturing geven aan het handelen van het individu en daarmee de stimulerende of beperkende factoren zijn voor het zwemgedrag van kinderen. Achterhaald wordt hoe het hun keuzes, identiteitsvorming, interacties en ervaringen beïnvloedt.

3

¹⁰ <http://www.healthylives.nl/beweging/afvallen1/zwemmen-en-afvallen>

3. Methodologie

In dit hoofdstuk worden de onderzoeksmethoden van dit onderzoek beschreven. Dit kwalitatieve onderzoek wordt uitgevoerd vanuit een interpretatief perspectief waar sociale interacties een belangrijke rol spelen. Daarnaast is er gekozen om kinderen tussen 10 tot 12 jaar en ouders van kinderen in deze leeftijdscategorie te interviewen. Hieronder worden de keuzes nader toegelicht.

Interpretatieve benadering en symbolisch interactionisme

Zoals in vorig hoofdstuk is toegelicht, wordt dit onderzoek uitgevoerd vanuit een *interpretatief perspectief*. Volgens de interpretatieve benadering is de werkelijkheid sociaal geconstrueerd door betekenissen en interpretaties (Edwards & Skinner, 2009). Deze betekenissen komen voort uit ervaringen en interacties van het individu, waardoor de betekenissen van persoon tot persoon verschillen. Dit betekent voor dit onderzoek dat er achterhaald is hoe betekenissen van ouders en kinderen zich tot elkaar verhouden, die daarmee de werkelijkheid construeren als het gaat om zwemmen en het al dan niet onderhouden van zwemvaardigheid. Daarnaast is er gebruik gemaakt van het *symbolisch interactionisme*. Binnen het symbolisch interactionisme staat centraal dat mensen in interactie met elkaar bepaalde waarden en normen vormen en dat ze op een bepaalde (symbolische) manier met elkaar omgaan (Blumer, 1969 geciteerd in: Calhoun, Gerteis, Moody, Pfaff & Virk, 2012). Hierbij speelt de manier waarop mensen met elkaar omgaan en het gedrag van mensen kunnen verklaren een rol. Dit betekent voor dit onderzoek dat er op zoek is gegaan naar waarden en symbolen van kinderen en ouders die zij hebben ten aanzien van zwemmen, om aan de hand daarvan het gedrag en de interpretaties van deze kinderen te kunnen verklaren. Hierbij speelt de context waar het onderzoek in plaatsvond een belangrijke rol (Blumer, 1969 geciteerd in: Calhoun, Gerteis, Moody, Pfaff & Virk, 2012).

3.1 Onderzoeksmethoden

Via verschillende methoden heeft dataverzameling plaatsgevonden gedurende dit onderzoek. Voorafgaand aan de verschillende methoden van dataverzameling, is allereerst een voorbereidende literatuurstudie gedaan. Dit heeft als kennisbron gefungeerd voor het opstellen van de eerste aanzet van een onderzoeksopzet en scriptiethema. Vervolgens is er onderzoek gedaan middels de *draw, write en tell* methode, waarbij 46 kinderen vragen hebben beantwoord op papier, verhalen hebben geschreven en tekeningen hebben gemaakt over verschillende thema's met betrekking tot zwemmen. Deze verhalen en tekeningen zijn bestudeerd en uiteindelijk zijn 20 kinderen uitgenodigd voor een semi-gestructureerd interview om verder te praten over hun verhalen en tekeningen. Uiteindelijk zijn er nog zes ouders geïnterviewd om betekenissen te achterhalen.

Literatuurstudie

Allereerst is er gekozen voor een literatuurstudie. Voorafgaand aan dit onderzoek is er onderzoek gedaan naar wat er al bekend was over het onderwerp binnen de bestaande literatuur. Volgens Edwards & Skinner (2009) zijn er verschillende redenen om een literatuurstudie voorafgaand aan een onderzoek te doen: "*A literature study can give you a better view of the literature and can help in limiting your research problem and in defining it better. It can also reveal gaps in the organized knowledge in the area, look at research critically before accepting the conclusions of the previous studies in the area*" (Edwards & Skinner, 2009: p.59). Hiermee veronderstellen zij dat een literatuurstudie kan bijdragen aan een beter beeld van de bestaande literatuur en brengt het tevens ook de gaten in de literatuur in kaart, waardoor het onderzoeksprobleem beter gedefinieerd kan

worden. Gedurende de voorbereidende literatuurstudie voor dit onderzoek is de bestaande literatuur kritisch bestudeerd, zijn er door de onderzoeker vragen gesteld en is er gekeken naar waar mogelijk nog gaten zaten in de literatuur zodat dit mogelijk meegenomen kon worden in dit onderzoek. Aan de hand van de literatuurstudie zijn uiteindelijk ook topics opgesteld die centraal zullen staan bij de semi-gestructureerde interview.

Semi-gestructureerde interviews

Gedurende dit onderzoek zijn semi-gestructureerde interviews afgenomen bij kinderen en ouders. Deze vonden plaats aan de hand van thema's, ook wel topics genoemd (bijlage 2). Met deze vooraf opgestelde topics had de onderzoeker enige zekerheid dat bepaalde onderwerpen, die relevant zijn voor het onderzoek, uit zowel empirie als theorie aan de orde kwamen. Tegelijkertijd was er nog genoeg ruimte over om eigen onderwerpen in te brengen door de respondent.

Bij dit onderzoek is naar de interpretaties, belevingen en betekenissen van de kinderen en de ouders gevraagd met betrekking tot zwemmen en de consequenties daarvan voor de zwemvaardigheid en zwemveiligheid. Middels deze semi-gestructureerde interviews was het mogelijk om de betekenissen van de kinderen te doorgronden en analyseren.

Kinderen - Draw, write and tell technique

De eerste manier van dataverzameling vond plaats middels de *draw, write and tell* methode. De methode vraagt kinderen iets te tekenen en op te schrijven over een bepaald thema, waarna ze later een toelichting daarop geven (Edwards & Skinner, 2009). Er was gekozen om de kinderen een aantal vragen voor te leggen, waarover zij een kort verhaal konden schrijven. De thema's hebben betrekking op hun ervaringen met zwemmen, zwemles, lichamelijke, vaardigheid en veiligheid in het water. Aanvullend op deze (5 a 6 open vragen) mochten zij een tekening maken over het thema 'zwemmen'.

Deze methode werd in het onderzoek van Hume, Salmon, and Ball (2005) gebruikt om percepties van directe en indirecte omgevingen van kinderen te onderzoeken over hun ideeën over sport. Daarnaast laat onderzoek van Sontag (1995, geciteerd in: Buisman, 1995) zien middels het *draw, write and tell method* hoe zij onderzoek heeft gedaan naar lichamelijkebelevingen van meisjes op de gymnastiekvereniging. Middels geschreven opstellen toont Sontag (1995) aan wat de ervaringen en belevingen van meisjes zijn als het gaat om sport en lichamelijke binnen pedagogisch onderzoek. In dit onderzoek heeft deze methode er toe geleid dat de kinderen tijdens de interviews makkelijk konden praten over de thema's. Op sommige momenten kon er op de verhaaltjes en tekeningen worden teruggevallen, waardoor het gesprek niet stil viel. Volgens Edwards & Skinner (2009) zorgt deze *draw en write technique* er ook voor dat er veel data in relatief korte tijd verzameld kan worden en dat kinderen makkelijker praten over onderwerpen. De interviews met de kinderen duurden gemiddeld 20 minuten en werden tijdens schooltijd afgenomen.

Ouders - Semi-gestructureerde interviews

Om discoursen te achterhalen en het ontbreken van sommige diepgaande informatie bij de kinderen hebben er ook nog 6 semi-gestructureerde interviews plaatsgevonden met ouders. Hierbij zijn 5 autochtone moeders en 1 allochtone moeder ondervraagd naar hun betekenissen over zwemmen, zwemles en zwemvaardigheid van hun kinderen. Topics die centraal stonden tijdens deze interviews, waren: zwemlesperiode van hun kind(eren), belang van zwemdiploma's, zwembadbezoeken, afschaffen schoolzwemmen, sportkeuze en sportgedrag van hun kind(eren) na de zwemles,

sportiviteit en zwemgedrag van de ouders en belang en niveau van zwemvaardigheid en -veiligheid van hun kind(eren). De interviews met alle ouders duurden gemiddeld tussen de 40 en 50 minuten.

3.2 Respondenten

Kinderen behalen op een gemiddelde leeftijd van 6 of 7 jaar een of meerdere zwemdiploma's. Omdat dit onderzoek gaat over de betekenissen die kinderen geven ten aanzien van zwemmen en de consequenties voor het niveau van hun zwemvaardigheid, is er gekozen voor kinderen in de leeftijdscategorie 10 tot 12 jaar.

De eerste jeugdige (proef)respondent, van 10 jaar, is via het netwerk van de onderzoeker gevraagd deel te nemen. Zij heeft de opdrachten (verhaaltjes en tekeningen) gemaakt, waarna een semi-gestructureerd interview plaatsvond. Na het gesprek met deze respondent is de topiclijst nog deels gewijzigd en aangevuld en vervolgens zijn twee scholen benaderd om deel te nemen aan dit onderzoek: Basisschool De Beerze uit Middelbeers (29 kinderen uit groep 7/8) en basisschool de Driecant (26 kinderen uit groep 7) uit Tilburg. Alle kinderen hadden een leeftijd tussen de 10 en 12 jaar, wat daarmee een goede afspiegeling was van de onderzoeksdoelgroep.

De onderzoeker heeft de verhalen en tekeningen bestudeerd en daaruit, middels een selecte steekproef 18 kinderen geselecteerd (tien kinderen uit Middelbeers en zeven kinderen uit Tilburg) om verder te praten over zwemmen en zwemvaardigheid in een semi-gestructureerd interview. In de selecte steekproef werd rekening gehouden met leeftijd, etniciteit en gender om zo een uitspraak te kunnen doen over een diverse groep kinderen. Omdat er maar twee allochtone kinderen zijn ondervraagd in Tilburg, heeft de onderzoeker middels haar eigen netwerk nog twee allochtone kinderen gevraagd deel te nemen aan dit onderzoek.

Criteria waarop de kinderen geselecteerd werden naar aanleiding van hun verhalen en tekeningen, waren: positieve en negatieve ervaringen met zwemmen en zwemles, huidig zwem en sportgedrag, interpretatie van de tekening als het gaat om het thema zwemmen (o.a. spel- en speelelementen, wedstrijdelementen, fantasiewereld). De verhalen en tekeningen hebben uiteindelijk als startpunt gefungeerd voor het analyse hoofdstuk.

Ook hebben 6 ouders deelgenomen aan dit onderzoek. Vier respondenten waren moeders waarvan het kind ook heeft deelgenomen aan een semi-gestructureerd interview en twee ouders waren moeders waarvan het kind wel de opdrachten heeft gemaakt, maar niet door de onderzoeker is ondervraagd middels een interview. In de interviews werd er achterhaald welke betekenissen zij geven aan zwemmen en de zwemvaardigheid van hun kind(eren).

Gekeken werd of er overeenkomende en tegenstrijdige betekenissen worden gegeven door kinderen en ouders. Het punt van verzadiging was bereikt na 20 gesprekken met kinderen. Ook na de zes gesprekken met ouders bleken er geen nieuwe inzichten meer te worden verkregen. De dataverzameling heeft plaatsgevonden in week 10 tot en met week 15.

3.3 Data-analyse

De semi-gestructureerde interviews zijn via een voice-recorder op een mobiele telefoon opgenomen en vervolgens getranscribeerd. De transcripten zijn in drie stappen (*open coding*, *axiaal coding* en *selectieve coding*) gecodeerd in het data analyse programma NVivo. Door deze drie stappen in

deze volgorde te doorlopen werd er bekeken hoe gedeelde en onderliggende betekenissen tot stand zijn gekomen (Edwards & Skinner, 2009).

- Bij *open coding* zijn alle gegevens die zijn verzameld zeer zorgvuldig gelezen en in fragmenten ingedeeld. De relevante fragmenten voor dit onderzoek zijn gelabeld en onderling vergeleken. Het doel van open coding is het exploreren of verkennen van het veld onderzoek en is beschrijvend, samenvattend en interpreterend van aard (Boeije, 2005). Open coderen kan op twee manieren: (1) *In-vivo codes (emic)*, waarbij een woord uit de tekst is toegekend aan het citaat en (2) *constructed codes (etic)* waarbij een code voor het citaat wordt geconstrueerd aan de hand van de interpretatie van de onderzoeker (Ryan, & Bernard, 2006). In dit onderzoek hebben beide vormen van open coderen plaatsgevonden. Zowel woorden uit citaten hebben als code gediend (*emic*) als woorden die door de onderzoeker zelf zijn toegekend aan citaten, middels een eigen interpretatie (*etic*).
- Tijdens het *axiaal coderen* zijn de betekenissen van de belangrijkste begrippen en concepten achterhaald. In deze fase wordt volgens Boeije (2005) duidelijk waaraan een thema of categorie te herkennen is. Bij het axiaal coderen redeneert de onderzoeker veelal vanuit codes naar de gegevens (Boeije, 2005). In dit onderzoek heeft het axiaal coderen er toe geleid dat codes zijn geclusterd en gereduceerd, vanuit het open coderen. Hierbij is er gekeken naar theoretische sensitiviteit. Duidelijke thema's en categorieën (o.a. zwemmen als vaardigheid, het belang van plezier tijdens zwemmen en zwemmen als sportieve activiteit) zijn hierbij naar voren gekomen.
- Tot slot het *selectief coderen*. Na de uiteenrafeling heeft de onderzoeker een duidelijke structuur aangebracht door gegevens in elkaar en bij elkaar te brengen. Hierbij lag, zoals Boeije (2005) ook beschrijft bij het proces van selectief coderen, de nadruk op integratie en het leggen van verbanden tussen de thema's en categorieën. In dit onderzoek zijn gedurende deze stap duidelijke structuren naar voren gekomen toen er verbanden werden gelegd tussen de thema's en categorieën. Een voorbeeld hiervan is dat het thema plezier samen gaat met vrienden en vrijspelen in het water.

Analyse van overeenkomsten en verschillen tussen de diverse gecodeerde data hebben uiteindelijk geleid tot het stadium van interpretatie. Ook de tekeningen en verhalen van de jeugdige respondenten zijn naast elkaar gelegd en geanalyseerd. Er is gekeken waar kinderen overeenkomende en tegenstrijdige elementen laten zien als het gaat om het tekenen of beschrijven van aspecten die betrekking hebben op zwemmen. De verhalen en tekeningen hebben als basis gediend voor het opstellen van het eerste resultatenhoofdstuk. Daarnaast wordt er op een aantal tekeningen dieper ingegaan in de verdere presentatie en onderbouwing van thema's in het resultatenhoofdstuk.

3.4 Borging van het onderzoek

Ethische kwesties als vrijwilligheid, vertrouwelijkheid, anonimiteit, validiteit en betrouwbaarheid zijn gedurende het onderzoek gewaarborgd. Voorafgaand aan het onderzoek is middels een toestemmingsformulier toestemming gevraagd aan de ouders om onderzoek te doen bij hun kinderen. Daarbij werd vermeld dat alle antwoorden anoniem werden verwerkt. Anonimiteit verwijst naar "a situation that exceeds confidentiality where the identity of participants is not known" (Edwards & Skinner, 2009: p.90). De identiteit van de respondenten wordt hierbij niet vrijgegeven. Specifieke uitspraken en andere data wordt niet gekoppeld aan respondenten, om zo de respondent te beschermen. Omdat er uitspraken in de resultaten hoofdstukken zijn gebruikt waar (voor-)namen en zwembadnamen in voor kwamen, zij daar verwijzende letter 'X, Y of Z' aan toegeschreven.

Daarnaast is de validiteit van het onderzoek gewaarborgd doordat de geformuleerde vragen van ieder topic vanuit verschillende invalshoeken zorgvuldig belicht zijn door de onderzoeker. Volgens Edwards & Skinner (2009) heeft validiteit betrekking op de mate waarin een meetinstrument meet wat het beoogt te meten (Edwards & Skinner, 2009; Boeije, 2005). Hierbij kan er onderscheid worden gemaakt in validiteit van de onderzoeksstrategie en de validiteit van het onderzoek als zodanig (Boeije, 2005). Bij de validiteit van de onderzoeksstrategie is er gekeken of de gekozen onderzoeksopzet en onderzoeksmethoden passen bij de beantwoording van de centrale onderzoeksvraag van het onderzoek. Bij de validiteit van het onderzoek zodanig ging het om de geldigheid van de conclusies die de onderzoeker trekt naar aanleiding van dit onderzoek.

Dit heeft ook raakvlakken met de betrouwbaarheid van een onderzoek. Een onderzoek is betrouwbaar indien het navolgbaar is. Een onderzoek is navolgbaar zodra duidelijk is wat de onderzoeker voor keuzes heeft gemaakt, waarom zij deze keuzes heeft gemaakt en wat de consequenties van deze keuzes zijn. Er wordt ook wel gesproken over het expliceren van het onderzoeksproces, zodat een andere onderzoeker bijvoorbeeld bij het analyseren van dezelfde ruwe data van dit onderzoek tot dezelfde conclusies zou komen (Edwards & Skinner, 2009). Alle interviews zijn daarom opgenomen, getranscribeerd en zowel de MP4-bestanden als uitgetypte bestanden zijn bewaard op de laptop van de onderzoeker. De interviews kunnen ten alle tijden worden teruggeluisterd op juistheid, betrouwbaarheid en geloofwaardigheid.

3.5 Rol en positionering van de onderzoeker

Gedurende dit onderzoek heeft de onderzoeker een bepaalde positie en rol aangenomen. Met name de kennis van de onderzoeker over zwemmen, zwemles en zwemvaardigheid, die vergaard is gedurende haar stage en werkactiviteiten op de afdeling Leven Lang Zwemmen bij de KNZB, kunnen voor een sturende of beïnvloedende rol hebben gezorgd. Het gaat hier dan met name over bepaalde vooronderstelde ideeën en factoren die van invloed zijn op de onderzoeker. Het is goed om hierbij stil te staan. Tijdens de periode van dataverzameling en -analyse is het van belang dat de onderzoeker stil staat en alle uitspraken van de geïnterviewde kritisch tot zich neemt.

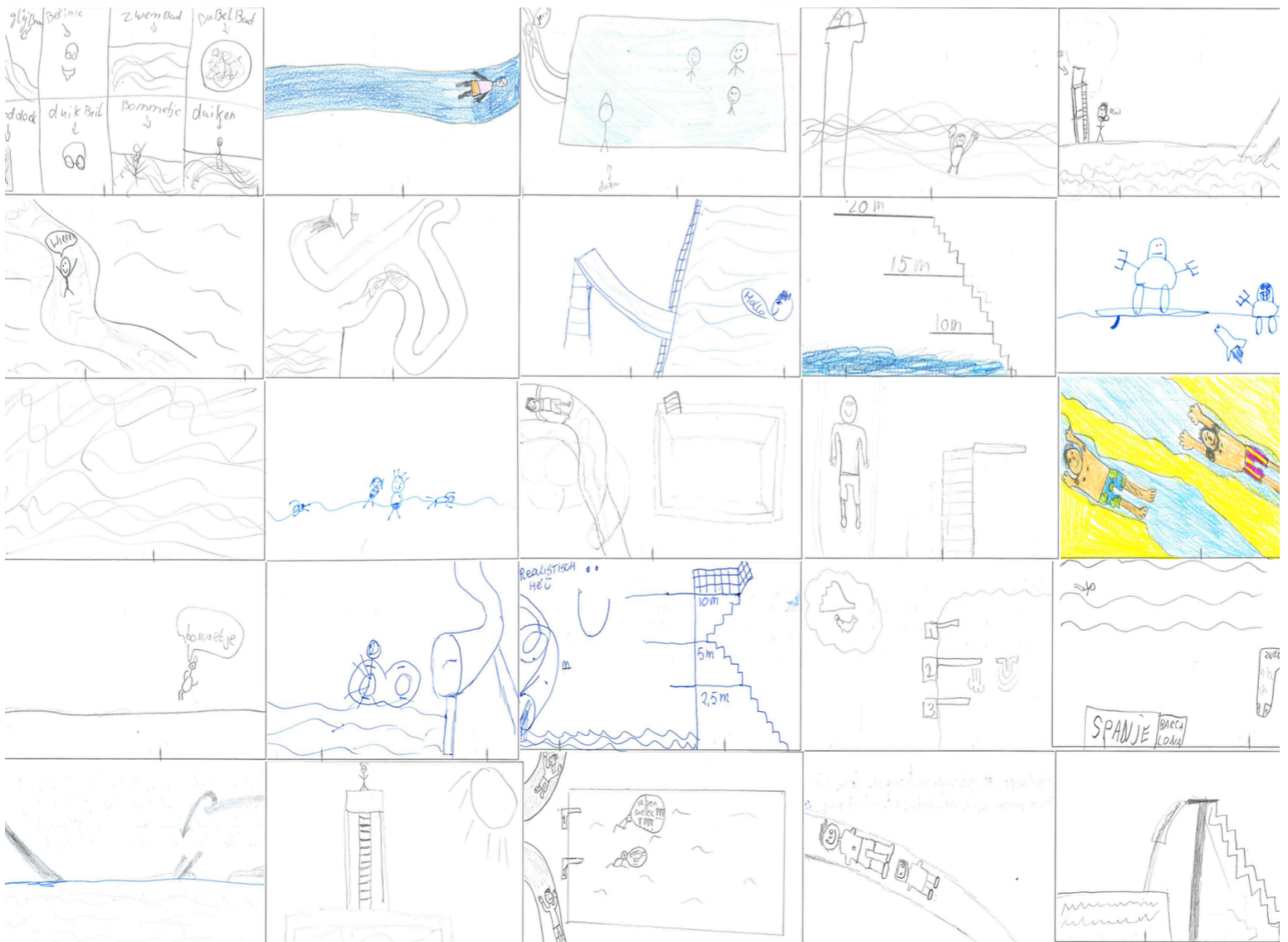
Tijdens het onderzoek wordt getracht om zo open mogelijk de interviews in te gaan en alle kennis als nieuw te ervaren. Dit om het risico uit te sluiten dat bepaalde uitspraken gedurende het interview met de respondent als 'logisch' worden beschouwd en wellicht niet benoemd worden of niet op wordt doorgevraagd gedurende het interview. Om dit te voorkomen heeft de onderzoeker middels interviewtrainingen en doorvraagtechnieken geprobeerd een compleet mogelijk beeld te krijgen. Tot slot heeft de onderzoeker geprobeerd zich zo te positioneren bij de jeugdige respondenten dat zij zich vertrouwd voelden in de setting waarin zij zich bevonden. De onderzoeker heeft hierbij gelet op de manier van vragen stellen, de lichaamshouding en positie aan tafel.

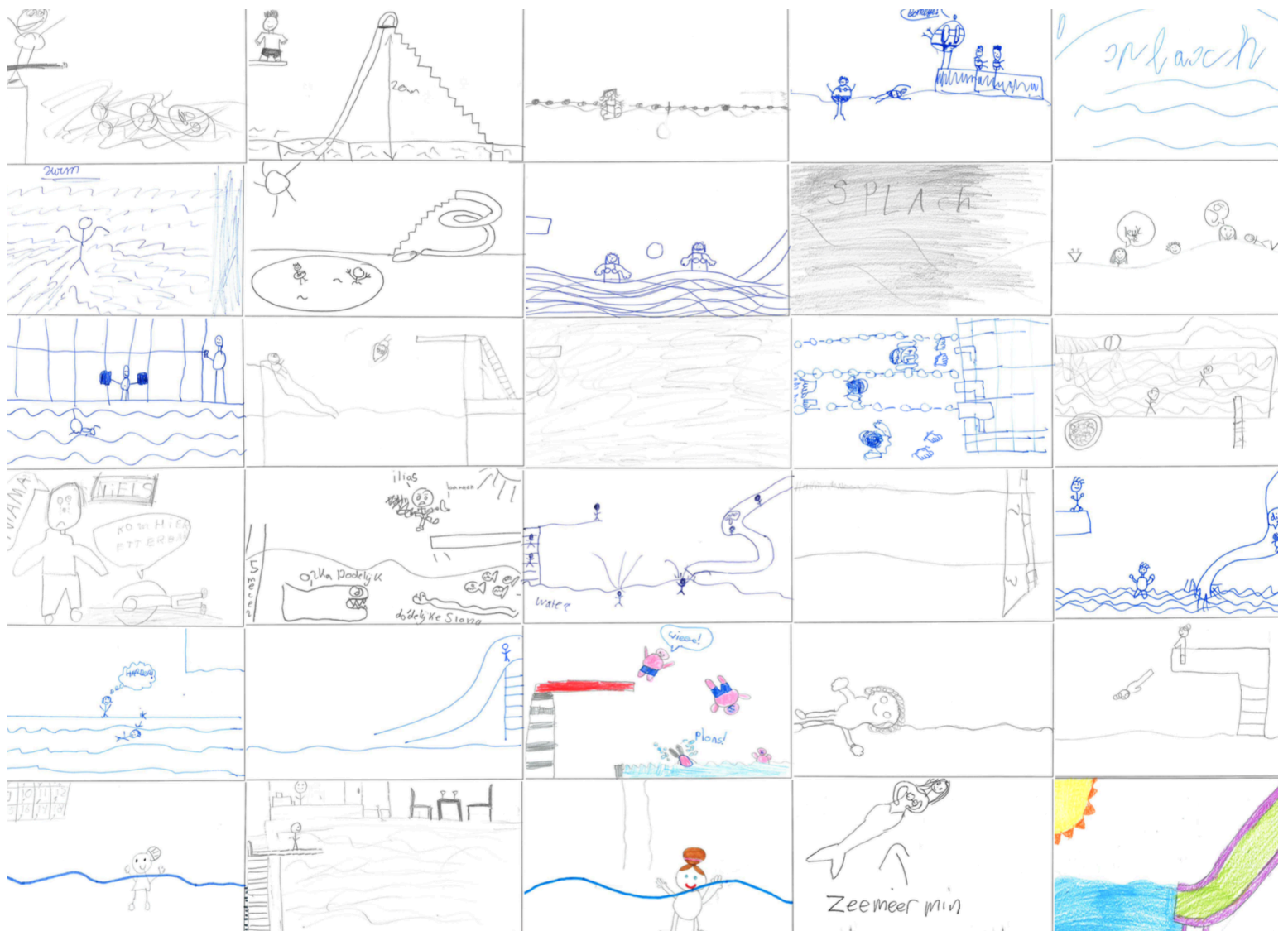
4 Zwemmen is voor mij ... (resultaten van kinderen)

In dit hoofdstuk worden de resultaten gepresenteerd van het onderzoek bij kinderen. De beschrijving van de resultaten worden ondersteund door uitspraken en beschrijvingen uit interviews met kinderen en de opdrachten (inclusief tekeningen) in de klas. In het volgende hoofdstuk komen de resultaten van de semi-gestructureerde interviews met ouders aan bod. De data uit deze twee hoofdstukken worden als basis gebruikt voor de analyse in hoofdstuk 6.

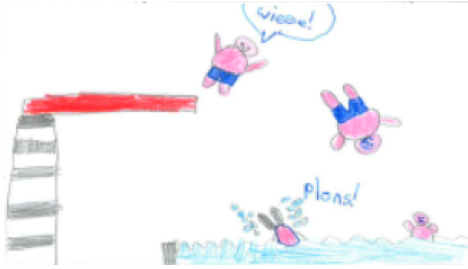
4.1 Duiken, glijden en rond dartelen in het zwembad

Gedurende het onderzoek werd aan de kinderen gevraagd een tekening te maken over het thema zwemmen. Onderstaande illustraties laten een compilatie van alle tekeningen zien:

Zwemmen associëren kinderen tussen de 10 en 12 jaar met glijden van de glijbaan, duiken van de duikplank, spelen en plezier maken met vrienden of vriendinnen. De vele glijbanen, duikplanken en personages met handen omhoog en lachende gezichten duiden dat aan. De tekstballonnen die sommige kinderen in hun tekening tekenden, laat zien dat het hebben van plezier met vrienden of vriendinnen gekoppeld kan worden aan de betekenis die zij geven aan zwemmen. Voorbeelden zijn bijvoorbeeld: 'Wieeee!', 'jeee', 'dit is cool' en 'leuk he' (zie voorbeeld hieronder).

(tekening van mensen die plezier hebben in het water)

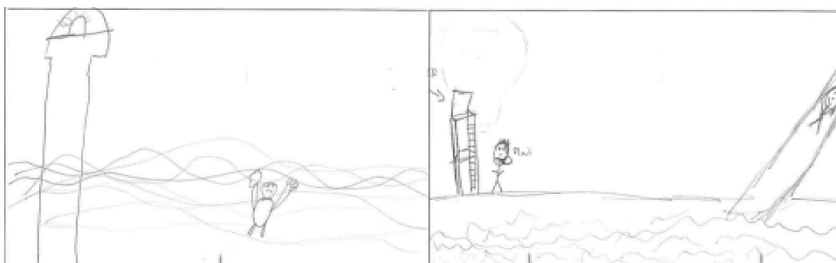
Maar naast het glijden van de glijbaan, duiken van de duikplank tekenden kinderen ook andere activiteiten die plaats kunnen vinden in het zwembad of in de zee. Denk aan het spelen met een surfplank dat een kind heeft getekend of het overgooien van een bal in het zwembad. Maar ook zelf verzonden spellen als 'Ilias tegen de dodelijke orka en slang' of 'het spelen van zeemeermin'. Dit zijn allemaal voorbeelden die laten zien dat kinderen het leuk vinden om plezier te maken, waar soms hun fantasie de vrije loop gaat (zie voorbeelden hieronder).

(tekening van twee fantasie spellen)

Maar naast alle spelvormen die terug kwamen in veel tekeningen, zijn ook aspecten van de wedstrijdporten terug te zien in sommige tekeningen. Elementen zoals de startblokken, de lijnen in het water en de coach aan de kant – zoals we dat allemaal kennen van het wedstrijdzwemmen –, maar ook de teksten als 'ik ben sneller' en 'harder' laten dat zien. Competitie en de strijd aan gaan is dus ook een aspect waar kinderen bij stil staan als het gaat om betekenisgeving aan zwemmen.

Dat kinderen voornamelijk denken aan zwemmen als plezierige activiteit of sport is duidelijk terug te zien in de tekeningen. Toch kunnen mogelijk twee tekeningen aspecten van zwemmen als vaardigheid en/of veiligheid aanduiden. Het gaat hierbij om de tekening met de vuurtoren en een persoon in het water met zijn/haar handen omhoog en de tekening er naast waarbij de badjuffrouw of badmeester fluit omdat er iets zou gebeuren wat niet mag of niet veilig is (zie voorbeelden hieronder).

(tekening waar veiligheidsaspecten in terug komen)

4.2 Zwemmen als plezierige activiteit

Uit de tekeningen van de kinderen die hierboven zijn gepresenteerd, maar ook uit de gesprekken met kinderen komt duidelijk naar voren dat zwemmen door kinderen wordt geconstrueerd als een plezierige activiteit dat zij het liefst doen in hun vrije tijd. Tijdens het onderzoek werd aan de kinderen gevraagd waar zij aan dachten als ze het woord 'zwemmen' hoorden. Woorden die door de kinderen voornamelijk op werden geschreven, zijn 'water, zwembad, gezelligheid, met vrienden, spelen, glijbanen, duikplank, vakantie, buitenzwembad en vrij zwemmen'.

Tijdens het bevragen van de kinderen in de korte interviews werd achterhaald wat zij precies verstonden onder 'spelen'. Hieruit bleek dat zij het liefst met vrienden en vriendinnen spelletjes spelen als: *tikkertje, overgooien, kunstjes in het water doen, duiken en van de glijbanen en wildwaterbaan gaan*. Enigszins verschil is te zien in de antwoorden die jongens en meisjes gaven. Jongens gaven veelal als antwoord *'bommetje, tikkertje en wedstrijdje'*, terwijl meisjes toch meer de vraag beantwoordden met *'van de glijbaan, kunstjes en overgooien'*. Deze uitspraak laat duidelijk zien dat kinderen het belangrijk vinden dat ze met vrienden kunnen spelen in het water:

"Ik ga meestal ook met vrienden zwemmen. [...] Het was heel gezellig en we gingen met matten spelen en tikkertje en wie het langste onder water kon zwemmen. Het was de leukste keer wat ik ooit had gedaan!!!"

Maar ook een jongen uit Tilburg zei in zijn interview:

"Ja we gingen met vrienden heel vaak. [...] en dan gingen we daar heel veel van de glijbaan. Of we deden tikkertje in het zwembad. Of wie het diepste kan duiken. Of wie het eerst op de grond staat".

Uit bovenstaande citaten kan gesuggereerd worden dat naast plezier hebben ook het 'spelen met vrienden' als belangrijk wordt ervaren. Opvallend is dat kinderen ook 'chillen' en 'Wi-Fi' associëren met zwemmen. Hypes van tegenwoordig, zoals Smartphone met internet en Wi-Fi weet deze doelgroep ook al te vinden. Zo beschreef een meisje in haar antwoord op de vraag of ze haar laatste zwembad bezoek kon beschrijven:

"...En we hadden wifi dus we gingen FaceTimen, het was heel gezellig."

Vrijblijvendheid is ook een belangrijk aspect als het gaat om de beleving van kinderen. Ze zwemmen liever vrij dan dat zij baantjes trekken in het zwembad of op techniek gaan letten. Baantjes trekken vinden de kinderen 'niet leuk' en 'saai'. Beide woorden werden in de gesprekken vaak benoemd door de kinderen:

"Dan ga ik bij het Reeshof zwembad een beetje zwemmen. Niet, geen baantjes trekken ofzo. Maar met planken spelen of gewoon spelen in het water".

Maar ook meisjes vinden baantje trekken niet leuk. Zo blijkt ook uit het antwoord van een meisje uit Middelbeers:

"Ja dat klopt. Een spel is altijd leuker dan saai op en neer zwemmen. Dat is wel een beetje saai om te doen".

Toch weten de kinderen nog wel welke slagen er gedaan kunnen worden. De ‘borstkrabbel (borstcrawl) en schoolslag’ werden verschillende keren in de gesprekken en verhalen genoemd. Verondersteld kan worden dat dit de twee meest populaire slagen zijn bij deze kinderen.

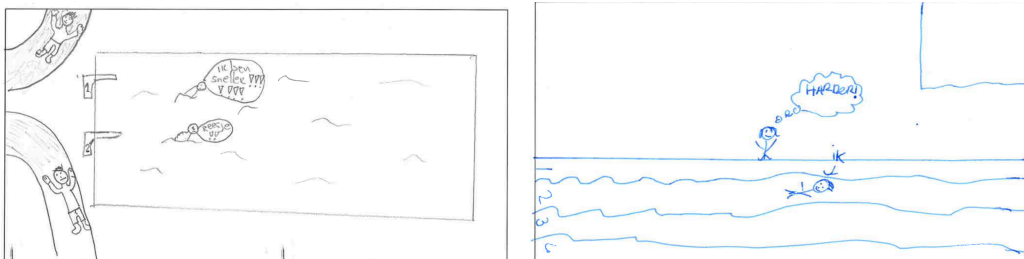
Ondanks de kinderen op deze leeftijd niet aan baantjes zwemmen moeten denken, beseffen de meeste kinderen wel dat ze niet nog 20 of 40 jaar blijven spelen in het zwembad. Later, op de leeftijd van hun ouders en grootouders, zien zij zichzelf nog wel zwemmen. Maar dan wel rustig baantjes trekken.

4.3 Zwemmen als sport

Dat zwemmen als sport door kinderen ‘niet’ of ‘minder leuk’ wordt ervaren komt voort uit de gedachten die kinderen hebben over wedstrijdzwemmen. Kinderen ervaren vrij zwemmen leuker omdat je dan zelf mag bepalen wat je in het water doet en je niet aan allerlei regels hoeft te houden en hoeft te luisteren naar de zwemjuffrouw of trainer. Deze uitspraak duidt dat mooi aan:

“Nee niet als sport. Ik vind alleen vrij zwemmen leuk. Dan mag je zelf weten wat je doet. [...] Zwemmen is heel leuk vooral als je met een groep gaat want dan kun je spelletjes doen.”

En ondanks ze wedstrijdzwemmen niet leuk ervaren, wordt er aan waterpolo of andere zwemsporten zoals synchroon zwemmen, schoonspringen of open water zwemmen nog minder gedacht. De enkeling die waterpolo benoemde, had zelf op waterpolo gezeten of kende iemand die op waterpolo zat. Maar toch kan gezegd worden dat wedstrijdelementen terug komen in de activiteiten en spellen die de kinderen ondernemen in het zwembad. Zo tekenden twee kinderen het volgende:

(tekeningen met daarin wedstrijdelementen meegenomen)

Elementen van competitie en enigszins de wedstrijd sport zijn hier terug te zien. Ook gaven kinderen aan in de gesprekken dat zij het wel leuk vinden om een wedstrijdje naar de overkant te doen als zij met vrienden gaan spelen in het zwembad. Degene die zwemmen wel als sport beoefent geeft aan het leuk te vinden en dit met een vriend of vriendin te doen:

“Nu doe ik nog steeds zwemmen. Een keer per week ga ik naar reddingzwemmen en ik vind dat heel leuk om te doen”.

Ook heeft de onderzoeker een jongen gesproken die een korte tijd een zwemsport heeft beoefend maar daar van af is gegaan omdat hij het niet meer leuk vond. Toen hem gevraagd werd waarom hij het niet meer leuk vond, antwoordde hij:

“...toen heb ik er twee jaar onder gezeten en ik was ook best goed. Maar daarna vond ik het niet meer zo leuk. [...] Omdat mijn beste vrienden gingen er ook onderuit. En nou was er eigenlijk ook niet zo veel aan.”

Dit, maar ook andere uitspraken van andere kinderen, bevestigt dat de sportkeuze van kinderen afhangt van de sportkeuze van vrienden, klasgenootjes en familieleden. Zo kwamen de volgende antwoorden gegeven:

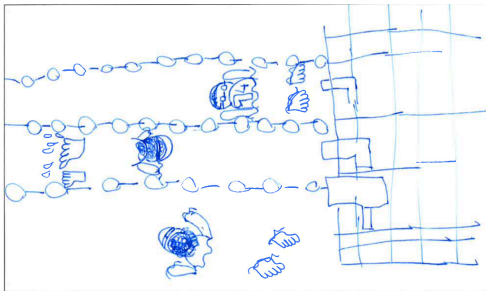
“Ja mijn zus zat er ook op”

“Ja, omdat de hele familie dat deed. En mama vroeg of ik dat ook wilde gaan doen. En ik wilde dat want ik wou ook graag net zo goed kunnen als hun”

Invloed van media

Ondanks dat ze liever spelen in het water en het zwemmen als sport niet zo populair is, vinden de meeste kinderen het wel stoer als ze dezelfde slagen in het water kunnen uitvoeren als de wedstrijdzwemmers op televisie:

“Ja dan kun je echt heel snel mee gaan (borstcrawl). En ik zie het ook als ik bijvoorbeeld televisie kijk en ik kijk wedstrijdzwemmers dan zie ik ook altijd die wedstrijdzwemmers zo doen. Dus dan voel ik me helemaal stoer zo.”

(tekening van zwemmers met badmuts en bril)

Dat televisie een medium is waar kinderen de zwemsport zien. Bijna alle kinderen geven aan wel eens wedstrijdzwemmen op televisie te hebben gezien.

“Ja wedstrijdzwemmen dat kijkt papa soms en dan kijk ik dat even mee. [...] Dus dat bij banen zwemmen, of ja, wedstrijden zwemmen”.

Naast dat sommige kinderen het stoer vinden als zij hetzelfde kunnen als de wedstrijdzwemmers op televisie, werd door een enkeling opgemerkt dat ze de badmuts en de strakke zwempakken van de wedstrijdzwemmers vreemd vonden:

“Dan zwemmen ze met een heel raar badmutsje op”.

Een goede zwemmer

Tijdens de interviews is er ook de vraag gesteld wat iemand een goede zwemmer maakt. Een goede zwemmer wordt door de kinderen geconstrueerd als *‘iemand die niet verdrinkt, zijn diploma’s heeft,*

snel en hard kan zwemmen, ver onderwater kan zwemmen of meedoet aan een kampioenschap/olympische spelen’.

Het (on)gezondheidsaspect van zwemmen

Toch ook spelen gezondheidsaspecten een rol als het gaat om de betekenis die kinderen geven aan zwemmen. Zwemmen wordt geconstrueerd als een uitje met het gezin, de buurtvereniging of een kinderfeestje. Dan hoort er volgens de kinderen natuurlijk ook ijs, snoep en friet bij! Een voorbeeld hiervan is:

“Na al het zwemmen hadden we heel veel friet op met mayo en curry en Sisi. daarna gingen we nog heel even zwemmen en op het einde kregen we een ijsje”,

Deze jongen uit Middelbeers beschreef met bovengenoemde citaat zijn laatste zwembadbezoek. Daarentegen construeren ze sporten, maar ook zwemmen wel als een gezonde activiteit:

“Want als je niet in beweging blijft wordt je te dik ofzo. En dikke kinderen zijn minder gezond”.

Zo zou zwemmen volgens de kinderen goed zijn voor je spieren:

“...en zwemmen is beter want je gebruikt alle spieren. Want bij sommige sporten sta je stil en hier ben je de hele tijd in beweging”.

Tevens is zwemmen volgens de kinderen een sport waar je heel gespierd van wordt:

“je krijgt er eigenlijk best wel veel spieren van. Ik heb ook een nicht die doet reddingszwemmen. En die is ook heel gespierd”.

Maar zwemmen met het gezonde aspect aan de ene kant van de medaille, kent ook een keerzijde. Zwemmen wordt ook als een sport gezien waar veelal wordt geoordeeld en wordt gekeken naar uiterlijk. Dikkere kinderen zouden zich volgens de kinderen minder prettig kunnen voelen in het zwembad omdat ze worden aangekeken of gepest. Dit omdat ze minder goed zouden zwemmen: *‘het moeilijker is om je zelf boven water te houden’* of *‘zwemmen ze wat slomer’* zijn voorbeelden van antwoorden van de kinderen uit dit onderzoek. Kinderen gaven aan wel eens te hebben gezegd dat iemand dik is of wel eens iemand uitgelachen te hebben. Ook gaf een jongen in dit onderzoek aan dat hij zichzelf vroeg niet prettig voelde in zwemkleding:

“Ja, X. is wat dikker en ik zelf ben ook niet heel dun. Waarop hem de vraag werd gesteld of hij zich onprettig voelt in het zwembad: “Eerst wel. Maar ik ben er nu gewoon aan gewend. [...] Ik dacht dat ze me misschien aankeken”.

4.4 Zwemmen als vaardigheid

Zwemmen wordt in Nederland aangeleerd als vaardigheid om een fijn verblijf in het water te hebben. Toch kan verondersteld worden dat de zwemvaardigheid zoals deze wordt aangeleerd tijdens de zwemles, een aantal jaar later niet meer op het zelfde niveau is. Er werd teruggeblikt op hoe de kinderen hun zwemlesperiode hebben ervaren, maar ook wat zij denken dat ‘zwemvaardig zijn’ inhoudt.

De zwemles

De meeste kinderen vonden hun zwemlestijd een leuke periode. Zo schreef een meisje in haar opstel:

“Ik vindt het leuk want ik vindt zwemmen heel leuk en zat er met een vriend op. Ik hield heel erg van zwemmen en wou er veel van leren. Toen ik voor mijn A op ging kwam heel mijn familie kijken. En toen ook voor B en C op moest. Nu noemt mijn familie mij waterrat”.

Maar ook een ander meisje schreef in haar verhaal:

“Altijd als ik iets nieuws had geleerd was ik heel trots op mezelf”.

De elementen die de kinderen nog konden herinneren van hun zwemles, waren voornamelijk ‘*duiken, de schoolslag, door het gat zwemmen en hun vriend/vriendin waarmee ze op zwemles zaten*’. Het gat was leuk omdat het uitdagend en spannend was. Die spanning van het gat vond echter niet iedereen leuk. Zo beschreef een meisje dat ze bang was dat ze in het gat zou blijven haken.

Toch waren er ook aspecten die minder leuk werden ervaren door de kinderen, zoals het oefenen van de slagen:

“Eh ja, door het gat zwemmen. Dat vond ik wel leuk alleen dan die lange baantjes zwemmen vond ik minder leuk.”

Ook wordt de zwemlesinstructeur niet altijd als leuk ervaren:

“De zwemjuf was heel streng. Je mocht bijna niks. Maar je mog wel duiken en onder water zwemmen.”

Van de juffrouw moesten ze stil zijn, luisteren en mochten ze niet spelen zeiden andere kinderen. Maar de laatste paar minuten waarin er vrij gespeeld mocht worden vonden de kinderen daarentegen wel weer leuk.

Onveilige situatie in het zwembad

Tijdens de interviews met de kinderen is ook gevraagd of ze wel eens een spannende situatie hadden meegemaakt in het water. Bijna alle kinderen gaven aan wel eens bang te zijn geweest en sommige kinderen gaven aan toen zelfs in paniek te zijn geraakt in het zwembad omdat ze bijvoorbeeld ergens niet konden staan of omdat ze er niet uit konden komen:

“ja ik zat ergens waar het heel druk was en ik was bang dat ik zonk”.

Ook in zee hadden sommige kinderen een situatie meegemaakt zoals de stroming land afwaarts waardoor ze de zee in werden getrokken, of het omslaan van de golven wat er voor zorgden dat ze kopje onder gingen en hun oriëntatie kwijt raakten:

“Er waren golven en achteraan waren de hoogste en ik was achteraan toen was ik bijna verdrinken”.

Kinderen vinden veiligheid erg belangrijk als ze gaan zwemmen. Een meisje beantwoordde de vraag 'waar denk je aan als je aan zwemmen denkt?' met het antwoord 'of het veilig is', waarbij ze in het interview dit toelichtte met:

"Nou het is wel handig, want anders gebeuren er best veel ongelukken".

En een andere jongen vertelde hoe de vader van een neef van zijn moeder was verdronken op zee. Dit heeft in hun gezin er toe geleid dat zij altijd kijken of het water veilig is en zijn ouders zijn altijd alert. Ondanks bijna alle kinderen een enge situatie hebben meegemaakt, weerhoudt het ze er niet van om weer zo'n zelfde situatie op te zoeken. Dit voorbeeld laat dit goed zien:

"Ik werd naar achteren getrokken want ik was er al best wel diep in en toen werd ik naar achteren getrokken. [...] Toen voelde ik uiteindelijk een zandbank en toen kwam papa mij halen. O: En heb je daar van geleerd? R: Mwa ja. O: Ga je nu niet meer zo ver? R: Nee dat nog wel".

Consequenties voor de zwemvaardigheid

Uit de gesprekken blijkt dat kinderen tegenwoordig nog maar weinig in het zwembad komen:

"Ik zwem niet vaak. Maar ik vind het wel leuk als ik weer een keer mag gaan zwemmen."

Ondanks dat de kinderen op deze leeftijd niet vaak meer in het zwembad komen, vinden bijna alle kinderen zwemmen nog wel heel leuk om te doen:

"Ja ik vind het wel heel leuk. Want als ik na zo'n lange tijd niet heb gezwommen en ik ga dan weer zwemmen vind ik het wel weer heel leuk."

Dat het na lagere tijd niet in het zwembad te zijn geweest wel weer wennen is, blijkt ook uit de gesprekken met de kinderen. Het gaat hierbij echt om het besef wat het water met je doet en hoe je jezelf met beweging (het uitvoeren van de slagen) boven water houdt:

"Ja dan moet je er op het begin wel een beetje inkomen. Maar als je het ziet en doet dan denk je van 'oh ja dat heb ik geleerd' en dan kun je het waarschijnlijk nog wel doen."

Ondanks dat zij zich er wel van bewust zijn dat zij niet vaak meer in het zwembad komen, weten ze dat blijven zwemmen goed is om de vaardigheden van het zwemmen te onderhouden. Gevraagd werd aan de kinderen of ze vonden dat ze nog steeds net zo goed konden zwemmen als tijdens de zwemles. Opvallend is dat ruim de helft van de kinderen aangaf op dit moment minder goed te kunnen zwemmen als in de tijd van hun zwemles: *"Niet heel goed. Soms verdrink ik (bijna)."*, was het antwoord van een kind uit Tilburg dat een aantal jaar geleden nog het A, B en C diploma heeft behaald. Maar ook andere antwoorden laat dit zien:

"Ik kan alles nog wel, maar het is niet uitstekend. Tijdens de zwemles deed je het vaker en dan kon je het beter" en

"Ja ik kan wel zwemmen maar niet meer zo goed op techniek als tijdens zwemles."

Toch waren er ook enkele kinderen die vonden dat ze nu juist vaardiger zijn dan in de tijd van de zwemles, omdat ze vinden dat ze *sterker, groter en krachtiger* zijn geworden.

Kinderen gaven wel aan hoe vaker je het oefent, hoe beter je de vaardigheden onderhoudt:

“Dus ik denk hoe vaker je het oefent, hoe beter je het weer zou kunnen.”

De meeste kinderen zouden dan ook de slagen weer willen oefenen of iets nieuws, zoals reddend zwemmen:

“Dan zou ik sowieso de schoolslag gaan oefenen en dat je lang onder water kunt blijven en de borstkrabbel ook. Maar ook achteruit zwemmen. Want als je dan iemand hebt gered, moet je ook achteruit zwemmen.”

Conclusie:

Zwemmen wordt door kinderen als plezierige activiteit geconstrueerd waarbij het glijden van de glijbaan, duiken van de duikplank en spelen en plezier maken duidelijk uit de tekeningen en verhalen naar voren kwamen. Vrijblijvendheid is ook een belangrijk aspect als het gaat om de beleving van kinderen, want baantjes trekken vinden de kinderen ‘minder leuk’ of ‘saai’. Dat zwemmen als sport door kinderen niet of minder leuk wordt ervaren komt voort uit de gedachten die zij hebben over wedstrijdzwemmen. Desondanks zijn elementen van competitie wel terug te zien in de spellen die ze ondernemen, zoals bijvoorbeeld ‘wedstrijdje naar de overkant’.

Zwemmen wordt geassocieerd met gezonde en ongezonde aspecten. Zo associëren kinderen zwemmen met snoep, friet en chips, maar ook met ‘zwemmen is een gezonde activiteit omdat je veel in beweging bent en veel spieren gebruikt’.

Kinderen geven aan dat ze na lagere tijd niet in het zwembad te zijn geweest het wel weer wennen is. Hierbij gaat het om het besef wat het water met je doet en hoe je jezelf met bewegingen (het uitvoeren van de slagen) boven water houdt.

Tot slot is het opvallend dat ruim de helft van de kinderen aangaf op dit moment minder goed te kunnen zwemmen als in de tijd van hun zwemles.

5 Zijn onze kinderen nog echte waterratten? *(resultaten van ouders)*

In dit hoofdstuk worden de resultaten van ouders in het onderzoek gepresenteerd. De beschrijving van de resultaten worden ondersteund door uitspraken en beschrijvingen uit interviews met ouders. De data uit het vorige hoofdstuk en dit hoofdstuk worden als basis gebruikt voor de analyse in hoofdstuk 6.

5.1 Zwemmen als plezierige activiteit

Dat ouders een andere betekenis aan zwemmen geven, blijkt wel uit deze uitspraak:

“Dus dat is voor kinderen heel belangrijk, dat ze leuk kunnen spelen in het zwembad [...] Ja, daar let ik wel op. Ik zelf houd niet van zwemmen, dus doe het voor mijn kinderen. Dus dan kies ik wel een zwembad met glijbaan enzo.”

Ouders gaan voor het plezier van hun kinderen naar een zwembad en kiezen dan voornamelijk voor een zwemparadijs waar veel glijbanen, duikplanken en andere speelactiviteiten zijn. Zelf houden ouders niet of minder van water en van zwembaden. Ze houden er niet van om nat te worden en vinden het water vaak te koud. Ouders geven aan lekker op een handdoek te willen gaan liggen en een boek te gaan lezen. Dat ouders minder van zwemmen houden dan hun kinderen, bevestigden de kinderen ook:

“Nou ze (papa en mama) zwemmen niet vaak mee. Ze blijven altijd vaak aan de kant. En als ons pap gaat zwemmen dan springt hij altijd gewoon in het water en dan is hij na een paar minuten er weer uit.”

Zwemmen is duur

Ouders vinden een bezoek aan een zwembad vaak duur. Ouders gaven in de interviews aan net zo graag een zwembadje voor de kinderen in de tuin op te zetten of een dagje naar het strand te gaan. Want voor een dagje naar het zwembad met het hele gezin ben je veel geld kwijt:

“Ja dat vinden ze wel het leukste. Maar we gaan ook wel eens naar X. Omdat het goedkoop is met 6 man. Anders ga maar eens even naar Y. met 6 man, maal € 5,50 entree. Dan gaat de lol op voor 2 uur. [...] Want na een uur of 2 ben je eigenlijk wel klaar mee.”

5.2 Zwemmen als sport

Ouders construeren zwemmen als een leuke sport die zij hun kinderen wel graag (hadden) zien doen na de zwemles. Zwemmen is volgens hun goed voor de conditie, ze worden er sterk van en ze krijgen er ook nog een mooi figuur van:

“Want ik zie ook twee vriendjes van mijn oudste dochter en die hebben een prachtig figuur gekregen van het zwemmen. Van het wedstrijdzwemmen. Die zitten natuurlijk ook wel in hun ontwikkeling. En dan denk ik ‘Wooh.... dat is wel iets moois. Dat is wel iets voor mijn zoon’. Maar hij wilt niet. En je kunt niet iemand die niet sportief is van nature, sportief maken”.

Dat bijna geen kinderen in het dorp een zwemsport beoefenen heeft volgens de ouders er mee te maken dat het dichtstbijzijnde zwembad ongeveer 10 kilometer verderop is. Daarom leeft de zwemsport hier niet, zeggen de ouders.

“Alleen ja, wij wonen overal te ver van weg. En ja, als er een zwembad in de buurt was, hadden ze misschien wel gekozen voor een zwemsport.”

Kinderen komen volgens deze ouders in aanraking met volleybal, voetbal, turnen, tennis, judo en hockey, omdat deze sporten in het dorp kunnen worden beoefend. Voor ouders is het tevens makkelijk als zij niet zo ver hoeven te rijden voor de hobby van de kinderen:

“Ja dat is wel hier in het dorp. Je zoekt de sport ook dichtbij. Met zwemles heb je al zoveel op en neer gereden dan wil je daarna graag in de buurt een sport kiezen.”

Daarbij gaven de ouders aan dat de keuze voor een sport ook afhankelijk is van de keuze die vrienden maken en het sportgedrag van familieleden. Zo gaf een ouder aan dat haar kinderen nooit iets van de zwemsport hebben gezien, maar de kinderen van de burens wel op synchroon zwemmen en waterpolo zitten:

“Maar dat is ook iets wat vader gedaan heeft. [...] hij heeft altijd waterpolo gedaan. Dus die kinderen zijn nu ook waterpolo gaan doen. En de ander synchroon zwemmen. Dus het heeft wel invloed wat de ouders doen en willen. Dat denk ik sowieso wel.”

In sommige gevallen is de keuze voor een sport van het kind mede door ouders bepaald, vanwege medische redenen. Een ouder met een gehandicapte dochter lichtte de sportkeuzes van haar dochter als volgt toe:

“Je hebt het verschil in motoriek fijne en grove motoriek, dan ben je beperkter. Ze zit gewoon op school deed met ballet mee en bij het koortje. Ze is gewend om met gewone kinderen mee te doen. Dan wilde ze ook bij volleybal of voetbal en dan zei ik ‘meisje dat gaat niet, want je kunt niet altijd die bal vangen’. Dat is niet leuk altijd om te zeggen. Dus dan moet je iets gaan zoeken. [...] Toen is ze op ski-les en zwemmen gegaan. De ene week skiet ze en de andere week zwemt ze.”

5.3 Zwemmen als vaardigheid

Ouders in dit onderzoek erkennen het belang van het leren zwemmen. Zij vinden het belangrijk dat een kind zich kan redden in het water en daarmee veilig is. Dat ze hun kinderen op een bepaalde leeftijd op zwemles doen is dan ook een vanzelfsprekendheid.

De leeftijd waarop ze hun kinderen op zwemles doen verschilt tussen de 4 en 6,5 jaar. Sommige ouders kiezen er voor om hun kinderen vroeg op zwemles te doen met de gedachte: ‘dan hebben we dat maar gehad en nu kunnen we met andere ouders onderling afspreken om te rijden’. Toch zijn er ook ouders die iets langer wachten omdat ze vinden dat hun kinderen er op jonge leeftijd nog niet klaar voor zijn:

“En ik merk heel veel dat ouders die hun kinderen al met 4 op zwemles zetten. Dan is die eerste periode wel heel leuk. Maar die periode van B naar C is veel te lang en dan hebben ze

er zo'n hekel aan. En ik heb mijn kinderen met 5 op zwemles gedaan en die zijn eerder klaar met de zwemles dan die kinderen van 4. En ze hebben het continu leuk gevonden.” Er werd haar gevraagd waarom ze wachten tot de kinderen 5 jaar waren, waarop ze zei: *“Niet dat ze nog niet wil, maar ik doe het nog niet. Ik vind nog niet dat ze kan uitvoeren en luisteren naar wat de juffrouw zegt (op school). En ja, ze springen wel in het water met 4 en ze dobberen wel, maar ze hebben nog niet de slag die ik met mijn kinderen van 5 wel die doen. [...] Dus ik laat ze eerst maar een jaar naar school gaan en dan zwemles.”*

Het is makkelijk dat kinderen kunnen zwemmen, bijvoorbeeld als het gezin op vakantie gaat in de zomer:

“Ik vind het belangrijk dat ze kunnen zwemmen. Als we op vakantie gaan, sinds dat ze kunnen zwemmen is dat veel relaxter. Kan ik ook een boekje lezen. Want anders moet ik, ‘oh die in de gaten houden en die’. Dat was voor mij echt een stressfactor. Ik vind het zelf heel belangrijk dat de kinderen kunnen ze zwemmen”.

Maar naast het plezier wat het gezin er van beleeft op vakantie is het ook thuis makkelijk als kinderen na schooltijd buiten in de buurt gaan spelen met vrienden. Overal heb je beekjes, sloten of kanalen, waarbij het daarom ook van belang is dat ik een kind buiten kan spelen zonder dat ouders zich thuis zorgen moeten maken:

“Overal zijn hier slootjes. Ik kan ook niet overal bij hun zijn, zou ik zo maar zeggen. Dus de zelfredzaamheid van de kinderen vind ik ook echt heel belangrijk.”

Zwem-ABC

Toch heeft niet ieder kind het gehele Zwem-ABC gehaald. In tegendeel, want het merendeel van de kinderen die mee hebben gedaan in dit onderzoek heeft het zwemdiploma A en B. Opvallend is dat meer kinderen uit het dorp het hele Zwem-ABC hebben dan de kinderen uit de stad. In Tilburg waren er kinderen die slechts alleen het A diploma of zelfs geen diploma hadden. Uit de gesprekken met ouders bleek dat ouders het B-diploma vaak zien als voldoende:

“Ik heb zelf ook geen C. A en B moet gewoon. Dan hebben ze de basis technieken. Op C krijg je meer uithoudingsvermogen. Je bent langer in het water. Met kleren doe je dan ook meer. Het is wel meerwaarde maar voor mij is het geen meerwaarde”.

Ook zien ouders uit steden en allochtone ouders soms minder of geen meerwaarde om hun kinderen op zwemles te doen of door te gaan na het A-diploma:

“Ja voor zover ik weet, hebben de meeste hier wel C. Waar ik het van weet. Maar ik hoor ook wel ooit van collega's. Ik werk in Eindhoven. Dat kinderen alleen maar A, of A en B alleen maar hebben.”

De gedachte dat kinderen van elkaar leren in het zwembad heerst bij een allochtone ouder. Zij ziet het belang van zwemles en het onderhouden van deze vaardigheden niet in.

“Zij denkt dat zwemles niet nodig is. Kinderen leren van iemand anders wel zwemmen in zwembad. [...] Zij is Turks en haar familie woont daar nog. [...] Mijn vriendin zegt dat ze daar

niet veel mensen zien zwemmen. Die zitten of spelen gewoon. Altijd waar je kunt staan. [...] zij hebben geen diploma's."

Kunnen zwemmen in Nederland is een vanzelfsprekendheid, blijkt uit de interviews. Ouders vinden het vanzelfsprekend dat iedere Nederlandse ouder zijn/haar kinderen op zwemles doet. Toch blijkt uit dit onderzoek dat dit bij allochtonen niet zo vanzelfsprekend is:

"Zij kunnen kind ook zelf leren zwemmen. En ja, in Turkije ofzo daar leren ze ook niet echt zwemmen ofzo. Of, niet dat ik weet"

Een allochtone ouder ziet het belang van het leren zwemmen niet in, omdat zij zelf niet is opgegroeid in deze cultuur. In Turkije bijvoorbeeld, zwemmen mensen veel minder en is het niveau van zwemles ook lager. Dit voorbeeld hieronder laat ook mooi zien hoe zwemles in Nederland is ingeburgerd:

"Ik merk, ik zit voor mijn werk veel in Rotterdam en Den Haag. Ik merk ook dat kinderen daar ook veel later gaan zwemmen. Dat zit niet in de cultuur. En veel ouder zijn klaar als ze hun A diploma halen. Hier is dat zwemmen wel redelijk op gehamerd. Dat samen rijden. Zelf met die 4 kinderen. Voor je het weet formeer je een groepje en ga je zwemmen."

Die vanzelfsprekendheid komt dus ook doordat ouders elkaar aanspreken en er op wijzen om met hun kinderen samen met zwemles te beginnen. Over het eindniveau van de zwemles mag soms het kind zelf kiezen (na A, B of C), maar ook zijn er ouders die er zelf op stonden om het hele Zwem-ABC te halen:

"Ja ik vind bij B, durfde ik ze eigenlijk op kinderfeestjes niet echt goed mee te geven. Dan denk ik aan het X. en aan Y. met al die matten en die slurven en dat gaat wild. Dan denk 'ik je kunt goed zwemmen, baantjes, en dan vertrouw ik het wel. Maar wil je omslaan en wil je in nood komen, dan zie ik jou in paniek schieten'. En bij C had ik dat, eh ja.. van ja, nu wel goed. Dan kun je je eigen redden en naar boven zien te komen. Dat vond ik wel het verschil met B en C. Ik vind C wel een meerwaarde."

Zwemmen wordt door de ouders ook geconstrueerd als een activiteit bij kinderfeestjes in groep 5, 6 en 7. Maar toch zijn de meeste ouders er niet zo blij mee dat de kinderen zwemmen als kinderfeest-activiteit kiezen. Het is volgens hen veelal alleen maar hoofden tellen en toezicht houden. Ouders moeten de verantwoordelijkheid op zich om met een groep kinderen te gaan zwemmen:

"Als ouders ben je dan continu aan het tellen, waar zijn ze. Constant stress. [...] Op een gegeven moment wel maar ik heb wel groepjes gemaakt. Maatjes, twee aan twee. Want zit je daar en dan heb je zelf geen overzicht meer. En ik tegen mijn man, 'ga jij maar de glijbanen in de gaten houden dan doe ik hier'. Maar je kunt niet alles in de gaten houden."

Ondanks dat ouders gedurende het kinderfeest voornamelijk aan het opletten zijn, heerst er wel een vanzelfsprekendheid dat alle kinderen een zwemdiploma heeft en zich kan redden in het water:

"Ja maar iedereen kan zich wel redden in het water"

En toen in de interviews met ouders gevraagd werd of ze nagingen of ieder kind een zwemdiploma heeft als ze uitgenodigd werden voor een zwemfeestje, antwoordde een ouder:

“Ja dat weet ik niet. [...] Ik denk dat ik er gewoon wel een beetje van uit ben gegaan dat iedereen een zwemdiploma heeft in het dorp.”

Dat zwemmen risico's en onveilige situaties met zich mee brengt beseffen de ouders ook goed. Het maakt ouders bang. Bang dat het hun eigen kinderen overkomt. Daarom is volgens veel ouders een bezoek aan het zwembad niet 'relaxt'. Ervaring met een verdrinkingsgeval van een klasgenoot van een van de ouders, laat zien wat het met je doet als je zoiets van dicht bij hebt meegemaakt:

“Ja, want ik ben panisch. Want ook voor mij ik heb een klasgenoot, toen ik 7 was, toen is een klasgenootje van mijn verdronken. Dat vergeet ik nooit. Zoiets vergeet je nooit. Dat was toen een van mijn kinderen 7 was, dan denk je ohja, op deze leeftijd.... [...] Dus daarom ben ik echt panisch voor het zwemmen en dat ligt ook aan mezelf. Dus als er kleine kinderen zijn dan gaat het hek op slot.” (heeft thuis een eigen zwembad)

Uit dit voorbeeld, maar ook uit andere gesprekken met ouders bleek dat veiligheid toch wel erg belangrijk is. Sommige ouders wachten ook met een uitstapje met het gezin naar een zwembad tot dat ieder kind een zwemdiploma heeft, zodat het risico op verdrinking vermindert en er niet continu op de kinderen gelet moet worden.

Terugblik op zwemles

Als ouders terugkijken op de zwemlesperiode van hun kinderen blijkt dat ze wel bewust waren van het belang van het leren zwemmen. Daarom gingen ze week in week uit met de kinderen naar het zwembad. Toch komen er drie punten naar voren dat ouders in zekere mate weerhoudt om met het kind naar zwemles te blijven gaan. De zwemlesperiode van de kinderen duurt lang. Ook is zwemles en een bezoek aan het zwembad erg duur:

“En als het lang duurt met je kind, dan kost het veel geld.”

Dit resulteert er in dat ouder op een gegeven moment ook wel klaar mee zijn:

“Al dat op en neer rijden en thuis krijgen ze dat gezeur. Ze willen niet meer en zeuren want ze willen niet meer en willen iets anders. Dan iedereen woensdag naar zwemles. Die willen ook kunnen afspreken en op voetbal. Want vriendjes gaan dat wel doen. Ja, ja, en die krijgen het .. die hebben minder zin om door te gaan.”

Tevens hebben ouders het zelf tegenwoordig drukker. Veel vaders en moeders hebben allebei een baan en tijd om met de kinderen naar zwemles te gaan wordt daardoor minder. Sommige ouders gaven aan daarom met hun tweede of derde kind te hebben gekozen voor maar 1 keer in de week zwemles of stellen om die reden de zwemles van hun kinderen uit.

“Iedereen heeft het tegenwoordig druk en dat is zo. Zwemmen hoort er gewoon bij. Een beetje plannen.” [...] Ik heb een collega, die woont in Dordrecht. Ik ken haar uit Rotterdam, drie kinderen, en die hebben allemaal nog steeds geen diploma. Omdat ze niet weet wanneer ze er heen moet. Maar je hebt een kind van 9, 7 en 5. [...] Het gaat meer om het werken volgens mij.”

Dat er een gedachte heerst dat kinderen na de zwemles een sport moeten kiezen, wordt in dit onderzoek bevestigd. Ouders suggereren dat zwemles de eerste sport van hun kinderen is. Het moment waarop ze daarmee beginnen met hun kinderen, zorgt er voor dat kinderen vanaf die leeftijd al 'aan een soort sport doen'. Na het behalen van hun zwemdiploma('s) leggen de ouders de keuze voor aan hun kinderen om een 'nieuwe' sport te kiezen.

“Ja, dus altijd dat ze eerste de zwemdiploma's moesten halen en toen mochten ze een sport doen. Tenminste bij mij wel.

Consequenties voor de zwemvaardigheid

Naast dat de kinderen verklaren dat ze minder in het zwembad komen, bevestigen ouders in dit onderzoek dit ook. Ze zijn zich er wel van bewust dat blijven zwemmen goed is om de vaardigheden van het zwemmen te onderhouden. Gevraagd werd aan de ouders of ze vonden dat hun kinderen nu nog net zo zwemvaardig zijn als tijdens de zwemles. Opvallend is dat de ouders vrijwel allemaal van mening waren dat hun kinderen minder 'mooi en goed zwemmen' als tijdens de zwemles. Uitspraken hieronder laten dat zien:

“Ik denk dat ze minder krachtig zwemmen. Toen ze het vaker deden dat ze toen ze het vaker deden en net klaar waren met hun lessen. [...] Nee dat is gewoon minder technisch, denk ik.”

En een andere ouder: *“Nee, de borstcrawl nee dat is niet meer wat het geweest is. Want dat konden ze allemaal heel goed en netjes. En die kunnen ze nu niet meer. En wat ik ook zie is dat ze allemaal met hun neus dicht in het water gaan springen en tijdens de zwemles helemaal niet. Daar (tijdens de zwemles) waren ze watervrij en nu continu de neus dicht dat ze geen water in de neus krijgen. Dus dat is ook weg. En X. zwemt helemaal niet meer netjes vind ik. [...] Ja, ze gaan een keer een bal halen met borstcrawl, maar verder is het een spelletje of .. eh.. en ze letten niet meer op techniek.”*

Toch veronderstelde een ouder dat haar kinderen wel vaardiger zijn geworden in andere bewegingen in het water:

“Nee. nee, als je X. Ziet, dan moet je echt zeggen van zwem eens fatsoenlijk in plaats van zoiets. Hoewel ja kijk... ze zijn wel heel vaardig in andere dingen. Achterover duiken. Ik weet dat ze daar vorig jaar op vakantie heel veel mee bezig is geweest. [...] Net als op vakantie dan zeg ik van, probeer is of je dat nog kunt, maar ik weet dat ze van de borstkrabbel (borstcrawl) niks bakt. En de rugkrabbel (rugcrawl) al helemaal niet. En Y. heeft ook wel eens gezegd dat ze niet meer kan duiken. En toen ze met Z. weer ging afspreken heeft ze weer leren duiken. Omdat ze samen hebben lopen oefenen.”

Ouders weten dat de vaardigheden achteruit gaan en proberen af en toe hun kinderen er op te wijzen dat ze weer eens 'netjes' moeten proberen te zwemmen. Ook dit voorbeeld geeft dat aan:

“Ja, als ze dan wel een keer een baantjes moeten trekken denk ik wel van 'hè toch, even nadenken jongens. Want als jullie nadenken weten jullie het nog wel'. [...] Ja baantjes trekken is saai. Als ik dat zeg, 'ga eens een baantje trekken', dan zeggen ze 'Ja, mama... HALLO!!!'.”

Uit bovengenoemd voorbeeld blijkt ook dat kinderen feedback en tips van ouders niet willen aannemen. De kinderen willen niet dat hun ouder zich er mee bemoeien. Ze zijn lekker aan het

spelen en letten niet meer op techniek. Ouders zien in school wel een actor die een rol kan spelen als het gaat om het onderhouden van de zwemvaardigheden van kinderen. Middels lessen op school, zou er een aantal keer per jaar gewerkt kunnen worden aan het onderhouden van de zwemtechniek van de kinderen:

“Ja dan letterlijk baantjes trekken en dan even de techniek ophalen. In plaats van gewoon spelen. [...] Hetzelfde als dat ze voetbal, turnen, touwklimmen, sportdag krijgen enzo. En dan kan wel dat ze dat al wel kennen, van de zwemles. Maar echt dat ze de techniek onderhouden gedurende de basisschool jaren, dat is niet zo stom. En dat hoeft niet elke week. Maar een paar keer, en we zeggen we letten er weer op, en een hapje lucht en de borstcrawl weer een paar keer netjes enzo”.

Dit zou bijvoorbeeld een aantal keer per jaar als gymles in de bovenbouw aangeboden kunnen worden in samenwerking met zwemverenigingen of zwembaden. Want dat scholen al op lokaal niveau met sportverenigingen samenwerken, blijkt uit de gesprekken. De volleybal-, turn- en voetbalvereniging die naar school komen om een paar gymlessen over te nemen en ze kennis te laten maken met de sport. Een aantal lessen per jaar in het zwembad zou bij kunnen dragen aan het onderhouden van de zwemvaardigheid. Want ouders weten tenslotte ook dat hoe vaker je als kind blijft zwemmen, hoe beter de vaardigheden worden onderhouden.

Conclusie:

Zwemmen wordt door ouders geconstrueerd als plezierige activiteit voor de kinderen. Als ouders met hun kinderen gaan zwemmen in een zwembad kiezen zij voor een waterparadijs met veel glijbanen en speel-elementen. Ouders ervaren zwemmen zelf minder leuk omdat het water vaak koud is en liever niet nat willen worden. Ze lezen liever een boek aan de badrand. Toch vinden ze een bezoek met het gezin naar het zwembad vaak duur, vandaar dat er thuis ook vaak een zwembad wordt opgezet of een keer naar zee wordt gereden.

Ouders construeren zwemmen als een leuke sport die zij hun kinderen wel graag (hadden) zien doen. Daarbij gaven de ouders aan dat de sportkeuze van hun kinderen beïnvloed wordt door vrienden, vriendinnen en familieleden. In sommige gevallen is de keuze voor een sport van het kind mede door ouders bepaald, vanwege medische redenen.

Nederlandse ouders in dit onderzoek erkennen het belang van het leren zwemmen. Ze vinden het belangrijk dat een kind zich kan redden in het water en daarmee veilig is. Dat Nederlandse ouders hun kind(eren) op een bepaalde leeftijd op zwemles doen is dan ook een vanzelfsprekendheid. Het is tevens makkelijk als een kind kan zwemmen als ze op vakantie gaan of spelen in de omgeving waar zich slootjes, beekjes of kanalen bevinden. Dit levert minders stress op. In tegenstelling tot de allochtone moeder die is geïnterviewd. Bij hen heerst de veronderstelling dat kinderen van andere kinderen wel leren zwemmen als ze spelen in het water.

Uit de gesprekken met de ouders blijkt dat het merendeel het B-diploma als voldoende ziet. Dit omdat ze zelf vroeger ook maar het B-diploma hebben behaald of omdat ze er wel klaar mee zijn. Het kost veel tijd om met de kinderen naar de zwemles te gaan,

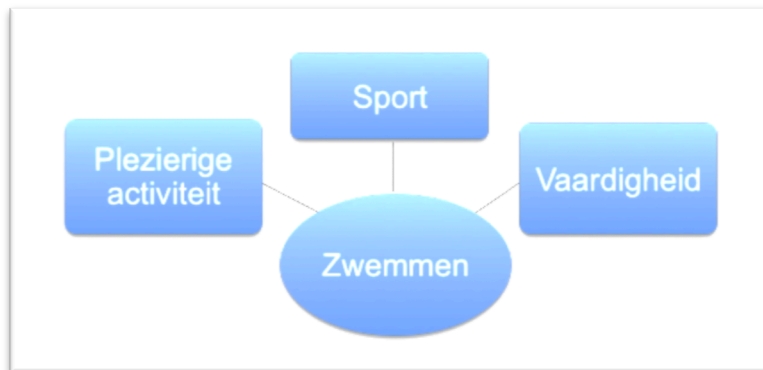
ouders hebben het drukker, het is duur en kinderen zijn er op een gegeven moment ook wel klaar mee.

Ouders geven toe dat ze met de kinderen niet vaak meer het zwembad bezoeken, maar zijn er daarentegen wel van bewust dat hoe vaker je in het zwembad komt, hoe beter je de vaardigheden blijft onderhouden. Het merendeel van de ouders ziet dan ook het niveau van de zwemaardigheid van hun kind(eren) na de zwemlesperiode verminderen. Ondanks ze misschien wel vaardiger worden in andere elementen. School zou hierin wel een actor kunnen zijn die zwemmen gaat aanbieden (in samenwerking met verenigingen en zwembaden) om de vaardigheden te onderhouden.

6 Verklaren van zwemmen als plezier, sport en vaardigheid (analyse)

In dit hoofdstuk worden de resultaten uit de empirie (hoofdstuk 4 en 5) vergeleken met de wetenschappelijke inzichten uit de theorie (hoofdstuk 2). Gekeken wordt hoe de betekenissen die kinderen en ouders geven aan zwemmen en (het aanleren en onderhouden) zwemvaardigheid te begrijpen zijn vanuit dominante discoursen. Er wordt geanalyseerd hoe er door de kinderen en ouders gedacht, gepraat, getekend en gehandeld wordt als het gaat om zwemmen en zwemvaardigheid en hoe dit te begrijpen is en wat we met deze inzichten kunnen. Daarnaast wordt er ook gekeken of dit onderzoek heeft bijgedragen aan de bestaande literatuur en/of welke nieuwe inzichten er geboden zijn.

In de resultatenhoofdstukken is te lezen dat zwemmen naar drie activiteiten uit te splitsen is, namelijk (1) plezierige activiteit, (2) sport en (3) vaardigheid. Hieronder schematisch weergegeven:

Weick (1995) veronderstelt dat betekenisgeving een continu proces is dat zich voortbouwt op ervaringen uit het verleden. Het proces van het construeren van betekenissen begint met *frames*, *cues* en de *connectie* daartussen (Weick, 1995). Dit proces wordt gestuurd door nieuwe ervaringen (*cues*) die ontstaan, terwijl de context waar de nieuwe ervaringen in plaats vinden (*frames*) als een referentiekader van ervaringen uit het verleden wordt gedefinieerd (Weick, 1995). Binnen een context kan er dus door nieuwe ervaringen anders betekenis worden gegeven aan bepaalde zaken.

Dit onderzoek toont aan dat ouders vroeger zwemmen zagen als een vaardigheid (*cue*) dat aangeleerd moest worden om een veilig verblijf in en rondom het water te hebben en de kans op verdrinking te verminderen. Na het behalen van een of meerdere zwemdiploma's komen er meer cues in het frame van zwemmen: plezier (*cue*) en sport (*cue*). Dit heeft consequenties voor het onderhouden van de zwemvaardigheid bij kinderen, omdat er een andere betekenis aan zwemmen wordt gegeven. Alle drie de cues (vaardigheid, plezier en sport) worden bepaald en gestuurd door dominante maatschappelijke discoursen. Deze worden hieronder nader toegelicht aan de hand van de empirische voorbeelden uit hoofdstuk 4 en 5.

6.1 Goed ouderschap: kinderen leren zwemmen vanuit veiligheidsprincipe

Veiligheid gaat boven alles in onze samenleving. Niet voor niets dat het ontwikkelen van beleid bestaat uit vijf thema's, waar veiligheid er een van is (Stone, 2002). Daarnaast kan er gesproken worden van 'goed ouderschap' in deze samenleving. Er wordt van iedere ouder verwacht dat de

opvoeding effectief is, waarbij risico's worden gereduceerd en controle wordt uitgeoefend (Ramaekers & Suissa, 2013). Goed ouderschap wordt volgens Ramaekers & Suissa (2013) gezien als een competentie, waarbij ouders verstandig kunnen kiezen en vervolgens kunnen handelen. Deze verwachting, dit discours van goed ouderschap, is ook terug te zien als het gaat om kinderen leren zwemmen om hen een veilig verblijf in het water te laten hebben.

Goed ouderschap identificeert de identiteit van iedere ouder (*grounded in identity construction*). Opvoeding van de kinderen, een goede ouder zijn en de daarbij horende pedagogische visie spelen een rol. Zoals Weick (1995) veronderstelt begint *sensemaking* met een *sensemaker*, die aangeven wie zijn zelf zijn bij het construeren van betekenissen. Dit onderzoek laat zien dat ouders een bepaalde identiteit hebben door hun rol, keuzes en verantwoordelijkheid als het gaat om het leren zwemmen (*grounded in identity construction*). De meeste ouders doen hun kind(eren) op zwemles om ze vaardigheden aan te leren en een veilig verblijf in en op een water vast te stellen. Zwemmen is net als leren lopen of leren fietsen een basisvaardigheid. Ontwikkelingen op lichamelijke-, psychologische- en sociaal niveau dragen bij aan de opvoeding van het kind.

In de vergaarde data is er een discours terug te vinden, onder de paraplu van 'goed ouderschap', waarbij het vanzelfsprekend/normaal is dat je zwemvaardig wordt vanuit veiligheidsprincipe. Vandaar dat er bij goed ouderschap ook gesproken kan worden over een *veiligheidsdiscours*. Uit onderzoek van Smith (2014) blijkt dat dit veiligheidsdiscours te herleiden is vanuit de gedachte dat je als ouder je kind moet beschermen tegen risico's uit de nabije omgeving waar het kind mee te maken kan krijgen. Water, en dus de kans op verdrinking, is daar een voorbeeld van. Vanuit veiligheidsoverwegingen doen ouders hun kinderen op zwemles en laten ze het een of meerdere diploma's halen.

Er kan vastgesteld worden vanuit zowel empirie als literatuur dat het leren zwemmen een vanzelfsprekendheid is. Dit komt omdat ouders zelf vroeger ook hebben leren zwemmen (*identity construction* en *retrospective*) en de omgeving, zoals overheid, scholen en zwembaden (*social* en *environment*) hier ook op inspelen. Zwemles is ingebed in de Nederlandse cultuur en ouders spreken met elkaar af om op een bepaald moment met zwemles te starten voor hun kinderen.

Toch kan het veiligheidsdiscours als onderdeel van goed ouderschap-discours genuanceerd worden omdat deze gedachte niet geheel gesteund wordt uit de empirische voorbeelden. Niet alle ouders zien belang van het leren zwemmen in. Zo wordt er in dit onderzoek aangegeven dat een allochtone ouder haar kinderen niet op zwemles doet, omdat zij daar het nut niet van inziet. En sommige ouders met een Nederlandse achtergrond stellen zwemles uit omdat zij zelf weinig vrije tijd hebben door bijvoorbeeld een drukke baan van zowel moeder als vader. Ook veronderstellen sommige ouders dat ieder kind toch wel kan zwemmen en vinden sommige ouders het niveau van zwemvaardig bij zwemdiploma A of B al voldoende. Hierbij geven ze de keuze aan het kind om verder te gaan of besluiten zij zelf (wegens tijd en kosten) om te stoppen met zwemles. Deze betekenisconstructie is te herleiden uit ervaring vanuit het verleden (*retrospective*) of de omgeving (*environment*) (Weick, 1995). Ouders hebben vroeger ook geen C-diploma gehaald (*retrospective*) of andere ouders in de omgeving stoppen ook na een bepaald diploma (*environment*). Maar ook het kenmerk van '*plausibility rather than accuracy*', waar Weick (1995) over spreekt, komt hierbij naar boven. Ouders kiezen bij zwemles en zwemvaardigheid voor een logisch en aannemelijk beeld van de situatie en niet echt een nauwkeurige analyse ervan. Ouders veronderstellen dat een kind op een bepaald moment zwemvaardig is en weten niet dat volgens verschillende Nederlandse instanties hun kind pas echt zwemvaardig is bij het C-diploma.

Het afschaffen van het schoolzwemmen en de verantwoordelijkheid die meer bij ouders komt te liggen leidt volgens verschillende onderzoeken (Van de Werff & Breedveld, 2012; Veldheer, Jonker, Noije en Vrooman, 2012) tot een verdere afzakking van veiligheid en een toename aan risico's in het water. Kinderen worden in hun betekenisgeving niet zozeer beïnvloed door eigen ervaringen (*retrospective*), aangezien zij zelf niet het besef hebben wat zwemvaardigheid inhoudt op een leeftijd van 5 - 6 jaar. De kinderen worden in deze betekenisgeving voornamelijk beïnvloed en gestuurd door hun nabije omgeving (*environment*) en keuzes van de ouders (*social*) (Weick, 1995; Bois, Sarrazin, Brustad, Trouilloud en Curry 2004; Woolger & Power, 1993; Seabra et al, 2007; Frelie & Jansen, 2007). Ouders gaan na de zwemles niet vaak meer met hun kinderen naar het zwembad. Toch vindt er continu betekenisconstructie plaats als het gaat om zwemmen (*ongoing*). Indien de ouders weer met hun kinderen in het zwembad komen zien zij dat het niveau van zwemvaardigheid van de kinderen is verminderd (*ongoing*) (Weick, 1995).

6.2 Zwemmen moet gewoon leuk zijn

Na het behalen van een of meerdere zwemdiploma's komen er nieuwe ervaringen (*cues*) in het frame van zwemmen. Plezier en vrijblijvendheid gaan de boventoon voeren in plaats van het onderhouden van vaardigheden. Zwemmen moet 'gewoon leuk' zijn, blijkt uit de empirie.

In dit onderzoek laten kinderen zien dat zij een bepaalde identiteit hebben door hun gender, etniciteit en bepaalde interesses hebben als het gaat om zwemmen (*grounded in identity construction*). Zoals in hoofdstuk 4 is uitgelicht, wordt zwemmen door kinderen als plezierige activiteit geconstrueerd, waarbij 'spelen met vrienden, van de glijbaan of wildwaterbaan glijden, tikkertje, duiken en het overgooien van een bal', voorop staan. Door verschil in identificatie geven jongens en meisjes toch net een andere betekenis aan zwemmen; jongens associëren zwemmen met 'bommetje, tikkertje, lummelen en wedstrijdje', terwijl meisjes toch meer denken aan 'van de glijbaan glijden, kunstjes en overgooien'. Dat kinderen ook maatschappelijke hypes als 'Wi-Fi' en 'chillen' verbinden aan zwemmen is te herleiden aan de maatschappelijke trends die momenteel in onze samenleving zijn (Schnabel, 2004), namelijk: informalisering en informatisering. Kinderen hechten waarden aan draadloos internet (*informatisering*) dat tegenwoordig in een zwembad aanwezig is, om zo ook met een mobieltje te spelen aan de kant.

Ouders, maar ook kinderen, zijn in onze huidige samenleving veel individualistischer geworden. Kinderen kiezen tegenwoordig zelf wat ze 'leuk' vinden en gaan doen. Dit wordt gestimuleerd door de ouders en is te verklaren vanuit de maatschappelijke trend van *individualisering* (Schnabel, 2004). Burgers in onze huidige samenleving worden steeds onafhankelijker en maken zelf keuzes (Schnabel, 2004). Individuele vrijheid wordt belangrijker. Dat blijkt ook uit de vergaarde data. Kinderen kiezen zelf een sport die zij leuk vinden en stoppen zodra het niet meer leuk is. Of ouders stimuleren om een bepaalde sport te gaan omdat dit in de buurt kan worden gedaan. Hier gaat het dan om individualistische keuzes van ouders.

Kinderen en ouders geven betekenis aan zwemmen, op basis van wat zij in het verleden mee hebben gemaakt (*retrospective*). Betekenissen die hierboven zijn toegelicht komen voort uit ervaringen en gebeurtenissen uit het verleden, zoals de zwemlesperiode, het laatste zwembadbezoek waar zij gespeeld hebben met vrienden, maar ook minder prettige situaties (o.a. verdrinkingsgevallen) die in het zwembad hebben plaatsgevonden. Doordat kinderen en ouders reflecteren op deze gebeurtenissen laten zij zien dat zij zwemmen als plezierige activiteit ervaren en zwemmen leuk vinden om in hun vrije tijd te blijven ondernemen. Maar toch zorgen minder leuke situaties in het

zwembad, zoals (bijna) verdrinkingen, er voor dat ouders oplettend zijn en niet altijd risico's nemen. Voor ouders betekent dit dat toezicht en oplettendheid van belang is, als het gaat om zwemactiviteiten (*ongoing*). Kinderen daarentegen gaan risico's niet altijd uit de weg. Situaties die zij mee hebben gemaakt en ervaren hebben (*retrospective*) als eng/spannend, zullen zij in de toekomst niet uit de weg gaan (*ongoing*). Een zekere mate van het blijven genereren van nieuwe betekenissen aan deze situaties vindt bij de kinderen plaats.

Wat uit het onderzoek duidelijk naar voren komt is de invloed van de context en sociale relaties in de betekenisconstructie van zwemmen, waar Weick (1995) het met het kenmerk van *social* ook over heeft. Spelen met vrienden, in het liefst een groot waterparadijs met veel glijbanen en speel attributen, daar geven zij de meeste betekenis aan. Dit wordt vanuit de literatuur door verschillende auteurs verklaard door de grote rol die vrienden spelen in het motivatieklimaat van kinderen als het gaat om sporten (Cumming, Smith, Smoll, 2009; Keegan, Harwood, Spray, Lavallee, 2009; Vazou, Ntoumanis, Duda, 2005). Ook het groepsgevoel, wat je ondervindt als je speelt met vrienden in het zwembad, wordt door auteurs als Ullrich-Frenz en Smith (2006) en Keepan et. al (2009) bekrachtigd omdat het gaat om verbondenheid, vriendschap, groepsgevoel en acceptatie.

6.3 Zwemmen als sport is gezond en goed voor het lichaam

Maar zwemmen wordt als derde geconstrueerd als sport, dat goed is voor lichaam en geest. Zwemmen als sport kent naast een doel op zich, ook een gezond aspect. Aan zwemmen worden vaak waarden zoals gezondheid en lichamelijke conditie toegeschreven (Van der Sluis & Jiskoot, 1984; Gambriel & Baym 1988; Wilke, 1992 in: Buisman, 1995: p.152). Dit wordt in de empirie bekrachtigd middels het *gezondheidsdiscours* dat het met zich mee brengt. Kinderen vinden zwemmen een gezonde sport want alle spieren worden gebruikt, je blijft in beweging en je wordt er sterk van.

Ouders zien hun kind(eren) graag een zwemsport beoefenen. Want de zwemsport wordt gezien als een gezonde sport, dat goed is voor de conditie. Daarnaast wordt je er sterk van en krijg je een mooi gespierd lichaam. Dit beeld, dat kinderen gespierd worden en een mooi lichaam krijgen van zwemmen, wordt in de literatuur bevestigd door het beeld wat er in de sport heerst. Namelijk het heersende 'normale' lichaam in de westerse samenleving van een man of vrouw dat gekenmerkt wordt door als een blanke, slanke, middenklasse, protestante, heteroseksuele en *able-bodied* lichaam (Anderson, 2009).

Toch zijn er ook kinderen met overgewicht die zich in het zwembad bevinden. Deze kinderen worden gepest, uitgelachen of nagekeken omdat zij door hun lichamelijke minder snel of minder goed zouden kunnen voortbewegen in het water. Ze worden gezien als 'abnormaal', waardoor ze van de norm afwijken. Deze kinderen zijn *space invaders* in de context van het zwembad (Puwar, 2004). Een respondent in het onderzoek bevestigde dat het verschijnen in zwemkleding er voor zorgde dat hij zich niet prettig voelde in zijn zwembroek, omdat kinderen hem zouden aankijken. Volgens Markula & Pringle (2006) zorgt deze *heersende norm* ervoor dat kinderen die buiten deze norm vallen en dus 'anders' zijn, worden opgemerkt.

De onbetwistbaarheid van deze dominantie van een 'gezond lichaam' als 'norm' komt tot stand door het herhaald uitspreken van dominante ideeën door media, autoriteiten en overheids campagnes. De media zet een bepaald beeld van zwemmen neer, blijkt uit de data (*environment*). Kinderen vinden het stoer als zij een zwemslag kunnen die op televisie ook uitgevoerd worden door wedstrijdzwemmers. Maar daarnaast vinden een aantal kinderen de strakke badmuts en de zwempakken merkwaardig, wat

er voor zorgt dat ze dit niet op zouden doen of aan zouden trekken. Deze betekenisconstructie komt voort uit de interpretatie van de omgeving (*environment*), maar ook het handelen van aanleiding van de interpretaties (Weick, 1995).

Maar naast het gezondheidsdiscours dat veronderstelt dat zwemmen zowel als sport als plezierige en gezonde activiteit wordt gezien, duidt de empirie ook nog een ander sterk discours aan. Edwards & Skinner (2009) suggereren dat er meerdere discourses gelijktijdig kunnen heersen binnen een bepaalde context. Een sterk *pedagogisch discours*, dat inzet op de ontwikkeling van motorische vaardigheden en het stimuleren van sociale contacten binnen het zwemmen. Voor de motorische ontwikkeling van kinderen met een beperking is zwemmen een uitstekende sportkeuze.

Dat zwemmen als sport 'minder leuk' wordt ervaren door kinderen, kan er mee te maken hebben dat ervaringen uit het verleden (o.a. zwemles) er voor gezorgd hebben dan zij het niet leuk vinden om het technische goed uitvoeren van de zwemslagen te blijven oefenen. De zwemjuffrouw (*social en retrospective*) was vaak streng en er moesten veel banen op techniek gezwommen worden. Dit werd door de kinderen als minder leuke elementen ervaren. Daarentegen vonden ze duiken en door het gat zwemmen wel leuke elementen tijdens de zwemles. Deze elementen die wel en niet leuk gevonden werden, zijn momenteel ook te herkennen in het huidige zwemgedrag van kinderen (*ongoing*). Duiken, over obstakels klimmen en ergens onderdoor duiken wordt op dit moment door de kinderen nog steeds leuk gevonden. Dit kan vanuit de literatuur verklaard worden omdat trainers gezien als de grootste invloed op de motivatie van een kind in de leeftijd van 7 t/m 11 jaar (Keegan et al, 2009). De zwemjuffrouw heeft ze gemotiveerd om te blijven duiken en onder water zwemmen, daartegen is er minder motivatie gewekt voor het blijven oefenen van de slagen.

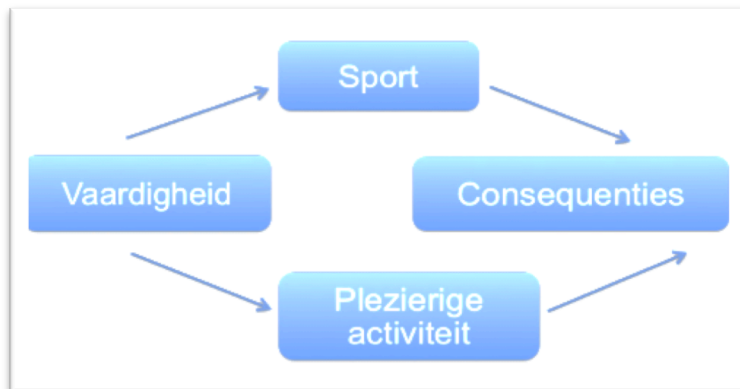
Tevens spelen vrienden (*social*) ook een belangrijke rol als het gaat om de sportkeuze die kinderen maken na de zwemlesperiode. Samen met vrienden werd er gekozen om op waterpolo, voetbal of een andere sport te gaan. Zodra vrienden stoppen met een sport (bijvoorbeeld waterpolo), gaat het plezier er af en stoppen zij zelf ook. Verschillende auteurs bevestigen deze rol van vrienden in het motivatieklimaat van een kind om te gaan sporten (Cumming, Smith, Smoll, 2009; Keegan, Harwood, Spray, Lavallee, 2009; Vazou, Ntoumanis, Duda, 2005). Maar naast de sturing in betekenis door trainers en vrienden blijkt uit de empirie, dat wordt ondersteund door de literatuur, dat oudere broers en zussen, maar ook andere familieleden als rolmodel fungeren (Frelieer en Jansen, 2007). De keuze om dezelfde sport te gaan doen na de zwemles, komt mede voort uit de sportkeuze van oudere broers en zussen of ouders. De omgeving en de interacties met anderen worden door de kinderen als stimulans geconstrueerd om zwemmen al vrije tijdsbesteding te gaan doen (*social en environment*) (Weick, 1995).

6.4 Wat betekent dit voor (het onderhouden van) de zwemvaardigheid?

Vaardigheids- en veiligheidskenmerken die centraal staan bij ouders en kinderen als het gaat om leren zwemmen en het discours van 'goed ouderschap' (met o.a. pedagogische en veiligheidsaspecten) veranderen na het behalen van een zwemdiploma, door nieuwe ervaringen (*cues*) in 'zwemmen als plezierige activiteit' en 'zwemmen als sport'. Deze verandering in betekenisconstructie vindt plaats omdat zij door ervaringen uit het verleden (*retrospective*) de omgeving (*environment*) en sociale interacties (*social*) gestuurd worden (Weick, 1995).

Zwemmen wordt na het behalen van een zwemdiploma (A, B of C) gezien als een sport of plezierige activiteit. Dat zij gestuurd worden door cues als 'plezier' en 'sport' zorgt er voor dat het bepaalde

consequenties heeft als het gaat om het onderhouden van zwemvaardigheid. Hieronder schematisch weergegeven:

Als plezier de cue van vaardigheid overneemt, zorgt dit er voor dat de technieken en vaardigheden van het leren zwemmen niet meer worden onderhouden. Dit heeft tot gevolg dat de zwemvaardigheid (de techniek van de slagen en survivalaspecten) bij veel kinderen afneemt. De *sensemakers* (kinderen) laten zien dat zij een bepaalde identiteit hebben door hun interesses als het gaat om zwemmen (*grounded in identity construction*) (Weick, 1995).

De vermindering van de zwemvaardigheid na het behalen van een zwemdiploma komt mede doordat het stoppen van zwemles er voor zorgt dat kinderen niet vaak meer in het zwembad komen. Moran en Stanley (2005) laten middels hun onderzoek zien dat het onderhouden van de vaardigheid een belangrijke rol speelt om verdrinking tegen te gaan. Toch blijkt uit dit onderzoek dat kinderen en ouders wel weten dat het onderhouden van de zwemvaardigheid bijdraagt aan een betere zwemvaardigheid. Ouders zien belang in het onderhouden van de vaardigheden (*ongoing*), want zij in de praktijk dat het niveau van de zwemslagen na de zwemles achteruit is gegaan (*retrospective*). Ze veronderstellen zelf dat hun kinderen minder krachtig en technisch zwemmen (Weick, 1995).

Ook de omgeving (*environment*) en interacties met anderen (*social*) zorgen er voor dat kinderen zwemmen gaan construeren als vrije tijdsbesteding (Weick, 1995). De cues van 'plezier' blijkt in deze fase sterker te zijn dan de cue van 'vaardigheid'. Er wordt vrijwel alleen nog maar gezwommen op vakantie of een kinderfeestje. Daarnaast vinden kinderen en ouders het belangrijk dat als zij nu nog naar het zwembad gaan, dat het om het plezier van de kinderen gaat. Spelen, van de glijbaan en duikplank zijn dan belangrijke aspecten.

Mede door de afnemende zwemvaardigheid van de kinderen, stellen ouders dat de overheid en scholen (*environment*) een bepaalde verantwoordelijkheid op zich zouden moeten nemen als het gaat om het onderhouden van de zwemvaardigheid. Ouders en kinderen zien wel iets in een programma dat gedurende de basisschooltijd (groep 5 t/m 8) wordt aangeboden, waarbij het gaat om het onderhouden van zwemslagen en vaardigheden in het water. Want kinderen geven aan dat, overeenkomstig met Weick, de constructie van betekenisgeving aan zwemmen als activiteit door de jaren heen verandert. Nu vinden zij spelen heel belangrijk, maar als er 20 of 40 jaar vooruit geblikt wordt, zeggen zij voornamelijk op techniek te willen zwemmen (*retrospective* en *ongoing*). De betekenissen die zij nu geven aan zwemmen verschillen met de betekenissen die zij bijvoorbeeld 5 jaar terug of over 40 jaar geven aan zwemmen (*ongoing*).

7 Zwemmen moet plezierig zijn! (conclusies)

De resultaten geven aan dat zwemmen door ouders en kinderen beïnvloed worden door verschillende betekenissen en opvattingen en het daardoor een zeer complex vraagstuk is. Zo is zwemmen te verklaren als vaardigheid, sport en plezierige activiteit, waarbinnen ieder aspect individuen gestuurd worden door andere discourses.

7.1 Sensemaking en discourses als concepten

In de inleiding zijn een aantal theoretische deelvragen opgesteld:

Hoe worden betekenissen geconstrueerd volgens de theorie van Weick?, Wat zijn dominante discourses als het gaat om zwemmen?’ en ‘Hoe geven deze concepten sturing aan het gedrag en handelen van een individu?’. Hieronder worden de deelvragen beantwoord:

Kijkend naar de theorie van Weick kan verondersteld worden dat betekenisconstructie (*sensemaking*) een complex en gelaagd concept is. De uiteenzetting van de theorie van Weick laat zien dat betekenisgeving op individueel niveau bestaat uit zeven kenmerken die het gedrag van individuen sturen: het gaat om de identiteit constructie van een individu, waarbij een individu reflecteert op het verleden en daarbij aspecten van de omgeving en sociale interactie met anderen meeneemt. Daarnaast is betekenisgeving een continu proces dat gebaseerd is op plausibiliteit.

Verondersteld kan worden dat deze kenmerken binnen een bepaalde context er voor zorgen dat subjectiviteit centraal staat en dat ieder kind en ouder verschillende versies van gebeurtenissen creëren. Ervaringen (*cues*) die aan het frame van zwemmen worden gelinkt, zorgen er voor dat de betekenisconstructies bij ieder individu worden gestuurd.

Discourses zijn uitspraken, verwachtingen die door de samenleving als waarheid worden aangenomen. Er zijn verschillende maatschappelijke discourses of opvattingen die een rol spelen in de interpretaties en betekenissen binnen de zwemsport, zoals een *goed-ouderschapdiscours* met daaronder een *veiligheidsdiscours* en *pedagogisch discours*. Goed ouderschap verwijst naar een vaardigheid om iets goeds te doen. In Nederland wordt van ouders verwacht dat zij de veiligheid van hun kind waarborgen, vandaar dat het veiligheidsdiscours daar onderdeel van is. Maar ook het *pedagogisch discours* laat zien dat zwemles als waarde ‘goed voor de ontwikkeling van het kind’ ouders een bepaalde attitude oplegt. Tevens is er een dominant *gezondheidsdiscours* dat veronderstelt dat sporten een positief effect heeft op de gezondheid. Het laat zien dat zwemmen een bepaalde attitude en ‘*way of being*’ met zich mee brengt, namelijk dat het de gezondheid van burgers bevordert.

Ieder discours heeft een regulerende werking dat bepalend is voor het gedrag, denken en gevoel van in individu binnen een bepaalde context. Hierdoor gaan mensen ook handelen naar aanleiding van deze heersende verwachtingen en uitspraken.

7.2 Beantwoording centrale hoofdvraag

Centraal in dit onderzoek stond de vraag: “*Welke betekenissen geven kinderen en ouders aan zwemmen en wat zijn de consequenties hiervan voor het al dan niet onderhouden van de zwemvaardigheid bij kinderen tussen de 10 en 12 jaar?*”

Eerder onderzoek toont aan dat de zwemvaardigheid van kinderen afneemt, ook al hebben zij een diploma. Oorzaken hiervan zijn dat kinderen steeds minder vaak een zwembad bezoeken en het

niveau van zwemvaardig (het behalen van een C-diploma) afneemt. Verschillende organisaties (o.a. NPZ|NRZ, De Nederlandse Reddingsbrigade en de KNZB) vinden het daarom belangrijk dat iedereen, na het behalen van een zwemdiploma, regelmatig zijn/haar vaardigheden blijft onderhouden.

Na het uitvoeren van dit onderzoek kan verondersteld worden dat dit vanuit de empirie wordt bevestigd. Kinderen en ouders bevestigen de afname van de zwemvaardigheid. Dit komt omdat kinderen en ouders na het behalen van een of meerdere zwemdiploma's andere betekenissen geven aan zwemmen. Na de zwemlesperiode vindt er een duidelijk omslagpunt plaats, waarbij de *cue* van zwemmen als vaardigheid wordt losgelaten en waar cues als zwemmen als sport en zwemmen als plezierige activiteit worden aangegrepen. Vooral de cue van zwemmen als plezierige activiteit wordt aantoonbaar belangrijker in deze fase. Dit heeft consequenties voor het onderhouden van de zwemvaardigheid. De zwemvaardigheid van kinderen neemt af. Kinderen komen nauwelijks in het zwembad en als zij in het zwembad komen is dat met een kinderfeestje of in de vakantie. Tijdens deze activiteiten worden de vaardigheden, zoals die zijn aangeleerd tijdens de zwemles, niet meer geoefend.

Hieronder worden de overeenkomende en tegenstrijdige betekenissen gepresenteerd die ouders en kinderen geven aan zwemmen als vaardigheid, plezierige activiteit en sport. Hiermee wordt de deelvraag 'Welke overeenkomende en tegenstrijdige betekenissen geven kinderen tussen 10 en 12 jaar en ouders aan zwemmen?' beantwoord. Tevens worden de consequenties voor (het onderhouden van) de zwemvaardigheid nader toegelicht die uit de data zijn vastgesteld. Dit zorgt er voor dat er antwoord wordt gegeven op de deelvraag: 'Wat zijn de consequenties van deze betekenisconstructie over zwemmen voor het onderhouden van de zwemvaardigheid?'

7.2.1 Overeenkomende en tegenstrijdige betekenissen

Terugkijkend op de resultaten en de theorie kan gesteld worden dat ouders en kinderen door hun identiteit, omgeving, sociale interacties en ervaringen uit het verleden een andere betekenis geven aan zwemmen. Zwemmen wordt in eerste instantie door ouders geïdentificeerd als een vaardigheid dat aangeleerd moet worden om een veilig verblijf in het water vast te stellen. Ouders worden in hun handelen en gedrag gestuurd door de dominante verwachtingen als *goed ouderschap* met daarbij een *pedagogisch- en veiligheidskenmerken*.

Zwemmen als vaardigheid:

Ouders	Kinderen
Belang leren zwemmen	Veilig verblijf belangrijk
Zwemles zit in Nederlandse cultuur/ is vanzelfsprekend	Zwemlestijd kent leuke en minder leuke ervaringen
Na zwemles niet vaak meer in het zwembad	Na zwemles niet vaak meer in het zwembad
Zwemvaardigheid neemt af na zwemles, maar ontwikkeling van andere vaardigheden neemt toe	Zwemvaardigheid neemt bij de meeste kinderen af na zwemles
Verschillende meningen m.b.t. belang behalen ABC	
Scholen als actor optreden om vaardigheid te onderhouden	

Leren zwemmen is vanzelfsprekend en ingebed in de Nederlandse cultuur. Echter is uit dit onderzoek af te leiden dat allochtone ouders zwemmen en het leren zwemmen minder vanzelfsprekend ervaren en is minder ingebed in hun cultuur. Zij zien niet altijd het belang van het leren zwemmen in.

Na het behalen van een zwemdiploma verandert de betekenisconstructie van zwemmen als vaardigheid, om een veilig verblijf in het water vast te stellen in; (1) *plezier hebben* in een zwembad als recreatieve activiteit en/of (2) het *beoefenen van een zwemsport* omdat het gezond en goed voor het lichaam zou zijn.

Zwemmen als sport:

Sport - Ouders	Sport- Kinderen
Goed voor de conditie, spieren en ontwikkeling	Gezonde sport en goed voor je spieren
Een sport die ze hun kinderen graag hadden zien doen	Veel regels aan verbonden (niet vrijblijvend)
Zwemmen wordt niet altijd in de buurt aangeboden	Wedstrijdzwemmen en waterpolo
Zwemmen als sport goed voor kinderen met een beperking	Zwemmen op televisies: rare uitstraling, wel stoer als je dezelfde slagen kunt als de wedstrijdzwemmers
	Sportkeuze hangt af van sportkeuze vriendjes en familie
	Wedstrijdje naar de overkant doen vinden ze leuk
	Een goede zwemmer is; iemand met diploma's, deelname aan WK of Olympische Spelen of slagen technisch goed en snel kan uitvoeren.

Zwemmen als sport wordt door ouders en kinderen geconstrueerd als een gezonde activiteit dat goed is voor de ontwikkeling van spieren en opbouw van conditie. Sommige ouders zouden hun kinderen graag een zwemsport zien doen om deze redenen, maar dan zou het wel in de buurt moeten worden aangeboden. Kinderen ervaren de regels van de wedstrijdsporten als niet/minder leuk, want de vrijblijvendheid van het plezierig zwemmen is er dan vanaf. Daarnaast hangt hun sportkeuze af van keuzes die vrienden en familie maken.

Zwemmen als plezierige activiteit:

Plezierige activiteit - Ouders	Plezierige activiteit - Kinderen
Vakantie	Glijbanen, duikplank, spelen met vrienden
Kinderfeestje	Plezier en gezelligheid
Activiteit voor het plezier van de kinderen	Wedstrijdje en overgooien
Duur uitje	Kinderfeestjes
Waterattracties (glijbanen en duikplanken)	Wi-Fi en internet
	Vrijblijvendheid

Zwemmen als plezierige activiteit wordt door ouders en kinderen geconstrueerd als een vrijblijvende activiteit die voornamelijk met kinderfeestjes en in vakantie wordt ondernomen. Hierbij zijn speelattributen zoals glijbanen, duikplanken en ballen belangrijke elementen. Plezier, gezelligheid en het spelen met vrienden staat hierbij voorop.

7.2.2 Consequenties voor (het onderhouden van) de zwemvaardigheid van kinderen

In de data zijn er dominante verwachtingen terug te vinden waarbij het vanzelfsprekend/normaal is dat je zwemvaardig wordt vanuit veiligheidsprincipe. Toch vertellen kinderen en ouders dat de zwemvaardigheden, zoals zij die geleerd hebben tijdens de zwemles, door de jaren heen zijn verminderd. Hierbij reflecteren ze op de periode waarin zij zwemles hadden. Dit komt mede omdat ze niet vaak meer met hun kinderen naar het zwembad gaan.

Bevestigd wordt door zowel ouders als kinderen, dat hoe vaker een kind blijft zwemmen, hoe beter de zwemvaardigheid kan worden onderhouden. Zowel kinderen als ouders zien we iets in een programma dat de vaardigheden gedurende de basisschooltijd (groep 5 t/m 8) blijft onderhouden.

Ouders zien in scholen en de overheid wel een bepaalde actor om in te spelen op het probleem omtrent de vermindering van de zwemvaardigheid. Na het afschaffen van het schoolzwemmen, zien zij school wel als actor waar in de bovenbouw (groep 5 t/m 8) een aantal keer per jaar de zwemvaardigheid kan worden opgehaald. Dit zou in samenwerking met lokale zwembaden en zwemverenigingen kunnen worden opgepakt. Daarnaast zou het huidige zwemaanbod beter afgestemd moeten worden op de interesses van de kinderen.

8 Implicaties en aanbevelingen

In het vorige hoofdstuk zijn de conclusies met betrekking tot dit onderzoek gepresenteerd. Daarom wordt in dit laatste hoofdstuk de implicaties van dit onderzoek en de aanbevelingen voor de KNZB en vervolg onderzoek nader verklaard.

8.1 Implicaties van dit onderzoek

Terugblikkend op dit onderzoek kunnen een aantal implicaties worden vastgesteld met betrekking tot het vergaren van data. Deze punten worden hieronder ter discussie gesteld:

Ten eerste bestaat de onderzoekspopulatie binnen de ondervraagde 'ouder'-groep alleen maar uit moeders. Omdat er door de basisscholen een oproep was gedaan om als ouder deel te nemen aan dit onderzoek, heeft de onderzoeker helaas geen invloed en sturing kunnen uitoefenen op welke ouders zouden reageren. Uit de oproep bleek dat alleen maar moeders open stonden om deel te nemen aan dit onderzoek. Sommige moeders kozen hiervoor omdat hun kind ook was geïnterviewd, anderen omdat zij graag hun steentje bij wilden dragen aan dit onderzoek. Nader inzien heeft de onderzoeker doen beseffen dat het enigszins een beperking is geweest dat er geen vaders hebben deelgenomen aan het onderzoek. Er zou dan nog een extra slag geslagen kunnen worden, door de overeenkomende en tegenstrijdige antwoorden van vaders en moeders te presenteren.

Daarnaast zouden de resultaten van de ouder-doelgroep beter tot zijn recht zijn gekomen als er nog een aantal gesprekken met ouders hadden plaatsgevonden. In dit onderzoek zijn gesprekken gevoerd met zes ouders, waarvan een allochtone ouder. Nader inzien heeft de onderzoeker doen beseffen dat meer gesprekken met ouders, vooral allochtone ouders, bij zouden dragen om betere uitspraken te kunnen doen over de betekenissen die ouders (allochtone en autochtone) geven aan zwemmen.

Met onder andere deze punten in het achterhoofd, worden ideeën voor vervolgonderzoek gepresenteerd. Het zou bijvoorbeeld goed zijn om dit onderzoek ook in een ander deel van het land uit te voeren. Nu heeft het onderzoek plaatsgevonden in Noord-Brabant in twee woonplaatsen. Maar in vervolgonderzoek zou het interessant zijn om uitspraken te kunnen doen over de betekenissen die ouders en kinderen in de randstad geven aan zwemmen. Hierbij zouden dan ook onderscheid gemaakt moeten worden in achtergrondkenmerken als etniciteit en gender om te kijken of in deze bevindingen overeenkomsten en tegenstrijdigheden te verklaren zijn. Door deze bevindingen dan naast dit onderzoek te leggen, zou er een beter beeld gevormd kunnen worden over de manier waarop zij allen naar zwemmen kijken. Daarnaast zou het interessant zijn om een breder onderzoek te doen naar zwemvaardigheid van kinderen. Want voor nieuwe sporten als wake-boarden, waterskiën, (diepzee) duiken en andere watersporten heb je ook bepaalde zwemvaardigheden nodig. Nu is het onderzoek gedaan naar de noodzaak van zwemvaardigheid voor de klassieke vorm van zwemmen, maar in deze huidige samenleving ontstaan steeds meer nieuwe vormen van sporten in en op het water. Tot slot zou er in een vervolgonderzoek gekeken kunnen worden of sociaal-economische status van gezinnen van invloed (kunnen) zijn op hun zwemvaardigheid en betekenisconstructie als het gaat om zwemmen.

8.2 Aanbevelingen

Dit onderzoek toont aan dat zwemmen wordt geconstrueerd naar drie verschillende vormen: zwemmen als vaardigheid, zwemmen als plezierige activiteit en zwemmen als sport. Redenerend vanuit de discoursen die binnen iedere vorm van zwemmen dominant zijn, zou de KNZB in kunnen spelen op het moment dat er gedragsverandering plaatsvindt en er nieuwe ervaringen worden toegekend aan zwemmen.

Ouders zien zwemmen bij kinderen tussen de 4 en 7 jaar als vaardigheid dat net als lopen en fietsen moet worden aangeleerd. *Goed ouderschap*, met daarbij de veiligheids- en pedagogische kenmerken, zorgt er voor dat het voor de meeste Nederlandse ouders vanzelfsprekend is dat zij hun kinderen op zwemles doen. Toch is er enig verschil te zien met betrekking tot het niveau van zwemvaardig. De ene ouder geeft aan het A- of B-diploma voldoende te vinden om een veilig verblijf in het water te hebben. Andere ouders streven naar het C-diploma, wat volgens verschillende zwemorganisaties ook de norm moet zijn omdat dan het niveau van zwemvaardig wordt behaald. Met de zwemlesmethode SuperSpetters weet de KNZB sinds 2014 goed op dit vraagstuk (ieder kind tot een niveau van zwemvaardig opleiden) in te spelen. Het KNZB zwemdiploma is 1 diploma dat kinderen opleidt tot het niveau van zwemvaardig, dat gelijk staat met het C-diploma. Uitval bij A of B wordt uitgesloten. Belangrijk is dat de bekendheid van dit zwemdiploma komende jaren verder wordt uitgerold. Middels meer (landelijke) media-aandacht zouden ouders geïnformeerd moeten worden. Bewustwording, middels het effectief informeren, zou er aan bijdragen aan de zwemvaardigheid van de Nederlandse bevolking naar een hoger plan te brengen. Elementen als veiligheid en pedagogische aspecten die het zwemmen met zich meebrengt, onder de paraplu van 'goed ouderschap' moeten worden gecommuniceerd.

Daarnaast is het van belang dat ouders aan het einde van het zwemlestraject geïnformeerd worden over het belang van het blijven zwemmen. Dit onderzoek toont aan dat op het moment van het behalen van een zwemdiploma ouders en kinderen een andere betekenis aan zwemmen toe gaan kennen. Zwemmen als plezierige activiteit neemt de dominantie over en zwemmen als vaardigheid verdwijnt naar de achtergrond. Consequenties hiervan zijn dat de zwemvaardigheid van kinderen afneemt. Ondanks dat deze verandering in betekenisconstructie plaatsvindt, weten ouders en kinderen toch dat het belangrijk is om af en toe de vaardigheden te blijven onderhouden om een veilig verblijf in het water vast te stellen. Maar zij gaan desondanks niet of nauwelijks nog met hun kinderen naar het zwembad. We kunnen ons afvragen waarom ouders (ondanks de kennis er wel is) niet meer naar het zwembad gaan. Een van de redenen zou kunnen zijn dat het huidige aanbod (o.a. Sterrenplan, Zwemvaardigheidsdiploma's, Zwem4daagse, Minipolo, Swimkick Techniekschool en Nationale Zwemcheck en Schoolzwemkampioenschappen) niet (meer) aansluit op hun behoeften en interesses.

Onderzoek toont aan dat kinderen het belangrijk vinden om plezier te hebben in het zwembad met vrienden en vriendinnen. Het moet leuk, spannend, uitdagend zijn. De onderzoeker adviseert de KNZB kritisch naar het huidige aanbod te kijken en mogelijk de inzichten die vergaard zijn middels dit onderzoek daar aan toe te voegen.

Uit dit onderzoek blijkt dat vrijblijvendheid belangrijk wordt ervaren, waardoor er gekeken moet worden naar een eventuele afzwakking van regelgeving, flexibeler aanbod en minder sporttak-technische inhoud. Daarnaast is het in de communicatie naar ouders belangrijk om mee te nemen dat

kinderen werken aan hun conditie, uithoudingsvermogen en motorische vaardigheden als zij deelnemen aan deze programma's.

Van het huidige aanbod van de KNZB zijn sommige programma's er op gericht een doorstroom naar de zwemsport te bewerkstelligen. Toch hebben de meeste programma's het doel het onderhouden van zwemvaardigheid. Omdat dit onderzoek aantoont dat de zwemvaardigheid van kinderen afneemt, en ouders en kinderen wel het belang inzien van het onderhouden van vaardigheden in het zwembad, zou de KNZB hier meer op in kunnen spelen. Het (door-) ontwikkelen van een programma waarbij kinderen in een aantal lessen worden bijgespijkerd op vaardigheden van de zwemles: technisch uitvoeren van slagen en survivalonderdelen. De KNZB zou hier een aantal lessen voor zwemscholen, zwembaden, zwemverenigingen en scholen voor uit kunnen schrijven. Plezier, vrijblijvendheid en toegankelijkheid zijn daarbij belangrijke aspecten die mee moeten worden genomen. Omdat ouders aan gaven dat scholen in samenwerking met verenigingen en zwembaden ook als actor zouden kunnen fungeren om de vaardigheden te blijven onderhouden. Schoolzwemmen is destijds afgeschaft wegens de hoge kosten en omdat veel kinderen al een zwemdiploma hadden. Maar er kan zich afgevraagd worden of er niet weer een vorm van schoolzwemmen (aantal lessen per jaar) ingevoerd kan worden waarbij het kind zijn vaardigheden blijft oefenen. Dit bijvoorbeeld in de bovenbouw, waar (bijna) iedereen al een zwemdiploma zou hebben.

Tot slot adviseert de onderzoeker om vanuit de huidige maatschappelijke trends die spelen in de samenleving zoals individualisering en informalisering, programma's te ontwikkelen met andere sportbonden en watersportorganisaties. Bijvoorbeeld een programma voor kinderen tussen de 7 en 12 jaar, waarbij kinderen middels het spelen (o.a. duiken, technisch zwemmen en varen) in het water zijn/haar vaardigheden blijft onderhouden. Dit programma zou ontwikkeld kunnen worden met Het Watersportbond of De Nederlandse Onderwatersport Bond. Hierbij werken kinderen aan hun veiligheid en vaardigheid in en op het water; Wat als de boot omslaat, hoe kom ik weer boven water, wat als mijn zuurstoffles leeg is, wat als ik midden op zee vermoeid raak? Er moet dus verder gekeken worden dan de klassieke zwemsport die we kennen; het wedstrijdzwemmen. Sporten van deze tijd zoals wake-boarden, (diepzee)duiken, surfen en raften zijn ook sporten die beoefend worden en waar vaardigheid in en op het water vereist is.

9 Literatuurlijst

- Anderson, E. (2010). Sport, theory and social problems. London, Routledge.
- Bemer, E., Mulder, S., en Verhue, D. (2012) Burgers over risico's en verantwoordelijkheden. *Overallrapportage van verschillende onderzoeken onder burgers over de risico-regelreflex*. TNS NIPO
- Boessenkool, J. (2011). Sportverenigingen: een plaatsbepaling. In: Boessenkool, J., J. Lucassen, M. Waardenburg en F. Kemper, Sportverenigingen: tussen tradities en ambities. Nieuwegein: Arko Sports Media.
- Boessenkool, J., J. Lucassen, M. Waardenburg (2011). Inleiding. In: Boessenkool, J., J. Lucassen, M. Waardenburg en F. Kemper, *Sportverenigingen: tussen tradities en ambities*. Nieuwegein: Arko Sports.
- Boeije, H. (2005), Analyseren in kwalitatief onderzoek. Denken en doen. Boomonderwijs.
- Bois, E., Sarrazin, P., Brustad, R., Trouilloud, D., Cury, F. (2005). Elementary schoolchildren's perceived competence and physical activity involvement: *the influence of parents' role modeling behaviours and perceptions of their child's competence*. Psychology of Sport and Exercise. 6, (pp. 381-397).
- Bottenburg, M. (2013). Om de sport verenigd. Instituties en organisaties in de sportwereld. In: Duyvendak, J.W., Bouw, C., Gërkhani, K., & Velthuis, O. (red.) Sociale kaart van Nederland. Over instituties en organisaties. Den Haag: Boom Lemma, pp. 223-238.
- Buisman (1996) Jeugdsport en Beleid. Lichamelijke opvoeding & sport: Praktijk, Theorie & Onderzoek. Bohn Stafleu van Loghum, Houten/Diegem.
- Buisman (1995) Jongeren over sport. Lichamelijke opvoeding & sport: Praktijk, Theorie & Onderzoek. Bohn Stafleu van Loghum, Houten/Diegem.
- Brustad, R., Babkes, M., Smith, A. (2001). Youth in sport: psychological considerations. In: Singer, R., Hausenblas, H., Janelle, C. (eds.), *Handbook of sport psychology* (pp. 604-635). New York: Wiley.
- Calhoun, C., Gerteis, J., Moody, J., Pfaff, S. & Virk, I. (2012). Contemporary sociological theory. Malden, MA: Blackwell.
- Carr, S., Weigand, D. (2001). Parental, Peer, Teacher and Sporting Hero Influence on the Goal Orientations of Children in Physical Education. *European Physical Education* 7, (pp. 305-328).
- Cherryholmes, C. (1988). Power and criticism: *Poststructural Investigations in education*. New York: Teachers College Press.

- Conley-Jung, C., & Olkin, R. (2001). Mothers with visual impairments who are raising young children. *Journal of Visual Impairment & Blindness*, 95, (pp. 14-29).
- Crum, B. (1997). *Schoolzwemmen en Zwemvaardigheid II, een kwestie van zorg en educatie*. Amsterdam: De Raat en de Vries.
- Crum, B. (2002). *Zwemachterstanden op de basisschool. Oorzaken en remedies*. Zoetermeer: Ministerie van OCW.
- Cumming, S., Smith, R., Smoll, F. (2009). Motivational climate and changes in young athletes' achievement goal orientations. *Motivation and emotion*, 33, (pp. 173-183).
- Czarniawska, B. (2009). 'Emerging Institutions: Pyramids or Anthills?'. *Organization Studies* (2009) (30) 4: 423-441.
- Edwards, A. & Skinner, J. (2009). *Qualitative research in sport management*. Amsterdam: Elsevier.
- Foucault, M. 1977. *Discipline and Punish*. (A. Sheridan, Trans.) London: Allen Lane.
- Frelief, C., Jansen, J. (2007). *Wat beweegt kinderen? Een onderzoek naar het sport- en beweeggedrag van kinderen*. NICIS Instituut, Den Haag.
- Fraser-Thomas, J. & Côté, J. (2007). Youth sports: implementing findings and moving forward with research. Via: <http://www.athleticinsight.com/Vol8Iss3/YouthSports.htm>
- GfK (2015). *Onderzoek naar alle zwemmers in Nederland*. Dongen. (geraadpleegd op 2 februari 2016)
- Hover, P. & de Jong, M. (2011). *Van evenbeeld tot tegenpool: Over de imago's van vijftien sporttakken volgens de Nederlandse bevolking*. Utrecht: Mulier Instituut.
- Hume, C., Salmon, J., Ball, K. (2005). Children's perceptions of their home and neighborhood environments, and their association with objectively measured physical activity: A qualitative and quantitative study. *Health Education Research*, 20, (pp. 1-13).
- Keegan, R., Harwood, C., Spray, C., Lavallee, D. (2008). A Qualitative investigation exploring the motivational climate in early career sport participants: *Coach, parent and peer influences on sport motivation*. *Psychology of sports and exercise*, 10, (pp. 361-372).
- Kleingeld, J. (2009) *De Invloed van commercialisering op basketbalclub de Eiffel Towers* (scriptie). Geraadpleegd via <http://igitur-archive.library.uu.nl/> (geraadpleegd op 10 april 2016)
- KNZB (2014). *Beleidsplan Waterkracht 2012-2016*. Nieuwegein. (geraadpleegd op 26 januari 2016)
- Lu en Montague (2015). *Move to Learn, Learn to Move: Prioritizing Physical Activity in Early Childhood Education Programming*. New York: Springer Science and Business Media

- Markula, P., Pringle, R. (2006). Foucault, sport and exercise: *Power, knowledge and transforming the self*. Routledge: New York.
- Maffulli, N., Longo, U.G., Spiezia, F., Denaro, V. (2010) Sports Injuries in Young Athletes: *Long-Term Outcome and Prevention Strategies*. The physician and sportsmedicine.
- McEvelly, N., Verheul, M., Atencio, M., Jess, M. (2012). Physical education for health and wellbeing: *a discourse analysis of Scottish physical education curricular documentation* *Discourse: Studies in the Cultural Politics of Education*, 35:2, (pp. 278-293).
- Moran, K., Stanley, T. (2006). 'Parental perceptions of toddler water safety, swimming ability and swimming lessons'. *International Journal of Injury Control and Safety Promotion*. 13/3, (pp. 139-143). Londen: Taylor & Francis.
- Moran, K., Stanley, T. (2006). Toddler drowning prevention: *Teaching parents about water safety in conjunction with their child's in-water lessons*. *International Journal of Injury Control and Safety Promotion*. 13/4, (p. 254-256). Londen: Taylor & Francis.
- Morrongiello, B.A., Sandomierski, M., Spence, J.R. (2013). Changes Over Swim Lessons in Parents' Perceptions of Children's Supervision Needs in Drowning Risk Situations: "His Swimming Has Improved So Now He Can Keep Himself Safe". *Health Psychology* 33, 7. (pp. 608-615).
- Mulvihill, C., Rivers, K., Aggleton, P. (2000). "A Qualitative Study Investigating the Views of Primary-Age Children and Parents on Physical Activity." *Health Education Journal* 59 (2): (pp. 166 – 179).
- Puwar, N. (2004). *Space Invaders: Race, gender, and bodies out of place*. Oxford: Berg.
- Ramaekers, S., Suissa, J. (2013) *Goed ouderschap: Een andere kijk op opvoeden*. Antwerpen-Apeldoorn: Garant (pp. 165-172).
- Rubin, K., Bukowski, W., Parker, J. (2006). "Peer Interactions, Relationships, and Groups." *Handbook of Child Psychology (6th edition): Social, Emotional, and Personality Development*, edited by Eisenberg, N. (pp. 571–645). New York: Wiley.
- Ryan, W., Bernard, H.R. (2006) *Techniques to identify themes in qualitative data*. Santa Monica and Gaineville.
- Schnabel, P. (2004). *Het zestiende Sociaal Cultureel Rapport kijkt zestien jaar vooruit*. SCP, *In het zicht van de toekomst*. Sociaal en Cultureel Rapport 2004 (pp. 45-90). Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Scott, W.R. (2014). *Institutions and Organizations: Ideas, Interests and Identities*. Fourth edition. Thousand Oaks, CA: Sage
- Seabra, A., Mendonça, D., Thomis, M., Peters, T., Maia, J. (2007). Associations between sport participation, demographic and socio-cultural factors in Portuguese children and

adolescents. *European Journal of Public Health*, 18,1, (pp. 25-30). Oxford University press, Oxford United Kingdom.

- Smith, K. (2014) Discourses of childhood safety: what do children say?, *European Early Childhood Education Research Journal*, 22:4, (pp. 525-537).
- Stone, D.A., 2002, *Policy Paradox. The Art of Political Decision Making*. New York: Norton.
- Tiessen-Raaphorst, A (2015). *Rapportage Sport 2014*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau
- Ullrich-French, S., Smith, A.L. (2005). Perceptions of relationships with parents and peers in youth sport: *Independent and combined prediction of motivational outcomes*. *Psychology of Sport and Exercise*, 7, (pp. 193- 214).
- Van 't Verlaat (2010). *Marktgericht sportbonden: een paradox?* Oisterwijk: Uitgeverij BOXPress
- Vazou, S., Ntoumanis, N., Duda J.L. (2005). Peer motivational climate in youth sport: a Qualitative inquiry. *Psychology of Sport and Exercise*, vol. 6, (pp. 497-516)
- Veldheer, V., Jonker, J., Noije, L., en Vrooman, C. (2012). Een beroep op de burger. *Minder verzorgingsstaat, meer eigen verantwoordelijkheid?* Sociaal en Cultureel Rapport 2012
- Wagg, S., Brick, C. Wheeton, B. & Caudwell, J. (2009) 'Race' and Ethnicity. In: *Key concepts in sport studies*. London, Sage. P. (pp. 184-192).
- Wagg, S., Brick, C. Wheeton, B. & Caudwell, J. (2009) Identity and difference. In: *Key concepts in sport studies*. London, Sage. (pp. 184-192).
- Webb, L., Quennerstedt, M., Öhman, M. (2008) Healthy bodies: construction of the body and health in physical education. *Sport, Education and Society*, 13:4, 353-372.
- Weick, K.E. (1995). *Sensemaking in Organizations*. Thousand Oaks, Sage Publications.
- Werff, H. Breedveld, K. (2013). *Zwemmen in Nederland: De zwemsport in al zijn facetten nader belicht*. Utrecht: Mulier Instituut.
- Woolger, C., Power, T. G. (2000). Parenting and children's intrinsic motivation in age group swimming. *Journal of applied developmental psychology*. 21,6, (pp. 595-607).
- Woolger, C., Power, T. G. (1993). Parents and sport socialization: Views from the achievement literature. *Journal of Sport Behavior*, 16, (pp. 171-189). the Gale Group, Farmington Hills, Michigan.

Bijlage 1 Eisen zwemdiploma's in Nederland

Eisen zwemdiploma C – NPZ NRZ

Gekleed zwemmen

1. Van de kant te water gaan met een rol voorover, aansluitend
2. 15 seconden watertrappen, gevolgd door
3. 30 seconden blijven drijven (HELP-houding) met gebruik van een hulpmiddel.

Van de kant te water gaan met een sprong naar keuze, aansluitend 50 meter schoolslag, onderbroken door 1 keer onder een vlot door zwemmen en 1 keer over een vlot heen klimmen, 50 meter enkelvoudige rugslag; proef afronden met zelfstandig uit het water op de kant klimmen.

In badkleding

- Van de kant te water gaan met een kopsprong, direct gevolgd door (zonder boven te komen)
- onder water zwemmen door een gat in een verticaal in het water hangend zeil dat zich op 9 meter van de (start-)kant bevindt.
- 100 meter schoolslag, onderbroken door 1 keer een koprol voorover en
- 1 keer een hoekduik richting bodem maken; proef afronden met
- 100 meter enkelvoudige rugslag.
- Van de kant te water gaan met een kopsprong (een startsprong heeft de voorkeur), direct gevolgd door 5 seconden uitdrijven op de borst, aansluitend enkele meters schoolslag, waarna
- 10 seconden drijven op de borst.
- In het water afzetten van de wand, direct gevolgd door
- 5 seconden uitdrijven op de rug, aansluitend enkele meters enkelvoudige rugslag, waarna
- 20 seconden drijven op de rug, gevolgd door
- 5 meter hoofdwaarts voortbewegen op de rug met gebruik van armen.
- In het water afzetten van de wand, aansluitend 15 meter borstcrawl
- In het water afzetten van de wand, aansluitend 15 meter rugcrawl.
- Van de kant te water gaan met een hurksprong, gevolgd door
- 30 seconden watertrappen met verplaatsen in meerdere richtingen, met gebruik van armen en benen, en 30 seconden verticaal blijven drijven met gebruik van armen.

Eindtermen KNZB zwemdiploma

Gekleed

- Voetsprong
- 50 meter zwemmen, met slag naar keuze
- Onder mat door zwemmen en over mat heen klimmen
- Hoekduik gevolgd door voorwerp aantikken op 1.5m onder wateroppervlakte
- 30 sec. HELP-houding uitvoeren en 30 sec. watertrappen
- Zelfstandig op de kant klimmen

Badkleding

- 150 meter achter elkaar in slag naar keuze
- 25 meter borstcrawl
- 25 meter rugcrawl
- 50 meter enkelvoudige rugslag
- 50 meter schoolslag
- Afzetten vanaf de waterlijn en uitdrijven in borstligging (10 sec.)
- Afzetten vanaf de waterlijn en uitdrijven in rugligging (10 sec.)
- Kopsprong gevolgd door zwemmen door een gat in zeil op 6 meter
- Draai om lengte-as en draai om breedte-as
- Wrikken (3 meter voorwaarts, draaien, 3 meter achterwaarts)
- Hurksprong
- Met een koprol te water
- Slagen kunnen zowel met als zonder zwembril uitgevoerd worden. Alle vaardigheden waarbij oriëntatie onder water centraal staat, zijn zonder zwembril uitgevoerd.

Eisen aan techniek van de zwemslagen:

Eindniveau Borstcrawl

- * Het gezicht is in het water
- * Er sprake van een asymmetrische (wisselend op- en neerwaartse) beenbeweging
- * Er is sprake van een doorgaande asymmetrische armbeweging
- * Er is sprake van een armslag over het water, waarbij de elleboog het hoogste punt van de arm is boven water
- * Er is sprake van een zijwaartse ademhaling

Eindniveau Rugcrawl

- * Er is sprake van een asymmetrische (wisselend op- en neerwaartse) beenbeweging
- * Er is sprake van een doorgaande, asymmetrische armbeweging
- * Er is sprake van een armslag over het water
- * De arm doorhaal vindt plaats in het horizontale vlak, de overhaal in het verticale vlak

Eindniveau Schoolslag

- * De zwemmer is vertrouwd met de situatie
- * Er is sprake van een zo horizontaal mogelijke ligging
- * Het hoofd ligt zo laag mogelijk in het water
- * Uitademen bij voorkeur in het water (stimuleert de horizontale ligging)
- * Er is sprake van een ritmisch, symmetrisch bewegingsverloop
- * Er is sprake van een behoorlijk voortstuwingsrendement
- * Er is een kort uitdrijfmoment aanwezig, armen en benen zijn beide gestrekt

Eindniveau Enkel.v. ruglag

- * De zwemmer is vertrouwd met de situatie
- * Er is sprake van een horizontale ligging
- * De oren zijn in het water
- * Er is sprake van een ritmisch, symmetrisch, bewegingsverloop
- * Er is sprake van een behoorlijk voortstuwingsrendement
- * Er is een zichtbaar uitdrijfmoment
- * De armen zijn passief, bij voorkeur langs het lichaam (i.v.m. weerstand)

C-DIPLOMA (ENVOZ) richtlijnen en eisen:

Kledingeisen: Hemd, onderbroek, blouse of T-shirt met lange mouwen, lange broek, sokken en schoenen.

Keuze slagen: Enkelvoudige rugslag of borstcrawl. Schoolslag of borstcrawl.

Met extra kleding: Spring van de kant, zet vervolgens af van de kant en zwem zonder boven te komen 5 meter onder water. Spring van de kant en drijf 10 seconden in de Paddestoel-drijfhouding. Spring met een hurksprong in het water en vervoer in rugligging een drenkeling over 10 meter en reik haar/hem aan de kant aan. Zwem 50 meter schoolslag. Verwijder voor het verlaten van het water de extra kleding.

Met zwemkleding: Zwem 12,5 meter borstcrawl. Zwem 25 meter rugcrawl en 25 meter samengestelde rugslag. Zwem 10 meter met een bal en gooi de bal daarna 2 meter ver. Ga met een medekandidaat in het water, blij ongeveer 2 meter uit elkaar, en gooi de bal een aantal keren naar elkaar over. Drijf 10 seconden en zink dan door uit te ademen. Verplaats je 5 meter door het water door middel van met sculling op de rug. 11. Ga met een startsprong in het water en zwem 250 meter met een slag naar keuze

Bijlage 2 Opzet topiclijst semi-gestructureerde interviews

Topicslijst Ouders

Introductie

- Algemeen: voorstellen, onderzoeksthema introduceren
- iets laten vertellen over hun zelf en gezin
- Typen van kind -> interesses, vrienden etc
- Invloed ouders / vrienden / broer-zus op hobby's van kinderen

Zwemles tijd van hun kind

- terugblik op zwemlesperiode: wat ging goed/minder goed & wat was leuk/minder leuk
- waar zwemles gehad, keuze daarvoor en welke diploma's
- waarom op zwemles gedaan?
- welke diploma's minimaal moeten hebben? Waarom?
- kind zelf door voor B/C + en hoe stond ouder hierin
- vonden ze het leuk om met hun kind naar de zwemles te gaan of was het een 'moetje'
- vinden ze hun kind zwemvaardig? En hoe was dat na de zwemlesperiode
- zien ze belang van leren slagen + survival elementen in (gat, kleren zwemmen etc)
- wat zijn ze na de zwemles gaan doen. Sport gekozen?
- "na de zwemles veilig", "na de zwemles mag een sport gekozen worden"
- is zwemles iets wat in de Nederlandse cultuur zit. Hoe zit dat met allochtonen?
- Jullie in gestimuleerd om wel/niet door te zwemmen?

Zwemmen

- gaan ze nog vaak naar het zwembad?
- wat doe ze dan? Met wie?
- vind de kind zwemmen leuk? Waarom wel niet?
- vinden zij zelf zwemmen leuk? Waarom wel niet? Wat weerhoudt ze? Geld, afstand?
- houden ze zelf van zwemmen?
- zwemmen duur? Bezoek in het zwembad leuk?
- vinden ze veiligheid belangrijk. Hoe blijkt dat?
- vinden ze dat hun kinderen (nog steeds) goed kunnen zwemmen? Wanneer zwem je goed? (slagen, andere dingen)
- nu vaardiger dan tijdens/na zwemles?
- zien ze belang van het blijven zwemmen / onderhouden vaardigheden?
- onveilige situatie meegemaakt in zee/zwembad en hun kind?
- vaker met kinderfeestjes? Ook eigen kinderfeestje gaan doen? Heeft ieder kind dan een zwemdiploma, wordt dat gevraagd? Ook kinderen die minder goed zwemmen?

Verantwoordelijkheid

- Met school wel eens gaan zwemmen?
- Wat vinden ze er van dat schoolzwemmen is afgeschaft? Meer verantwoordelijkheid bij ouder? Of hoe zien zij dat?

Gezondheid en medisch

- belang van sporten? Zwemmen? Gezond/overgewicht etc. Onprettig?

Pedagogisch

- Sociale en motorische ontwikkeling kind

Veiligheid

- als je een diploma hebt, ben je veilig.
- Media: verdrinkingsgevallen in beeld
- hoe staan ze er zelf in, nemen ze risico's/ altijd oplettend?
- Voorbeeld Ter Spegelt

Overig

- Kinderen steeds minder goed zwemmen, kinderen met en zonder diploma. Vinden zij dat ook?
- Cijfers: 97% haalt A, 85% B en slechts 40% C. Wat vinden ze daarvan?
- Ook aantal zwembadbezoeken daalt. Wat vinden ze daarvan?
- Worden er leuke dingen activiteiten aangeboden voor kinderen in het zwembad in de buurt? Zwem4daagse? Disco zwemmen?

Topiclijst kinderen

In de les een korte introductie over mijzelf en het onderzoek
Waar waren ze mee bezig in de les?

Hobby's en sport gedrag

- wat zijn hun hobby's / sporten
- Invloed ouders / vrienden / broer-zus daarop

Zwemles

- hoe kijken ze terug op de zwemles (leuke en minder leuke dingen)
- welke diploma's (indien niet bekend)
- wat zijn ze na de zwemles gaan doen. Sport gekozen? Klopt het dat je ouders zeiden: na de zwemles mag een sport gekozen worden?

Zwemmen

- gaan ze nog vaak naar het zwembad?
- Wat doe je dan? Met wie?
- vinden ze dat ze (nog steeds) goed kunnen zwemmen? Wanneer zwem je goed? (slagen, andere dingen)
- wat kunnen ze? (slagen, kunstjes etc)
- voelen ze zich vaardig? Wat is vaardig? (eindtermen)
- denken ze dat als ze niet meer zwemmen dat ze straks nog kunnen zwemmen?
- nu vaardiger dan tijdens/na zwemles?
- zien ze belang van survival elementen in (gat, kleren zwemmen etc)
- voelen ze zich veilig? Waarom? Wanneer wel/niet? Wel eens onveilig gevoeld?
- behoeden je ouders je ook voor gevaarlijke situaties? In de buurt? Zeggen ze iets?
- vinden ze zwemmen een leuke of moeilijke sport?

Zwembadbezoek

- Met school wel eens gaan zwemmen?
- Hebben jullie het op schools wel eens over zwemmen?
- Vaker met kinderfeestjes? Wat wil je met je eigen kinderfeestje gaan doen?

Zwemles in cultuur?

- Denk je dat ieder kind op zwemles gaat?
- Vinden papa en mama zwemen leuk?
- Kijk je nu anders naar zwemmen dan 2 jaar geleden? En hoe zie je jezelf over 20 jaar?

Gezond

- Sporten gezond? Zwemmen gezond?
- Verschijnen in badkleding niet erg? Ken je mensen die het erg vinden? Vindt hij/zij zwemmen ook niet leuk?

Veiligheid

- Welke risico's neemt zwemmen met zich mee?
- Zwemmen niet leuk omdat ze ooit gevaar hebben gekend?

Zwemmen (opdracht in de klas)

Zwemmen is een sportieve activiteit dat uitgeoefend kan worden als sport (wedstrijdzwemmen en waterpolo), maar ook als plezierig uitje (kinderfeestje of dagje zwembad in de zomer). Voor deze activiteiten is het belangrijk dat je ook kunt zwemmen.

Opdracht 1: Als je aan zwemmen denkt, waar denk je dan aan?

Schrijf hieronder een aantal woorden op:

.....

.....

.....

Opdracht 2: Zwemmen begint bij het leren zwemmen. Een aantal jaar geleden heb je vast zwemles gehad. Hier kun jij je vast nog wel iets van herinneren. Klopt dat? Wat vond je van de zwemlessen? Wat vond je leuk en wat vond je minder leuk? *Schrijf een verhaaltje over jouw ervaringen.*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Opdracht 3: Kom je nog wel eens in het zwembad? Beschrijf je laatst keer dat je bent gaan zwemmen. Met wie was je? Wat deden jullie? Wat vond je leuk en waren er ook dingen die je minder leuk vond? *Schrijf een verhaaltje over jouw ervaringen.*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Opdracht 4: Vind je zwemmen leuk? En vind je dat je goed kunt zwemmen? Of ben jij wel eens in een situatie geweest waar je bang was in het water en misschien wel in paniek raakte? Wat gebeurde er toen?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Opdracht 5: Waar denk je aan als je aan zwemvaardigheid denkt? *Maak hieronder een leuke tekening*

